Cod. Ms.
504

Ms. 504 4°.

101 Bll.

Nr 11

Præludium
De oppugnatione Pompeiopolis.

Ad Bibl. Acad. Land.

Scena I.

Furius Explorator, Ignatius, Albuquercius, Milites Hispani, Tubicen, Ludovicus Legatus.

Furius. In propinquo ê hostis ramias copias
Admonebit Arci. Ign. Comperta ne refers?
Furi. Oculos testes habeo. Ign. Gaudeo milites
Offerri virtuti ad laudi vestræ materiam
Albu. Gaudemus Ignati nos Duce posse vincere
Ign. Magnisne animis et denso hostis aduentat agmine?
Fur. Spirant ferociam vultu, oculis, gressu præpropo
Porro tantus ê numerus quantum pauculi
Non facile sustineant. Ign. Iniuriam facis
Hispano nomini, si credas nos terreri numero
Virtute nisi pare affert hostis actum agit.
Fur. Hæret in vestigijs Legatus cum tubicine
Deditionem postulaturus. Albu. Eadem opera

Univ. Bibl. München

Possidet ut sol Cælo desiliat, proinde qd petit
Impetrabit. Ign. Obstinate aios viri
Fortissimi et dicti Sacramenti memores repellite
Periculu. Milit. Aut mori aut vincere volumus
Ita Ignati denuo tibi Sacramentu dicimus.
Ign. Et ego Deo Regi ac vobis sanguine oppignero
Meu tu Albuquerci animosè nega qdqd petet
Hostis. Albu. Ignati faciā. Ign. Ego videro ne pateat
Hosti aditus. Lud. Pace fero si arma ponitis, potius
Herba porrigite quā vigulum. Albu. Non patimur
Extorqueri à nobis pacem, nec impetrari volumus.
Lud. Extorquebit necessitas qd clementia n impetrat
Mandata mei accipite Ducis: Albu. Mandata dare
Assuevimus Iberi, n accipere. Lud. Superciliu
Intempestiuu pone iubet Dux nr dedere
Arcem, præsidiu deducere, nisi mox facitis
Minatur ultima. Albu. Frustra minis hæc mœnia
Quatitis. Lud. Vestri arbitrij, hostes nobis ee nos
Mavultis, an amicos? Albu. Nolumus amicos eos
Cui simul ee victores et amici volunt
Abi et hoc à nobis tuo nuncia Duci
Cu Hispanis illi res ee, quibus aut vincere

Sit animus aut mori magis quam vinci. Lud. Ita
Si animati estis expectate perniciem
Ultimam sentis quantum hostis saeviat
Cui parcere voluit. Albu. Abi et si posthac facere
Seditionem nos vultis pro lytro adferte sanguinem
Lud. Hunc vos dabitis nobis minuenda erit victoria.

Scena. II.

Iidem, Philibertus Dux Gallus, Pharamundus,
Tribuni Galli cum militibus.

Ludo. Aliis arietibus quatienda est haec Arx. Dux milyte
Rident preces. Phili. Nihil me à se aequi sinunt
Impetrari. Lud. Spernunt Gallicum robur, minas
Habent insuper. Phili. Solo cantu exanimabimus
Galli hos leones, num volunt ut sentiant
Aggredimini Arcem primae cohortis milites,
Quos sors primis devovit periculis, & si viri
Esse vultis prima destinavit gloriae. Phara. Decus
Primum nobis deposcimus irritamenta sunt
Virtutis prima pericula. Phili. Vos reliqui hic vallum munite
Parati ad subsidium. Ign. Si verba adderent
Virtutem prolixe vos cohortarer milites
Nunc quia verbis nihil opus est, sed fortibus

Factis ad illa veteris gloriæ mememoria
Animos ipsi vestros estimulate. Albu. Cadere
Animo ň possumus, dū tu Ignati steteris
Ign. Sancte Jacobe clientes iuva tuos. Omn. Sancte Jacobe iuva
Clientes tuos. Ign. Nolite hosti manū dare
Terret ň nocet
Phili. Cani iube receptui Ludovice, valid struat
Miles unde tormentis validis quati possint mœnia
Tantisper sint induciæ.

Scena III.

S. Michaël, S. Josue, S. David, S. Gedeon
S. Mauritius, S. Georgius, S. Mercurius.

Quid agimus commilitones? suis ipse viribus
Christianus uit orbis gladios hostibus debitos
In propria crudeliter vertit viscera, Hispania
Galliæ infausto duello collidit, Germania
Et Italia bellorum flammis ardebit ppediet.

Nouã, hæreseon hydrã impia parturiunt
Sæcula. Jos. Feremus suppetias, quidqd habēt
Telorũ armamentaria Cœli in hostes Dej
Denæ mittat grandinis effundemq. S. David. Nemini erit
Parcendũ si oĩbus Dej hostibus bellũ facere
Velimus. S. Ged. Inter Dej hostes agmen ipsi prope
Ducunt Christiani quorũ tanto maior ē impietas
Quanto religio sanctior. S. Maur. Hinc ē, qd tot undiq;
Premantur cladibus, instant foris Turcæ et nouas
Indies Prouincias suo submittunt iugo, intus mutuis
Discordÿs quellitur Resp. S. Merc. Ita
Nempe indigni pace sunt Christiani qa cũ Deo
Sceleribus dimicāt. S. Georg. Multi inter illos tāen
Firmã cũ Deo cum Cœlitibus pacem colunt
Ali opem merentur sibi & simul impetrant alÿs
Juuemq, quos deserere n̄ possumus. S. Mich. Ego
Remediũ ex ipso petendũ censeo vulnere
Nostris Ignatiũ commilitones celebrẽ
Hoc bello Ducẽ? Jos. Nouimus et nr̃is moribus
Illũ militare velleme atq; vincere
S. Mich. Vincatur prius oportet quã uincat, ita Dej
Decreuit de illius vulnere publicis facere
Medicinã malis. David. Hoc nimirũ arcano illius

Sapientiæ opus ē, de veneno parare pharmacum
Nocent Christianæ rei bella domestica
Hoc verò bellum nimium quantum proderit
Ged. Ergo nro nutanda præsidio Pompeiopolis?
S. Maur. Ita fieri oportet ut orbi toti paremq præsidium
S. Merc. Cadat Ignatius ut multos erigat. S. Georg. Gloriæ
Lacunas victus patiatur ad maiorem Dei
Gloriam ut magna edat facinora. Jos. Jugum subeat
Ut plurimos in libertatem asserat. Ged. Fracta claudicet
Tibia ut recto ad Cælum eat pede & alias
Ire doceat. S. Mich. Abi victoria et à partibus
Gallorum esto, Ignatium tantisper derere
Ut nobiliore illius postea concinnet lauream.

Scena. IV.

Hispani intra Arcem et Galli extra iidem.

Albu. Vereor Ignati ut hostibus nimis pares
Premit magis et magis arcta obsidio
Urgent intestina mala, inopia, fames, paucitas
Alfons. Illi recenti abundat milite adhæc bellico
Instrumento Videri valles qd noxia

In nrā mœnia effundet grandinē.
Ign. Martios sumite animos, in vitæ periculo
Gloriæ seges nascitur, generosusq animus res difficillimas
Habet pro pabulo neq eo res rediit ut desperandum putē
Albu. Occupemus veniæ arbitrium dum licet
Ign. Tyrannidem puto non veniam cum parcere
Hostis se velle spondet, supplicium
Est generoso animo deditionē facere
Hostis est meus quisqs hostis esse vult
Amicus. Milit. Hostibus hostilia omnia.
Pugnabimus dum spiritus nos reget artus
Ign. Ita animatos esse Hispanos decet, hac via
Grassandum est ad speratæ laudes victoriæ
Nolite milites terreri periculo, sæpe dixerim
Vicistis, si hostē audetis contemnere
Est ne vobis animus arcē toto tueri sanguine?
Omn. Est Ignati. Ign. In hanc ne rē mihi
Sacramentum dicitis Milit. Ignati sacramentum dicimus
Ign. Strenuē omnes rē gerite. Phil. Nunc tu pharamunde
Pertinaces tota animus Iterato deditionē portua fortetibj dabunt
Quodnegarunt alteri. Phar. Videtis quo loco sint resnostræ
Stat in præcipiti desperanda salus
Unica nra spes est apud clementiæ

Id potè agere deditio saue conditionibus
Aequissimis postulare demum iussit Dux meg.

Ign. Facesse nullas conditiones aequas puto
Quas passim non possum sine dedecore
Deditione sola à nobis extorquebit necessitas

Phar. Vide ne serò peniteat ultima in nos edere
Decrevit epta Dux meg si ptinaciter
Oblata reijcitis clementiam. Ign. Nihil
Adhuc in nos ibi fortuna iniquior iuris dedit
Vt implorata sit ops Eta, Alb. Si uiri estis uiribus
Non verbis deditionem urgete. Phar. Vrgebimus
Vestro malo. Ign. Vinci summum uiris fortibus
Est malum et ipsa morte intolerabilius
Abi & redi saepius ut abire possis saepius

Phara. Abeo et Duci meo relationem facio
Dux inclytus perstant in sententia, maluit
Vim nostram experiri quam Clementiam

Philib. Experiantur sanè, facio ut pertinacis miseros
Sero peniteat audaciae, quatite ferrea
Muros grandine et totis obsidionum incumbite
Viribus. Alb. Vindicate Hispani iniuriam nostris
Galli cedite. Phil. Ite suppetias vestris, hostem pellite
Vallum recuperate delete repulsae huius maculam
Ego obliteratam non existimabo nisi Pompeiopolis
Hodie nos hospites videat suos.

Ign. Vim ui repellite milites, nunc tempus est

Quo nisi virtus te vestra exerat
Amissa ē Pompeiopolis. Alb. Actū ē: vicit
Ignatius. Ign. Durate stat integer adhuc
Etiā in prostrato corpore iuvabo consiliis
Alfon. Vana sunt consilia quibus vires n̄ suppetunt
Idem usque nunc robur & tuam elisit tibiā
Ign. Implorate eius spretam ante hostis clam.

Scena V

Iidem.

Albr. Dux fortissime qa fortunæ nos adigit
Iniquitas prostratus Ignatius tecū iubet
Parisii, facit deditionē, his tn̄ legibus
Vt ducem cū milite armato sine maleficio
Indemnē dimittas. Philib. Vt paladiit cū hostibus
Acopissimus quā iniquè pugnaverit
Impune ee p̄mitto, quā vindicare acrius
Possem pertinaciam abeat indemnis Pompeiopoli
Miles Hispanus quo volet. Gallicū ego præsidiū
Arci imponā. Ignatiū mihi sistite
Amicū sentiet quē inimicū hactenus putaverat
Gaudeo Ignati virtutē tuam quā adhuc
In hoste amavi, nunc intueri me propius
Ign. Mallē ego si ulla mihi virtus meat eā potius
Expertus eminus fores quā laudares cominus
Verū humaniter istam fero Fortunam
Phili. Noruisti dū hostis eras ut te nunc accipia

Amice. Ign. Rectè feceris sic utendo victoria
Vt uinci te quoq posse memineris. id quæso te
Philiberte militi cane meo ut tuti sint à tuo
Phil. Facio quod petis Pharamunde meum hoc palam
Edic Imperium. Phara. Capitalem pœnam in eum
Dux statuit siquis Hispanum militem
Non lacessitq læserit, abstinete uos et rapaces
Manq. Phil. Currui meo Ignatium imponite
Curabo ut uulneri quærat remedium
Ign. Reponat tua bona Deus Thalione benevolentiæ
Phil. tu Ludouice cum cohorte altera Pompeiopoli
Mane & bene parta tuere. Lud. Faciam
Dux nictisse in nostris magis Arx propugnaculis
Quam nrâ virtute sit munita. Phil. Refice
Labefactatos muros et pro arbitrio ut me velle scis
Rem gere. Lud. Factum puta non patiar
Vllam militaris desiderari partem officij
Phil. Nunc uos reliqui Ignatium meum deducite.

Comœdia De Sanctis Patribus Ignatio et Xauerio.

Actus primus.

Deploratus orbis status Ignatij ætate eiusq; ad Deum conuersio.

Scena. I.

Angelus cum tuba, Apollyon, locustæ 12 S. Petrus.

Ang. Væ væ væ hominibus inhabitantibus terram
Quomodo cecidisti de Cælo Lucifer qui mane
Oriebaris? corruisti in terram et uulnerasti gentes
Nunquid iste est uir qui conturbabit terram qui conuellet
Regna, qui posuit orbem desertum et urbes eius
Destruxit? (Esaiæ. 14.) data est ei clauis putei
Abyssi, et aperuit puteum abyssi, ecce ascendit fumus
Putei sicut fumus fornacis magnæ et obscuratur
Sol et aër de fumo putei. Apoll. Prodite mei milites,
Abyssi cohors Prætoria, quibus expugnabo sidera
Ang. Data est eis potestas, sicut habent scorpiones terræ
Et præceptum est illis ne lædant fœnum terræ, neq;
Omne viride neq; omnem arborem nisi tantum
Homines qui non habent signum Dei in frontibus
Suis. Apoll. Ampla potestas commilitones fortissimi

Per immensa terrarũ grassabimur latifundia,
Vberem segetem metemq; pauculi sunt execrabili
Illo inscripti stigmate quibꝫ abstinere nim
Jubemur. Ang. Hoc est, omnes propè inimici sũt Crucis
Christi, pauci salutarem imprimi sibi ferũt notã
Quam qui ñ habet, divina pacis caret tessera,
Vestrisq; patet morsibꝫ. Apoll. Nomenclatura mei
Implete nominis Apollyonis uos ee Satellites
Mementote, adeoq; perdendis conductos mortalibꝫ
Blanda fronte fraudes tegite, post ubi illice
Voluptate incautos concluseritis, syrmatis
Venenati aculeũ medullis figite intimis
Ang. Ita ẽ hæretica indoles, blandiꝫ principio
Vt posteà perimat. Apoll. Leoninos genuinos frangite
In mystarum poparumq; grege, calumnyꝫ,
Conuitys, maledictis sigillate, onerate, obruite
Romanum censorem et illa superstitionũ deliria,
Antiquam Religionem evertite, aut nullam, aut novã
Statuite, hoc opus, hic labor est. Locust. Gratũ hoc opꝫ
Est, suauis labor est. Apoll. Properate quà data porta uite
Orbem invadite, quà potestis Cælũ terris et mare
Miscete Cælo. Ang. Væ væ hominibꝫ inhabitantibꝫ
Terrã. S. Petr. Sentio ingentem imminere meæ
Procellam Ecclesiæ, uæ tibi Germania, Væ Gallia
Væ tibi mea Anglia. Ang. Omnibꝫ invadit copyꝫ
Tua Apollyon mania. S. Petr. Oppugnari potest Ecclesia

Non expugnari, premi n̄ opprimi. Supra petra
Fundata est, n̄ prævalebunt aduersus ea portæ inferi
Ang. Porrige auxiliarem mentibus manu
S. Petr. Juuabo quantu diuina Vindicta patit,
Quæ in scelere pœnam habenas laxat hæresi.
Ibo et Ignatio Duce nouos conquira milites
Qui nouos debellent hostes. Nunc ægrotus iacet
Morti proximus, sed uiuet, medica illi ipse ego
Adhibebo operam.

Scena. II.

S. Petrus, S. Ignatius, Lucius Famulus, Diuina Prouidentia.

Ne despera opem Ignati. Ignat. Spem iugulāt mea
Qui sanare debebant medici. S. Petr. Habet & Cælu suos
Machaones, qui Cælesti periculum alexi pharmaco
Depellant. Ign. Scio nullu ægrum eē depositum,
Cui Cælites mederi nolunt sed sperare ab illis n̄ audeo
Quod n̄ mereor. S. Petr. Multi quod n̄ merentur impetrant
Supplicu preces clementia pensat n̄ merita
Ign. Juua magne Apostolorum Princeps comperendina
Citum nimis mortis uadimoniu, quod hodie
Nisi diem amplias, obire debeo. S. Petr. Diu est cu tibi
Me in tutelam adoptâsti multis impertiisti interio

Ne honoribus feristi officium cliëntis sedulò
Ego contra iam Patroni faciam. Ign. Quidquid reliquum
Te Patrono vitæ mihi clemens fecerit Deus
Illi impendam et tibi. S. Petr. Non erit ultima
Rerum tuarum linea hic morbus, sanaberis
Hoc Ignati uide, ne insano posthac corpore tuo
Vnquam ægrotet animus. Ign. Hoc unum uoueo
Vtinam voto facultas et constantia suppetat meo.
S. Petr. Vtrumque suppetet uolenti. Vale Deo et mihi
S. Ign. Gratias tibi magne Deus Sospitator optime
Gratias tibi Cæli Janitor Petre, debui
Meam antehac Deo vitam, quia dedit
Debebo magis posthac, quia reddidit propè
Amissam. Adestum Luci cum Fabio. Luc. An opera
Opus è nostra? Ign. Hoc age Luci omni studio
Mystam conquire, qui diuinam meo nomine
Numini et Apostolo Petro offerat victimam
Non habeo, quod reponam maius pro beneficio
Depulsi periculi. Luc. Ergo ne Ignati, qui propè
In labris sedebat spiritus rediit? Ign. Illius munere
Reuixi qui solus vitæ autor est non humana ope.
Luc. Sane fausta dies et albo notanda calculo.
Fab. Gratulamur here tuos annos de nostris augeat
Deus. Ign. Tu Fabi Sacrificium ritè procura et meam
Vicem fungere. Luc. Vt iussisti curabitur. Ign. Fabi librum

Aliquē promo, qui fallendo seruiat tempori
Nosti quales amem, qui exemplis illustribꝰ incitent
Et ad militiā informent. Fab. Si qui domi sit, ocyus
Repræsentabo. Prouid. prouidi Jgnati hoc ita fore,
Vt profanos peteres libros, quibꝰ uanū adhuc animū
Pasceres, uerū in aliam disciplinam te uocat
Deus ex aliis hauriendam libris qui doceant
Deo militare n̄ uanitati, n̄ caducis et mortalibꝰ
Sed æternis, et immortalibꝰ stipendiis.
Amasti adhuc fluxa, quia æterna n̄ noueras,
Amabis ista, spernes illa, si modo utraq; æstimaueris
Pretio, quod à me suppositi tibi indicabūt libri;
Subduxi tibi hos Magistros Saluti tuæ nocuos
Quos si porrò consuleres, tibi n̄ consuleres.
Fab. Nihil uspiā apparet præter sacra uolumina
Credo fortunam cū sacro conspirasse die,
Quod profana submouerit omnia. Jgn. Vt video
Cælitū res gestæ sunt, debeo hanc illis gratiam
Vt indagem quid Hospitatores mei præclarè fecerīt.

Scena. III.

Mahometes, S. Petrus, Chius, Rhodiꝰ, Cyprius, Dalmata, Hungarꝰ, Captiui, cum insignibꝰ maiorū Prouinciarū.

Totus orbis legibus paulò post uivet meis,
Me Asia colit, mihi Africa supplicat, impatiens
Antidhac iugi mei, Europa intra nos limites
Jam meos videt fasces serpere longiq et longiq.
Meis nuper Solimannus auspicijs Chion et Rhodum
Cæpit, expugnavit Dalmatiā, addita ē imperio
Nostro Cyprus, Budæ in ipsa Hungariæ Regia
Pede fixi ego Mahometes, eripui meis hostib9
Omnia prope propugnacula. S. Petr. Fortissimū
Christiani nominis propugnaculum in Cælo situm ē,
Hoc expugnare n̄ potes. Mahom. Adeste, novo
Domino vestros fasces submittite. S. Petr. Quanto suaviꝰ
Christi iugum ferrent Christiani, sed merent aspera,
Qui nolunt dulcia. Mahom. Æquo forte aio imperiū
Meū neq iactate iugum; n̄ solum Christi iugum
Suave ē et onus leve, et ego meis clientib9
Blandiri possum. S. Petr. Testant illud inmania
Scilicet tyrannidis tuæ vestigia. Mahom. Quid mea
Religione blandius? quisquis semel neum Meccæ tumu
Inviserit salutis certus ē. Acquiescite, dolore abstergit
Nolite eum repudiare cui servit orbis pars maxima
S. Petr. Sarcienda est hæc Ecclesiæ lacuna novis Provincijs
Proscribitꝰ senis Christꝰ antiquis sedib9,
Europæ magna pars rebellionem molitꝰ facere

Inferam meas ultimis Indijs claves & ibi sidera
Recludam, quæ hic etiã patula tam multi fastidiũt.
Meas legiones illuc expediam, et novos
Veteranis in supplementũ submittam manipulos
Ignatius conscribet militem, tumq novæ Dux militiæ
Xaverius Christiana signa ultimis inferet gentibus.

Scena IIII.

Ignatius, Christus, S. Petrus, S. Paulus,
S. Richardus, S. Wilibaldus, S. A=
lexius, S. Jodocus, Voluptas, Divi=
tiæ, Honor.

Tota nunc video primum me aberrasse via,
Errorem meum muti hi Magistri indicant mihi.
Habui in pretio delicias, honores, divitias,
Sed comperio in diversam longè Christum et Cœlites
Ivisse sententiam, mera illis fuerũt nausea,
Quæ mihi sunt in amoribus. Christ. Ignati me sequere
Triumphalis Cœli porta Crux ē. Ign. Aspicientes
In autorem fidei et consummatore Jesum, q proposito
Sibi gaudio sustinuit Crucem confusione cõtempta
Atqi in dextera sedis Dei sedet. Ducem suum
Presso pede secuti sunt milites, Petrus Medicus

Meus per Crucis regiam transiuit viam. Petr. Sequere.
Ign. Pauly consum̃ato cursu, seruata fide repositam
Sibi coronam Justitiæ Sectis adeptg è ceruicibg
S. Paul. Sicut socig Passionum eris, sic eris et consolationis.
Ign. Richardg, Jodocus, fortunam abdicarũt Regiam
Vt Salutem in tuto collocarent suam. S. Rich. Regnu
Cælorũ uim patitg. Jodoc. Violenti illud rapiunt.
Ign. Magng Pontifex Wilibaldg uanas spes repudians
Sibi et alÿs saluti fuit. Wilib. Qui conuerti fecerit
Peccatorem ab errore viæ suæ saluabit animã
Eius à morte, et operiet multitudinem peccatorum.
Ign. Alexius è paratis ad Crucem profugit nuptÿs.
S. Alex. Immensa sunt præmia, quæ continenti dat Deg.
Ign. Vrgent hæc Exempla etiã reluctantem animum
Et ad suj imitationem rapiunt. Volupt. An poteris
Internecinum carni bellum indicere? Hon. Itané
Vires inglorig? Diuit. Paupertatis incom̃oda
Quomodo perferes? Christ. Tu ñ poteris quod poterãt
Isti et alÿ innumerj? Ego qui alÿs vires dedi
Nec tibi negabo Ignati sequere.

Canunt Sanctj in Cælo.

Sequere hanc Ignatj semitam
Calcauimus priores

Ign. Difficile ẽ post tot exempla ñ sequi
Et hac nolle ire qua quisquis constanti ut
Pede, beatus ẽ.

Canit Voluptas, Divitiæ, Honor.

Huc sequere Ignati amœnitas
Est voluptuosa.

Sancti in Cœlo.

Voluptuosa paululũ,
In morte luctuosa.

Ign. Stultũ ẽ delicias fugaces quærere
Ut æternos dolores invenias; voluptate hamũ puto,
Qui quos inescat, perimit.

Divitiæ, honor, Voluptas.

Hic sunt opes, huc vertere
Hic purpura ẽ et aurũ.

Sancti.

Quid purpura est? ad linteũ
Redeunt opes et aurum.

Ign. Præstat posthumis inhiare divitijs, quæ inopia
Non metuunt, nec mortis fatale spiculum

Honor, voluptas, Divitiæ.

Hic palma laus victoria
Hic sceptra; ñ sequeris?

Sancti in Cælo.

En fumus hæc sunt omnia
Hic, hic require vera.

Ign. Nil ē magnum re quod parvum tempore
Non placet honor, quem sequens infamare potest
Contumelia; abdicabo umbram, quod solidū ē sequar
Quid moror Christo obsequi? Christ. Errare ñ potest q me
Sequitur. Ign. Brevis labor ē quem imperat Deus. Petr. Æterna requies
Quam reponet se diligentibus. Volupt. Sed durum ē tibi
Voluptatibus interdicere. S. Paul. Sincera nequit
Esse voluptas quam acerba mors eripit. Ign. Ultro deseram
Fluxa gaudia ne olim invitum deserant. Hon. Natus es
Ad magna. Rich. Quid Cælo majus? Illius prensa gloria
Ign. Fumos vendit caducus honor puncto temporis
Evanescit. Divit. Fortuna nervum divitias ne proyce
Jodoc. Thesaurum in cælo conde. Ign. Nudus egressus sum
De utero Matris meæ, nudus revertar illuc
Tibi Christe qui dedisti omnia resigno omnia
Quo diutius cum animo meo disputo hoc luculentius
Id caducis interesse cælestia intelligo,
Quod illa ex levibus orta gaudiis in tristia desinant
Hæc veri Fronte beatæ æternitatis alliciant
Syrmate, me in suas partes trahit æternitas.

Magna mater tua posco ope et filius et cliens
Stat firma animo sententia meo nuncium
Remittere mundi crepundiis et me tuo
Filio ac tibi mancipare in æternum obsequium
Tu ab eo qui velle mihi dedit impetra perficere
Ut primum confirmata valetudo permiserit
Visam terras divino rigatas sanguine
Et Christo Duci novum me sistam militem
Ire quocunque me iusserit paratus sequi.

Scena. V.

Jassius Xaverii parens, Consalvus, Amicus Jassii, Nuncius.

Conturbat Franciscus omnes rationes meas
Rem familiarem immodicis lacerat sumptibus.

Consal. Nihil perditum puta quod in Franciscum expenderis.

Jassus. Charybdis est ubi omnia absorpserit, nihil
Sibi impensum putabit. Consal. Generosa indoles
Parum curat de peculio. Jass. Non est facinus
Generosum se et parentem redigere ad incitas.

Consal. Quid vis despono Jasse fore olim ut filius tibi
Omnes abunde impensas resarciet. Jass. Certum mihi
Est illum domum revocare prodit extra modum

Consal. Noli opprimere generis tui spes ac gloriam
Sumptum facere debet Jasse, qui quaerit lucrum.
Jassus. Nuncius à sorore Antistita cum literis adest.
Nunc. Jubet salvere te soror Germana in modum
Et rogat his ut literis fidem habeas. Jass. Fieri non potest
Ut quidquam secus esse censeam quam soror mea
Affirmet. Consal. Meretur fidem tanta integritas.
Jassus. Vide mi Consalve quam pulchrè soror mea
Cum sensu tuo congruat, monet, obsecrat, ne filium
Parisijs avocem. Cons. Quod ego non potui illa tibi
Persuadeat. Jass. Quin etiam vaticinatur oraculum
Audi Franciscus magnus Indiae erit Apostolus
Adeoque dignus est qui magnis in bonum publicum
Alatur sumptibus, tua potius res intereat, quam ut spei
Tantae ponas obicem. Cons. An huius rei eam
Consciam fecisti? Jass. Nullatenus. Cons. Nihil ergo dubita
Divinitus edoctam esse ac Deo te immorigerum
Fore si porrò Francisco impensas subtraxeris.
Jassus. Dabo dum erit quod dem satis me putabo divite
Si novum Indiae Apostolum Orbi educavero
Sequere tu literas extemplo ac responsum expedia.

Scena. VI.

Beata Virgo, Christus parvulus,
Angeli duo, S. Ignatius.

Habuerunt tuæ Ignati apud me momentum preces
In peculiarem te recepi clientem, et filium
Exoravi suis ut militare te sinat stipendijs
Ign. Novit hoc hominum omne genus irritas preces
Nullas esse quibus supplicamus tibi id me quoque
Nunc experiri quod velis gratias Mater habeo.
Christ. Visné Ignati mihi nomen dare? Ign. Hoc unicè
Christe cupio, modo non respuas ignarum militem.
Christ. Qui omnes ad me venire cupio repudio neminem.
B. Virg. Non potest rejicere filius quem Mater recipit.
Christ. Ignati pugna fortiter, eris olim inter mei ex
Exercitus primarios. Ign. Quantum ad Cœlestia assurgit animus
Tantum caro me deprimit hæc contra tuos calcat stimulos.
Christ. Desinet paulò post fræno repugnare, ne cesseris.
B. Virg. Non nisi per pugnam iter ad victoriam patet.
Ign. Septuaginta vitæ annos plenos laboribus
Trepida mihi mens objicit. Christ. Cur tot annos cogitas
Qui nec diem crastinum habes mancipij? B.V. Ne computa
Laboris annos etsi vivas sæcula momentum erunt
Ad æternitatis requiem. Christ. In mea trutina
Tuum castiga examen Ignati, appende Crucis
Omne onus, flagra ieiunos dies, pervigiles

In precibus noctes, contemptum, dolorem, pauperiem
In altera lance Cælum colloca, levia erunt omnia.
Ign. Verè Domine momentaneum et leve tribulationis
Nostræ supramodum æternæ gloriæ pondus operatur in nobis.
B. Virg. Non est Ignati quod labores compares præmio
Sunt illi leves et breves, æternum est præmium
Et immensum. Christ. Nemini subiisse Crucem pœnituit
Crucis qui potitus est præmio. Ign. Suppono humeros
Amplector suave iugum accipio onus leve.
B. Virg. Ita decet clientes meos Ignati exemplo meo
Meique filii Crucem amare. Ign. Gratias dulcissimi hospites
Vestræ benevolentiæ utinam divelli non foret opus
Sed erit cum æternum vobiscum ero. O si orbis æquo pondere
Virtutis labores pensaret et mea gaudia;
In gaudiis Crucem, in laboribus reperiret gaudia
Exibo nunc lætus de domo patris mei & de cognatione
Mea et portabo Christi improperium.

Scena VII.

Apollyon cum locustis, Ecclesia lugens,
Italia, Hispania, Lusitania,
Bavaria, Tirolis.

13

Macte animi heroës ex sententia re gerimus
Orco nouas consecremus manubias, nulla gratior
Inferis præda est quam quæ Religioni eripitur.
Locust. 1. Suas Germaniæ aquilæ pennas incidi.
Locust. 2. Gallicum ego lilium infestis laceraui unguibus. Loc. 3. Anglicos
Leones stygio in furorem dedi philtro ô uulnus graue!
Tria mihi eripiunt uiscera. Apoll. Ipsa nisi taces
Mox inuadem praecordia. Ne iniquis hæc spolia
Intuêre oculis, plura relinquimus quam occupauimus.
Eccles. Nisi vim uestram à me prohiberet Deus iam funditus
Peryssem: Non uestra hæc sed illius est clementia
Qui ita vulnerat ut non perimat. Apoll. Ad noua
Nunc præda vos accingite, uoracitatis meam
Non propitiavistis famem. Eccl. Ah satis est uulnerum
Satis est cladium. Apoll. parum nouum adhuc iugulo
Spiras incolumi. Eccl. Vestris Matrem tegite clÿpeis
Filiæ. Ital. Nisi hæc propugnacula deÿcis manca erit
Tua victoria. Hispan. Per septemplicem hunc clypeum
Matrem si potes uulnera. Lusit. Quantum Europæ detrahis
Tantum India adÿciam. Bauar. Non patent mei telis tuis
Leones. Tirol. Secura in meis montibus aucupium tuum
Mea videt aquila. Bauar. Erit cum meus de te vindiceas

Repetet Leo. Apoll. Differo n̄ despero victoriã.
Eccl. Quomodo propè redigor in solitudinẽ
Domina ante gentium? regnis proscribor integris.
Hispan. Sunt integra quoq; regna, sunt provinciæ, quæ tuas
Audiunt habenas. Eccl. Egressus ē à filia Sion
Omnis decor eius, pro hostili caput imperio subdidj.
Lusit. Nos tecũ fœdus pepigimus inviolabile
Imperabimus quacunq; nostrum patet Imperiũ.
Eccl. Porrige labantj manum Ecclesiæ Deus.
Vox. Nutas n̄ cornues novis te tibicinibus
Fulciam, iactabunt hi fluctus meã naviculam
Non submergent. Eccl. Novis indies hostibus obsideor
Vox. Novis hostibus novas obyciam copias
Est iã in procinctu Ignatius conquiret subsidia.
Eccl. Solabor ergo nova spe dolorẽ meum et quas mihj
Terra negat, à Cœlo expectabo suppetias.

Scena. VIII.

Ignatius, Mendicus, Dropax, Lictor.

Tandem arma reperj quibus animi hostes mej
Debellem, reperi sagum in quo Duci Christo militẽ

Hae vanitatis phaleræ et picta olim tibi
Mei tectoria, hæ arma, quibus cum cingerer
Semper sævis animus succubuit hostibus.
Mend. Ora stipis pauxillum benigni amore numinis.
Ign. Vestes has accipe, Mend. Non capit fortuna mea
Cultum tam splendidum. Ign. Vende et inde peculium
Tibi consla mihi post illac hae ornamenta non convenient.
Mend. Reddat Deus pro his olim vestibus stolam gloriæ.
Ign. Quam vellem has segetes cælesti mutari purpura
Et inde placere me Cælitibus, unde olim displicui
Sordidatus fui animo cum nitebam vestibus,
Utinam nunc Cæli candidatus sim postquam indui
Has ut vulgus appellat sordes.
Mend. Quis nunc Regum me Rex est Regalior! nunc erigo
Cristas, nunc posthac supplex fiam nemini
Nisi cum venter iusserit imperatorum maximus
Qui cum latrat compesci nullis potest blanditiis
Nisi aliquam illi corrogem sportulam sed confido ego
Me victum quoque nacturum, postquam his phaleris
Sors me ornavit, nam non bene conveniunt
Vestis elegans et venter esuriens dedecet
Cum foris virum rutilat et intus viscera murmurant.
Vellem hæ fasciæ saturitatis essent compedes

Non solas tibias rostru quoq; ad mensa aliquam
Deligari paterer. Prô! Deum imortalem sumné ego?
Ille ego? sumné ego ille? egoné ego? Jove lapidem
Juro me ego n ee, n stipis raucq rogator ego
Ille sum n ille consarcinatus ex centoriby
Depo, profectò si ego su ego, noua mecu mihi
Ineunda e familiaritas, ita nouam undiq; facie
Aliam indolem indui mihiq; ipse effugi ex aio.
Drop. Rem sanè loqueris, n es ille, qui pro meritis
Esse deberes tuis. Mend. que me ee debere ais?
Drop. Sublimem longè supra alios elatum in altu locum
Vnde in alios despecty e per fenestra canabinam
Mend. An superbis etiam vestiby ta modesty su ut neminem
Eo quosuis modo cupia despicere. Drop. Merita
Tua vel inuitum ad hunc te euehent apice.
Mend. Quæ merita? Drop. Quæ in his quærendis vestiby
Es merity. Mend. Tantiné sit res meritij accipere?
Drop. Senties quanti sit accipere quod nemo dat, ades
Bone vir, vadimoniu siste scire attinet
Per quas plagas hæc ad te vestiu aduolauerit
Opulentia. Mend. Fortuna accupaty su ilice
Drop. Ni fallar illo es ex aucupu genere, qui digitis

Fluribus multa capiunt. Mend. At te opinor de me facis
Coniecturam. Drop. Sequere. Mend. Erras si putas mi Dropax
Me Consulem Romanum esse illis cum fascibus 15
Praeibant olim lictores ut quandoque audire memini.
Drop. Colo te posquam ex imi subsellii viro ita
Repente factus es laticlavius. Mend. Honoris sum insolens
Parce. Drop. Ad Pretorem ni vis et quaestionem ambula.
Mend. Bono iure his utor vestibus quid opus quaerere?
Drop. Monile autem collare quaerendum est his congruens
Vestibus. Mend. Hoc ornatu supersedebo lubens.
Drop. Facesse nugas furcifer pergo. Mend. Mi Dropax abstine
Vim dono has accepi vestes à peregrino quopiam
Qui in montem Serratum recta abiit. Drop. Furibus
Furta pro donis sunt ubi verum comperero,
Quod dicis dimittam; tantisper divertendum est tibi.
Mend. Me miserum cui beneficium vertit in maleficium.

Scena. IX.

Beata Virgo. S. Ignatius.

Ign. Superest ut Matri virgini trophaeum statuam,
Gladium anathemate illi suspendam; nihil mihi
Posthac istis opus erit armis, posquam ad Dei
Et Mariae tutelam receptum habeo, satis

In illa mihi Præsidij ē. Dña ter maxima
Optimi maximi Dij Virgo Mater tibi
Æterno Sacramento mea obligo, consecro
Fidem, Ara dedico tua profana militia
Mea manubias; damno pristina perfidia
Et prioris vitæ scelera, tu veniā Deo
Exora et tuo fauore conatꝰ secunda meos
Abjicio arma, quibꝫ maximos hostes meos
Vincere n̄ potui, tu ē Cæli armamentario
Ea mihi tela ministra quibꝫ Leonis Stygij
Jugulū ferire possim et incidere quibꝫ
Mea et aliorum tutarj salutē queam.
B.V. Reponā arma armis Ignatij profanis sacra
Ferreis Cælestia, infirmis fortia dabo fidej
Scutū, veritatis cingulum, loricam Justitiæ
Salutis galeā gladium spiritꝰ; hæc arma omnia
Vnius libellj claudes armamentario,
Quē in publicū orbis me dictante scribes cōmodū
Sacræ illo complecteris militiæ exercitia
Eiusq; disciplinæ leges, ē quibꝫ debēt viuere
Qui sub nato meo Duce faciūt stipendia.
Ign. Magistra orbis dedo tuæ me discipulū
Sapientiæ eiꝰ si nouū derivare riuulum

Ad mortales uelis canalis esse gestio.
Scribam etsi rudis Scriptor, quæ calamo
Suggesseris meo, tu Fac, ut multi legant, quæq; legerit
Pectori inscribant intimo. B.V. Diuinæ Fertilis
Gloriæ tuus erit libellus quam late orbis patet
Victricia Christi signa tam latè proferet
Qua sol surgit iterumq; cadit, qua se porrigit
Meridies gelidusq; Septentrio libelli tui
Magisterio salutem inuenire discent innumeri
Vide Ignati quo libellum tuum me Scripturus sis præmio
Quod Christo ex illo prodibunt olim discipuli
Tot tibi coronas filius præparat meus.

Ign. Quid retribuam Dño ac Dñæ pro oibus quæ
Retribuit mihi? frustra gratitudinem
Molitur debitam, numerare beneficia q non potest
Obsequar Matri filio, aggrediar scribere
Salutis parandæ compendium.

Scena. X

Jndia, Japonia, Angeli vtriusq; tutelares,
Joques 3 tribus caueis inclusi, Brachmanes 4.
Cum Jdolo, Jamambuij tres cu falcibus
Bonzij, 3 Tirones cu scopis, Bonzij 4
portantes Amida, Japones 2 cum
Jdolis, S. Thomas.

India. Fatiscũt lassę vires nimio sub onere
Opprimor misere falsorũ cultu Numinũ
Et hostib9 supplex fieri cogor dæmonib9.
Japonia. In eodẽ pistrino torqueor ego Japonia.
Ang. Ind. Funesta sors ẽ mortaliũ, cum pro Deo colũt
Idolorũ ludibria; Ang. Jap. Deploranda cæcitas
Præsentẽ ubiq; ñ agnoscere Deum.
Ind. Aut lapides colimq aut malos Genios, hi nocent
Qui prodesse ñ possunt. Jap. Vtinã nos respiciãt
Tandem illud Numen quod ignarè despicimq.
Ang. Ind. Videte paulisper quæ superstitionũ patiamini
Propudia et vestræ vos misereat vel pigeat
Vesaniæ. Ang. Jap. Sapere ñ possũt fontem sapientiæ
Qui ignorant. Jog. 1. Cimeriis caligarent omnia
tenebris nisi nostra orbem illustrant lumina.
Jog. 2. Meruimq severę virtutis satellites
Hanc à Diis Gratiam, ut nos referrent inter sidera.
Jog. 3. Si quando sol tot sæculorũ fractq vertigine
Ad nos ñ redeat nostra tũ opera dies erũt
Luculentissimi. Ang. Ind. Portenta talia somniãt
Quos gravis Idolotatriæ premit sopor.
Brach. 1. Siquis opis indigus vel criminis ẽ conscius
Opem petat aut veniã ædent Deq rite
Petentib9 utrumq; promptq impertire. Ang. Jap. Nihil

Dare potest qui quod Deus ut debet artificij.
Jog. 1. Arctè severeq; vitā agimus ut nrīs veniam
Impetremus criminibus; haec voti summa ē unica
Ne vanos hos labores ee velis. Ang. Ind. Non vani modò
Verū et noxij sūt, augent scelera, ñ expiant.
Brach. 1. Solenne Numini praebeamus epulū et arbitros
obducto sipario à divino submoveamus convivio
Nunc concreta modulemus religiosè carmina
Heura, heura, heura, heura, heura, heura ouech,
He, he, hua, he hua hua hua. S
Ang. Jap. Nefas ē linguā veri Dei occupandā laudibus
Blasphemis polluere superstitionibus.
Bonzij. Nama, Amida, Ambud, Nama, Amida, Ambud,
Nama, Amida, Ambud, Nama, Amida, Ambud.
Ang. Ind. Salute petitis exitiū impetrabitis.
Jamam. 1. Magne Amida à nrīs averrunca hebetudinē
Falcibus ut facili ictu obstantia senticeta demetāt.
Jamam. 2. Adde pondus his saxis ut mergamus velociter,
Et ad superas plagas enatemus feliciter.
Ang. Ind. Quanta beatitudinis fiducia properat
Ad interitum miseri? Jam. 2. Xenzairaquiu
Manzairaquiu, Xenzairaquiu, Manzairaquiu.
Ang. Ind. Beatas annorū voivetis myriades, sed manet

Vos longa calamitatum aeternitas. Bonz. 1. Nama
Amida Ambud, Nama Amida Ambud, Nama Amida Ambud.
Bonz. 2. Optime Amida acutum cernentes da oculos
Ne incauto pede muscam elidamq vel ciniphem
Ang. Ind. Utinam hos muscarum captatores quis doceat
Agere seria et salutaria. Bonz. Nama Amida Ambud.
Jap. 1. Adipaliter te habemus Neguiron ut saevum excoqui
Et tam pingui et bene habito possit Numine.
Jap. 2. Boni Dei officium n. facis si vota nos tua
Non moveat. Ang. Ind. Qui audire suorum preces neq.
Supplicum is frustra rogatur. Jap. 1. Hoc rogamq q saepius
Efflicti flagitamusq pedis vitium mei corrige.
Jap. 2. Tenta gressum an forte valuerint preces. Ang. Jap. qui pedes
Habet et ambulare n. potest parum curat claudices
An rectis eas vestigiis. Jap. 1. Quando igitur beneficium
Dare n. vis maleficium accipe. Jap. 2. Ita insolescitis
Nimirum perfida Numina cum honoribq mactamini.
Ang. Jap. Infelices Deos habes Japonia q pati
Debet fustuarium. Ang. Abunde satis spectavimq
Pudendae superstitionis scenam lamentabilem
Quaerendq e tantis qui patronq indoleat malis.
S. Thom. Nondum deposui curam meae Indiae nec Japoniae,
Calamitas me praeteriit, utraq. meam sentiet

Opem. Ang. Ind. Tua haec est Provincia Dme Aple
Ne patere exculta à te vineam sylvescere diutius.
Ang. Jap. Miserare quoque fortunam Japoniæ
Quæ nunquam exculta opera cultorem poscit enixius.
S. Thom. Xaverius utramque hanc procurabit Provinciam
Et velut sol superstitionum disjiciet nebulas
Divino Senatusconsulto utraque illi Provincia
Decreta est, etsi nescio et longè meditanti alia
Mitiget mali veri sensum propinqui spes remedij.
Ang. Jap. Gratias tibi Patrono suo devinctæ antidhac
Dicunt Provinciæ & levius triste jugum perferunt
Quia sciunt brevi fore ut ijs queant excutere.
Ang. Ind. Affulget nobis quoque iucundissimi spes gaudij
Quod Christiani clientes nostri Cælitibus afferent.

Scena. XI.

Christus, Ignatius, Æmilius, Gregorius,
Cæsarius, Peregrini, Stratonicus,
Milo, Excubitores.

Æmil. Horripilo totus ita vereor ne quid pestilens
Ab hoc homine trahperim. Greg. Squalor certè et vestium
Neglectus metum injiciunt. Cæsar. Adhaec pauperies
Hoc hominum genus ad sordes et stabula divertere

Cogit, nec fugere sinit contagionis pericula.
Æmil. Ego hunc posthac procul habere volo comitem
Ne vitam mihi eripiat comitem. Greg. Nūc dum illi animus
In Cælo peregrinatur facilis ē secessio.
Cæsar. Attonitus aut n̄ sentit fugam aut dissimulat
Æmil. Quid quod iter gressu moratur tardigrado?
Greg. Esse sanctum aiunt n̄ eget nobis comitibus.
Cæsar. Satis maturè cum hoc sancto in Cælo sancti erimus
Nunc sine illo securos præstat iter agere.
Æmil. Cautè caveamus ne comes vrbis videtis custodias?
Ita cum hoc socio nos exclusissent Batavio.
Strato. Qui vos? vnde domo, unde profecti, quo tenditis?
Greg. Negotia nos Batavium vocant, si per ingredi
Liceat. Strato. Capitale nobis ē quemquam admittere
Quis n̄ certam fidem fecerit, se infecta tabe loca
Non transisse, nec ibi scriptas ferre literas
Ferraria profecti innoxij sumus advenæ
Credite nos vestræ verbis saluti favere impensius
Quam ut malum ac pestem illi velimus accersere.
Milo. Fluxa fide geritis. Æmil. Nemo ex alijs ē hoībus
Cui credi rectè aequè possit, nemo nos merito
Accusavit nrō. Milo. Fortassis sed nunquam persuadebitis
Vt sic vos transmittamus; lupus ē homo homini

Non homo cui qualis n sit nouit. Strat. Date literas 19.
Et alia quae geritis exequtienda sunt. Amil. Superfluu
Labore sumitis. Milo. Superfluu n e periculo
Cauere. Strat. Ego mq omnia per otiu exequtia
Vos hic praestolaminj. Greg. Fessi sumq oppido.
Strato. Si stare graue e humum pro cubitj concedimq.
Fyn. Nunc nihil e m hoc qd optẽ exilio, nisj
Patriam; id unu posthac mihi negotij dabit,
Mea & alienae salutis compendia quaerere
Et certu ad Caelu reperire tramite quo ipse eam
Et ducã alios. Habeo Christu mej autore consilij
Qsn contentus sibj gloriam parere salute oibq
Peperit; et cu haeres ex asse sine labore soliu
Paternu posset scandere, patj voluit et per Crucis
Asperu iter grassarj ad gloriam ut nos suj
Haberet regnj socios. Magnu e ab exitio
Seruare perituros nec verè diuini sanguinis
Pretiu aestimat qui alienos pereuntes siccis videt
Oculis et cu potest n iuuat Hierosolyma
Voti reus pergo ut ibj penitus mej exempla Diuis
Jmprimã aio, ubj illa edidit. Multos in viaticu
Numos amicj obtulere respui, n enim
Peculio eget alio q suu m Caelo statuit aerariu.

2 8

Comitari volebant nolui, sufficit mihi comes Deus
Deseruerūt me alij, nil moror, modò n̄ deserat Deus.
Christ. Non erras Ignati sufficit Deus humano aio
Et fartum amoris explet sinum. Ign. Deus meus et oiā.
Christ. Præter me qui nihil quærit in me reperit omnia.
Ign. Facessāt inanes fugientium bonorum guttulæ
Oceanum omnis habeo boni, si te Christe habeo
Tu mihi solatium, præsidium, viaticum, Dux, comes.
Christ. Ad nutum tuum ero Ignati, sdu ad meum fueris.
Ign. Dn̄e quid me vis facere. Christ. Agere et pati fortia.
Ign. In utrumq. paratus sum mi Christe, scio militiæ
Tuæ lege eo ut te miles tuus n̄ sit delicatior
Cupio strenui militis facere officium.
Christ. Cupio ego Ignati magna per te meorum hostium
Edere stragem, accinge te ut bellator fortis et præl
Tui præliare Dn̄i, liberale erit stipendium.
Ign. Magnum satis mihi stipendium erit gratum tibi
Deus præstitisse obsequium, tu iā Batanij
Ingressum mihi fac facilem, video obseptum custodijs.
Christ. Nil illi imperuium ē cui ego viam munio
Æmil. Adambulat quæ mali reliquimus metu.
Cæsar. Vereor ne difficiliorē n̄bs reddat aditum.
Christ. En desertores tui qui sunt te tuta oiā

Sperabant ac pervia, quantu laborat ut liceat
Ingredi eo quo te inducā ego interpellante nemine.
Ign. Tuo solum Christe nitor præsidio, eieci oēm aliō
Alterius confidentia auxilij. Christ. Qua errat ij
Longè qui censent solatio eos destitui et præsidio
Qui meā baiulant crucē, sequere Ignati nec verbulo
Quisquā te morabit. Strat. Lustravi oīa rem ad eū
Detuli qui nunc curat advenas. Greg. Nonne pœnituit
De tā bona optimorū hominū dubitasse fide.
Strat. Pœnituisset credidisse, sciatis n̄ omni vos ee liberos
Suspicione, ideoq; ultra dieṡ crastini
In urbe vobis morari n̄ licere, nec alio divertere
Quam ad hospitium suspectis destinatū advenis.
Æmil. Duras dicis leges. Strat. Si foris manere levig ē
Abite polig. Greg. Si n̄ ē ut volumq feramq ut possumq.

Actus secundq.

Gesta ab Ignatio ante Societatē confirmatā
Xaverij Conversio et abitus in Indiā.

Scena. I.

Apollo, cum novem Musis in Parnasso.

Apoll. Ponite squalore Musæ, vestri vindex exilij
Erit Ignatius; proscripsit nos multis locis inscitia
Reducet Ignatius, sua suorumq; opera
Orbem totum nobis vertet in patriam, plurimis
Obseptus ad bonas literas erit aditus
Nunc dabitur ad Musas currere lata via,
Annosus ire Gramaticæ discipulus cum
Scientiarum bono natus est, Musæ plaudite, et
Futuro restauratori ac vindici melos pangite.
Mus. 1. Musarum vindex severiorum erit Ignatius
Scientijs illustres accendet faces
Et novis singulas illustrabit sideribus.
Mus. 2. Musarum columen lætiorum erit Ignatius,
Innumeris barbariem oppugnabit copijs
Et caballinos quoq; verum ducet rivulos.
Mus. 3. Posthac plures in Parnasso somniabunt bicipiti
Et Bellerophonteo ora humore proluent
Plures nostri petent Jus municipij.
Mus. 4. Innumeras literarum officinas aperiet
Ignatius, multisq; faciet regnare locis
Ubi ignorantia detinebamur ergastulo.
Mus. 5. Reducet cum virtutibus Musas sororibus
In gratiam Ignatius, sine quibus steriles
Solidæ sumus frugis, inanis tantum gloriæ fertiles.

Mus. 6. Docebit literas pietati iungere Ignatius
Et teneros castis formare annos moribus,
Et doctrinam in aeternae quarum conferre gloriae.
Mus. 7. Incremento grandi libros Musarum supellectile
Ignatii augebit posteritas, nec minus calamo
Quam Magisterio secutura erudiet saecula.
Mus. 8. Inocculabit iuventuti virtute et scientia,
dabitque probam Reip: adolescentiam
Ut doctis et bonis stare possint viris.
Mus. 9. Divinas humanasque literas vindicabit Ignatius
De Theologis, Jureconsultis, Philosophis
Deliberatis omnibus bene merebitur.
Apoll. Sunt haec quidem paradoxa de Gramatico
Pannis et annis obsito haec oracula
Totus orbis propediem fatebitur.
Mus. 5. Ignatio Musarum vindici.

Scena. II.

Fabiolus, Narcissulus, Pueri alii,
Ponticus, Ignatius.

Pont. Ego vos Pueri pro hac violentia faciam ut meos.
Fabio. Iste lacessivit prior. Narciss. Calumnia facit.

Pont. Vterq; licet uterq; reg' ē, ubj ad schola' redieritis,
Sistetis vadimonium. Jgnatj scire aueo an aīu' seriò
Induxeris id ætatis vir, inter pueros Gramaticis
Elementis opera' dare? Jgn. Obstinauj hoc Pontice
Diuinæ gloriæ gratia cuj promouendæ sine literis
Idoneus n' forem. Pont. Non erubescis ad puerilia
Descendere? Jgn. Suj honoris ratione' n' habet
Qui diuinæ studet gloriæ. Pont. At spinorg' ē Gramatica
Labor et grandiorj ætatj prope inelectabilis.
Pont. Ad hoc iam satis imbutg his uideris literis.
Jgn. Vagatus equide' sum p compendia, sed pede'
Non pressi du' multa complectj uoluj simul
Plura tetigj, pauca tenuj, me inrudj reddere cupio
Et profectu' facere seriu'. Pont. An sumptg suppetet
Quo uitam tolleres? Jgn. Prouidebit Deus ut pia
Liberalitas mea' sustentet inopia'. Ego Pontice
Me tibj in disciplina' dedo; sume hanc operam
Et ut potes per bienniu' me excole Minerua' tibj
Deus olī' persoluet. Pont. Siqd in me sit opis
Jd omne libens impenda' tu me uirtutibg
Excole, Ego ad bonas te informabo literas.
Jgn. Erras mi Pontice, si ta' sublime à me Magisteriu'
Speras. Hoc à te efflictim oratu' uolo, eximium
Ne ulla in re me habeas

Increpa si cessator sit,
Vrge quiby potes modis ut ingenij cultum capiat.
Pont. Bene spero de tal bonæ frugis discipulo
Faxit Deus ut cæpta tua feliciter eueniat.

Scena. III.

Xaueriq, Emanuel, Gaudentius, Roderig, Hilarius, Studiosj.

Xau. Ad arma ad arma amica tn̄ n̄ hostilia
Eman. Credo te iterū prurire in victoria n̄ eadē
Semper fortuna ē, nūc tuis fauebit n̄ tibj
Xau. Si meis fauet mihj n̄ inuidet. Gaud. Amicitia
Pares accipit aut facit, nuper à tuis fuit
Partiby victoria, nūc à nobis si steterit,
Amicitiæ Lege æquales erimq. Hilar. Victorj ego
Præmiū polliceor. Eman. Hac tn̄ lege, ut eo
Præmio victos quoq; participet uire bono et amicabilj
Omnes. Placet, pacisceimq. Rod. ordiamq feliciter.
Hilar. Nostro oīm loco pugnabis Roderice vide
Vt præsiū merearis potius. Rod. Nisi illum verterit
Fortuna. De Xauerio triumphabimq. Xau. Post victoriā
De triumpho referte te ego Roderice prouoco.

Scena. IIII.

Edistius, Colmannus, Eulampus, Studiosi, Faber.

Edist. Amolitus è Ignatius cusa suis scapulis
Fabam, fortuna an causa illum absolverit, non liquet
Mihi. Colm. Ego fortunæ imputo quæ improbis ferè favet.
Eulamp. Tecum sentio; Gioveanus antiqui pectoris homo,
Glaucoma sibi obijci ab hoc veteratore passus est
Ut iniustè in illum decretæ pœnæ intercederent.
Faber. Parcius ista sodes; ego familiariter novi Ignatium
Scio nihil esse illo innocentius. Edist. Nempe tui
Contubernio excusare vis infamiam, si adèo
Innoxium putas cur tot locis subijt carceres
Judicia, infamiam? Fab. Sæpè innocentes talia
Patiuntur. Colm. Sæpius nocentes, difficile est ut persuadeas
Compluti et Salmanticæ à Magistratu integerrimo
Sine culpa coniectum in vincula. Fab. Tanto habet
Maius innocentia Ignatij testimonium
Integerrimi, quòd pro illo pronunciaret Judices
Accusatus est, captivus fuit, fateor, sed nemo nigrum
Illius causæ præfixit theta. Eulamp. Quid si aliquos
Prævaricatores reperit quorum ope iudicia eluderet?
Faber. Solus solo patrono Numine tutatus est innocentiam.
Edist. Non temerè fit quod postquam illum fama laceret

35 23

Flama fumus prodit. Fab. Fama fumus solet
Vendere nulli minus propitia quam optimis.
Edist. Vix falsa est cum discurrit etiam apud bonos
Multi virtute et religione clari sinistre sentiat
Ac loquuti de Ignatio. Fab. Ignotum vituperant
Laudabunt ubi noverint, qui adversati religiosi
Eo faciunt, quia dissimilis est illis et contrarius
Est operibus illorum. Eulamp. Ille tam frequens
Divini usus epuli quem in mores serium inducit publicos
Quid fictum sapit, et rei sacrosanctae demit pretium
Faber. In maiore olim res divinae erant pretio
Cum illarum usus fuit frequentior: hominem
Accusatis alienae saluti et virtuti attentum suae,
Dum hisce de rebus Ignatium reum facitis.
Colm. Quid ad hoc Faber? quod summa spe iuvenes
Bono Reip: natos de magnarum deiiciat
Cursu rerum? Fab. An magnarum cursu rerum deiicit
Ignatius cum docet cursum ad Caelum capessere?
Nempe nobis Caelum terra aut minus aut minoris est.
Edist. Repetundarum postulabit Deus Ignatium.
Faber. Nihil nocet bono publico qui alios bonos facit
Aut meliores. Edist. Obtundis aures insania tua
Quam insanire te docet Ignatius. Colm. Monemus Faber
Contubernalem hunc mature abdica antequam
Stultitiam quoque tibi contubernalem faciat.

Eulamp. Faxit fortuna ut breui in manus nras denuo
Incidat, mulctabimus pro meritis, vide
Ne si culpæ nolis ee, Pœnæ quoq; fias socius.
Faber. Non eripietis mihi tam salutare gubernium.
Edit. Fugatis alios, tibiq; infestus facies. Fab. verum me odium
Nunquam eo adiget, ut virtutis Magistrum oderim
Facessite noxii consiliarii. Edit. Te quoq; ex aio
Spreta videbit amicitia facessere.
Faber. En Ignatius meus, congratulabor depulsum illi periculum.

Scena V.

Goueanus, Hidulphus, Sidonius, Professores, Ignatius, Faber, Xauerius.

Goue. Ignosce Ignati iterum iterumq; precor, ex aio
Dele iniuriam eius gratia cuius amore perpeti
Paratus eras. Hidul. Si quidquam tuo obstitimus
Numini id, promptis damnum sarciemus animis.
Ign. Iniuriam non accepi frustra deprecamini;
Et si passus forem, scelus eet eum non ignoscere
Cui tot Deus ignouit scelera. Gou. Debebat tua
Virtus hoc parumper pati nubilum, ut postea
Emicaret clarius. Sidon. Pergite inuistarum tenebras
Dissipare, mentium. Goue. Habebit virtus tua
Nostrum omnium studia, vale Ignati. Sid. Vale & quo potes
Ad fugem corrige. Ign. Valete viri amplissimi

Et meis fauete conatibus. Fab. Ignati gratulor
Propinquo te re incolumi defunctum periculo
Non absq diuini honoris dispendio, infamia
Haec euenisse tua. Ign. Aueba Faber pro noe
Jesu contumeliam pati si absq illius contumelia
Fuisset, cuius maiori me totum denoui gloria.
Faber. Reponet ille bonae menti praemium. Ign. Inter saxum
Et saxum stabam anceps animi subiremne iniuriam
An a me defenderem, uicit deniq alienae salutis studium.
Xau. En contubernalem meum, colloquar et gratulabor alteri,
Saline salue? recténe omnia?
Ign. Nunc quidem Francisce. Xau. Nempe paulo ante non fuit
Cum designatam plagipatida tergo timeres tuo,
Prensasse ultro has plagas, sed illorum miseritum est
Quorum luculentam accepisset plagam salus.
Xau. Non aliud scilicet mantellum pudori est obuium
Amorem causaris ubi metus fuit. Fab. Non ita se amat
Delicate Ignatius, suis ipse saeuisse in semetipsum acrius
Quam isti fecissent. Ign. Sunt haec amoris bellaria
quam uelim mi Francisce ut tibi salivam moueant.
Xau. Aliud nisi condimentum apponis, dentes mihi
Non pruriunt. Ign. Gustanti suauis est hic cibus
Qui non gustarunt, fel putant. Fab. Sancti uiri

Obsessi ærumnis eiulatibus circumfluunt.

Xau. Condicere Ignati sed vereor ne mala denuo
Referas gratiā amo te nolo mea causa malū
tergo tuo accersas. Ign. Sicut capitis mei periculo
Extra teli iactū salutē possi collocare tuam
Non subterfugiā. Xau. Lorica pectus muniā
Ne pateat telis. Ign. Actū agis nimis multa te sauciunt
Obnoxiū vulneribus. Fab. Forma, ætas, genus, letiferis
Viam aperiunt plagis. Ign. Difficile ē versari in lubrico
Et præcipiti ut n̄ ruas. Xau. Non oēs perinde vertigine
Laborant multi in mea fortuna perstiterunt sine stipendio

Ign. Plures abierunt in præceps. Xau. Plures Calū habet
Qui mitiori eo ambularunt semita
Quā q arctam Crucis norarunt viam.

Ign. Non bene subduxisti calculos Francisce, nemini
Per rosas iter patet ad Calū postquā Christus Cruce
Et spinis illā stravit. Xau. Essedo licebit vehi.

Fab. Angusta ē semita vix alternā capit pedē.

Ign. Periculosū ē in salutis iocari negotio.

Xau. Olim senex ero serius, nunc ætatis florem meæ
Fovebo, rigabo n̄ debet veri prævertere
Autumnū aut æstati hiemem. Ign. Quod pignus habes
Longioris ætatis. Xau. Firmā valetudinē
Et spem longam. Fab. Decolavit hæc spes plurimis
Eadē dies florentē videt arborem.

Et fulguritam flores manè forsan hoc deflues
Vesperè. Xau. Axra sunt hæc infortunia.
Faber. Cognitus hic casus multis et è medio fortunæ ductus acervo
Xau. Debitam Reip: impendam operam
Quæ bonorum Magistratuum laborat ex inopia.
Ign. Laborabat tu quoque cum Bernardus, Alexius,
Franciscus & alia beata nomina amplecti sunt Crucem
Nec ea tamen gratia in Jus ambulare Deus
Illos iussit, nec vitio id vertit quisquam, nisi
Qui amavit vitia. Xau. Mortuo canis næniam
Frustra hi sunt arietes, murus hic est aheneus.
Ign. Supersunt mihi lacrimæ quibus hoc emolliam
Pectus has pro te fundere non desinam, nisi
Cum tu Crucem amplecti cæperis. Xau. Noli oculis
Tantam miseriam addere Ignati Vale et tibi
Non mihi consule. Ign. Vale tu quoque utinam ut et ego volo
Xauer. Vale Faber. Fab. Tunc valebimus cum tuo valebis Deo.

Scena VI

Charitas Ignatii, Fides, Spes, Prudentia,
Justitia, Temperantia, fortitudo, Impietas.

Ita sunt hujus ætatis mores, libertas datur
Sceleri, virtuti adimitur impietas liberè
Vagatur, innocentia compedibus constringitur.

Cum in damnu publicu vergut consilia,
Multi promovent vel conniuent, ubi virtutis qs suscipit
Causa, omnes obstant, et nunc in mora. Ignatio
Hoc multis usuuenit locis hicq adeò Parisiis
Multa in animorū salute cum præclare ederet
Facinora in proborū oppressus ē calumniis
Verū quia patienter has perfert iniurias
Deiq amore magna ipsi erit gloria paranda.
Palma ē Ignatius pressus assurgit altius
Crescit adversis illius charitas; ad pileū
Nunc virtutes Parisiis vocat, quas ferreis
Vinculis diu effrænis constrinxit impietas. Eo
Effracto ut carcere sorores meas Ignatii
Beneficio liberem. Imp. Lerna perfida facesse
Hinc aut in cyphū te compingam ocyus. Char. Hoc mihi
Minoris malum quod ipsa mox pro meritis feres
Carcere recludе. Imp. Si tu includi velis, faciā
Lubens. Char. Hoc Ignatii nõe iubeo, q tibi
Tuisq assedis ultimã molitus perniciē.
Imp. Hui huic iniuriū nomen, huj caput stygi inimicissimu
Char. Pande fores. Imp. Nefas ē meā inferis fidem
Obligam. Char. Ignatiani ardor pectoris ē mihi
Pro clavibus: velis noles aperio. Prodite Prætoria

Cœli cohors. Virtut. Salue soror liberatrix. Imp. Væ mihi.
Char. Saluete à me et meo Ignatio cui has ergastuli
Vestri debetis vindicias. Imp. Ego illi fertes exitium
Calamitate do, ita me styx adimet.
Char. Ita te styx absorbeat adeste sorores iniuriam
Vestram ulciscimini quæ innoxiæ tulistis uincula
Monstro huic injicite. Imp. Hæc quidem uis ē
Adeste vindices. Char. Adsunt et scelera tua vindicat.
Fid. Subi carcerem unde prodire nunquam debuisses. Spes. Ego hoc de Ignatij
Virtute nbs polliceor impietatem tam liberis
Posthac habens n grassaturam; objiciet repagula
Quæ scelerum horrens n possit perrumpere.
Char. Ardet meis flamis, divini amoris ignem injiciet
Orbi Ignatius. Pat. Modo salutare concipiat
Flamam glacialis scelerum palus. Prud. Malo huic reperiet
Remedium qui me Cœlestem prudentiam habet in consilio.
Just. Justitiæ erit libripens, opprimet perfidiam
Mundi trutinam. Temp. Ego Temperantia Sirenibus
Et voluptatibus præstabo ineppugnabilem.
Fortit. Per tela per ignes me Fortitudine Duce
Ibit imperterritus. Char. Multum sorores Ignatius
Nobis impendit modo plus impendet in posterum
Subibit iugum. Fides tum hæresis illius auspicijs

Succumbet tibi Idololatria. Fid. Vivat Ignatius

Char. Virtutum aium trophæa toto orbe eriget.

Virt. Vivat Ignatius ad maiorem Dei gloriam.

Char. Iste nro vindiciis decus feramq et præsidium.

Virt. Vivat Ignatius, vincat Ignatius, triumphet Ignatius.

Scena. VII.

Xaverius, Amor Dei, Ignatius, Faber.

Ignati ah Ignati quatiunt animum meum
Tuorum monitorum arietes, et convellunt spes meas
Staturas ferente fortunæ vento provehi
Et ad honoris, voluptatisq portum pellere.

Amor. D. Francisce ad scopulos tendis non portum, naufragium
Facies si perrexeris. Xav. Cynosura mea Ignatius
Eo cursum dirigit meum quo nunquam intenderam.

Amor. D. Sequere, qui ad Cælum vult Ducere, seducere
Non potest. Xav. Non ita facile est sequi eum qua ducere
Vult per viam spinis asperam. Am. D. Sed per spinas ad rosas
Ibis. Xav. Ingeminat aio meo Christus: sequere
Ingeminat Ignatius, ille invitat præmio urget minis,
Iste Exemplo suo fidem facit posse me sequi.

Amor. D. Non habes quo evadas Nisi feraris extra lineam.

Xav. Avitus sanguis me ad magnas spes vocat. Am. D. Fastigium

Esse dignitatis Christianæ censerj inter Dej filios
Minus ē quiquid aliud speras. Xau. Sub alia
Fortunæ meæ lenocinia quæ me retinent.

Amor. D. Ne crede lenociniys blande decipiunt
Finem respice et id cogita quā n̄ absis procul
A sepulchro etiā cū abesse te putas longius.

Xau. Ita ē uix sapienter amatj quod ultra tumulū
Non durat sed meis humeris metuo grauis ē Crucis
Onus sed dulce ē Crucis præmiū graue
Contemni, despici, honores mutare opprobriys.

Amor. D. Alta ē patria, humilis via si aspiras ad patriam
Cur recusas viam? Xau. Quo ore notorū oculos,
Quib; sodaliū auribj feram uoces! Am. D. Quid igitj
Visnē aggregari inimicis Crucis Christj quorū finis
Interitus, et gloria in cōfusione ipsorū?

Xau. Desipit qui salutē negligit ne à pereuntibj
Rideatj. Am. D. Francisce datj nunc tibj optio
Laboris momentanej et æternj præmiy id elige
Cuiy nunquā postea te pæniteat. Xau. Christj cōsiliys
Acquiescā et Ignatij monitis, ille fallere
Non potē, iste n̄ uult. Am. D. Qui scit consiliū
Salutare ēē sine periculo obtempat.

Xau. Sed hic nunciy quantū cognatiy et parentibj
Inuret dolorē? Am. D. Oportet Deo magis obedire

Qua hoib⁹ Xau. Etsi multu debea hominib⁹
Plus Deo et meæ saluti debeo hanc modis ut potero
Procurabo opstimis. Comodu adest Ignatius
Ignati do manus et cesso reluctari cælestib⁹
Decretis. Ign. Sciebā Francisce frustra te eludere
Divinu mim amoris, amat te Deus, et quia amat ad Cruce
Vocat. Am. D. odiu incurres amoris tessera
Nisi accipis Ignati te duce, sacræ nomen dabo
Militiæ. Ign. Tā bonā tibi mentem inserta gratulor
Ab eo q solus bonus ē. Fab. Gratulor mihi quoq
De te commilitone Francisce, Xau. Utinā citius
Desertis perfidi mundi castris militasse Deo.
Fab. Compensare potē tarditate ardor certaminis.
Ign. Mature uenit Francisce ad pugna cui victoriam
Promittit Deus Xau. Non mereor victoriam tot stipendi
Hostib⁹ q feci. Am. D. Pugnat acriq q tibi
Cu illo hoste rē ee scit, à quo delusus ē
Perfide. Xau. Sed faciō uerbis compendiu, meq tibi
Dedo Ignati et uanitate abdico, recipe me inter tuos
Illisq informa virtutib⁹ quos in te ueneror.
Ign. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis
Francisce magno aio virtutis labores suscipe
Spectaculu factus es Deo, hominib⁹, et Angelis.
Vide ut plausu referas ab his spectatorib⁹
Nunc si mens ē meu seq ductu spondeo

Opera Deumq́ precor ut cæpta adimpleat.
Xav. Sequar Ignati quacunq́ duxeris scio te tuis
Salutis monstrare compendia. Am. D. Magnis passibus
Perge Xaverj ut ad virtutum enitaris apicem.
Expugnasti tandem Ignati lacrimarum et precum
Copijs, quem diu obsedisti Xaverij animum
Redegisti illum in potestatem Dej et tuam
Impetrasti admissionem mihi in intimum pectus et sinum
Meas nunc ilij subijcia faces
Ardebit amore Dej, aliosq́ ardere faciet.
Non feret olim angustum pectus meos ardores
Erumpet in lusa gaudia, ingeminabit. Satis est,
Satis est. Non quia fastidiet, sed quia non capiet.

Scena VIII

Michaël insidiator Vitæ Ignatij. Vose Cælestis.

Hocne inultum abeat Ignatio, hoc mihi
Vulnus impune inflixerit? sentio tandem intima
Quo hæc spectaverit familiaritas; sic debuit
Captarj Xaverius ut caperetur. Pro Deum
An non hic Francisci gladium video? est ipsissimus
Agnosco balteum pro nefas! ~~oia~~ generis momordit Ignatij
Funestum hamum Xaverius; oia generis o

Animi, fortunæ ornamenta hic eripiet
Illi prædo, nisi Patronum maturo seruare cliens
Meum actum est de illo ac me pariter. Xaverij cædes gladio
Loiola iuuenum pestis ac Reip:
Calamitas cuius spes singulas cum tot illi decora
Eripis et in ultimam redigis miseriam?
Ibo & tuo sanguine quem captiuum iam trahis
Xaverium in libertatem asseram, ac inuisam mihi
Animam orco transmittam. Vox. Infelix quid agis? Mich. In lo
Solo quis me appellat. Vox. Infelix cessa, quid agis?
Mich. An ille me appellat sine quo arbitro nullum fit scelus?
Homo certè nullus apparet uspiam. Vox. Si tangis Ignatium
Pupillam mei tangis oculi. Mich. Totus horreo
Formidine gelidum trepidat pectus scelere abstinebo,
Ne malum mihi accersam, vulneri
Obnoxius non est Ignatius suo illum Deus tegit clypeo.

Scena. IX.

India. Prouidentia.

Quando tandem sæui ponent fluctus, quis modus
Erit naufragiorum, quam in momenta patior
Singula? turmatim Indos meos stygius rapit
Vortex, et de tot coloratis hominum myriadibus,

Aut nullus aut vix unq et alter exitum
Vitat. Quando tandem Xaveri placabis furens
Mare aut salutis porriges naufragis tabulam?
Provid. Non diu comperendinabit destinatam tibi
Deus per Xaverium opem, et ne spe te lactari putes
Vanam ecce sacram anchoram à Francisco tuo
Hac tantisp utere, dum ipse auxilium
Præsens ferat. Ind. Validus è funis anchorarius
Provid. Nihil mirum divinus amor illum contexuit
Optimus hic artifex è durant illius opera
Cum nup adeò Ignatio suasore Franciscus Crucis
Arctam inisset viam, tanto ardore cœpit pueri
Ut mirari potius quam imitari possunt alij.
Unum memorabo funibus lacertos et crurum
Arctissimè constrinxerat quos sensim putris
Laceraat atq; texit caro ut præter nodos ulcera
Eminentes funium Extaret nihil cœpit deniq
Hanc obre de vita periclitari. Ind. Væ miseræ
Mihi ac stirpe interea nisi vivat Xaverius.
Provid. Ut tu viveres mori voluit Deus Xaverium
Medicam ergo ipse futuro medico adhibuit tuo
Manum et cœlesti sanavit pharmaco, quem hoes
Propè deposuerat. Ind. Gratias dico optimo
Maximo vitæ autori ac sospitatori benignissimo

Prouid. Hic funis ē anchorarij, unde certa fiducia
Anchoram potes suspendere, ingens enim tibi bonum
A tam generoso obueniet aīo. Ind. Nihil
Parum ab eo polliceor, q̄ tanta in se ausus ē
Orzinam prem nauem soluat salus mea, et
Tantum mihi gaudium diu Europa n̄ inuideat.
Prouid. Breui erit in procinctu Xauerius nunc cum Ignatio
Et socijs Hierosolymam iter adornat, sed pponit homo
Diuina autem ut uult disponit Prouidentia
Hierosolymæ uoto excident, aliaq; illis obueniet
Prouincia, tibi Xauerius debetur, cæteri alias
Orbis curabunt plagas Ignatius Mundi caput
Romam illustrabit nouaq; Ecclesiæ in præsidium
Adjunget cohortes, tu paruam moram æquo feras
Animo. Ind. Parua mora maxima ē cum magnum bonum
Expectatur: sed interim spei in Xauerio iaciam anchoram.

Scena. X.

Ignatius, Faber, Xauerius, Laines,
Salmeron, Bobadilla, Rodericus.

Faber. Paternum hoc ē Ignatij filiorum curare negotia
Perge de nobis ut cæpisti mereri bene.
Ign. Communem in Cœlo nacti sumus Patrem

Eius amore vos fratres diligo Germanum in modum
Vestra negotia conficiam pro meis
Nec studio parcam nec labori. Xau. Magnas illecebras habet
Patria, facile Tirones in transversum ageret
Tu veteranus etiam in lubrico obtinebis gradum.
Ign. Hoc solo grave mihi iter est, quia ducit in patriam.
Lain. Eternum nos tibi devincit ista, quam sumis operam
Salm. Operae pretium ab eo feres quod tua molestia
Nostra pericula redimas. Ign. Vos Deum precamini
Ut ne hoc mihi iter detrimento sit, utque vobis bono siet.
Bobad. Debemus assiduas lege gratitudinis preces.
Roder. Id impendio curam ut affectam valetudinem
Restituas in tua sanitate nostra vertitur incolumitas
Recreabit nativa stomachum aura et doloribus medebitur.
Ign. Pro duce erit Deus aegrimoniam
Deo abstergere. Bobad. Absentiam solabimur
Frequenti memoria et spe incolumitatis tuae
Tu Ignati animo nos fove tuo et crebris iuva precibus.
Ign. Vos interea coeptum pietatis cursum pergite
Et mutuis animos incitate stimulis
Fortius alacriusque pugnat miles, cum iuxta se ab aliis
Strenue rem geri videt. Xau. Dedimus te Duce
Ignati Christo nomen internecinum Stygi
Bellum indiximus servabimus sacramenti fidem.

Lain. Nemo à signis discedet nemo missione petet.
Roder. Ides erit pugnæ ac vitæ finis. Fab. stipendiũ
A solo Christo expectabimq. Ign. Animatos ita decet
Esse milites, quibq Cœlũ expugnare aīq ē
Tu Faber dum abfuero primipilũ ages meæ
Cohortis, duc in hosteſ feliciter, strageſ quã poteſ
Ede maximam. Fab. Non sũ is Ignati, q ducere
Agmen possiĩ. Ign. Scio quid possis, scio te volētibq
Imperaturq. Xau. tuã in Fabro uiceſ uenerabimq,
Illiq ad nutum erimq. Fab. Si quid gferre operæ
Cuiq potero, id lubens à me impetrari patiar.
Ign. Superē ut memineritis ad constituta dieſ
Appellere Venetias ibi aduentũ vestrũ operiar,
Vt communibq iter Hierosolymitanũ paremq studÿs.
Fab. Veniemq ad condictũ. Ign. Nunc valete mihi
Viscera mea. Fab. Vale Pater. Ign. Valete filÿ.
Xau. Saluũ te Deus iter velit facere spero volet
Salute et valete fratres Matrē lætitiæ
Precor ut mutuo reuisamq cũ gaudio.

Scena XI.

Apollyon, Locustæ II, Calumnia,
Mendaciũ, Superbia, Furor
Inuidia, Politia.

Apoll. Terra veni mitterem ignes, sed obstat consilijs
Meis qui venit ignem mittere in terram; is facem
Lucifica accendit Stygi et adhuc clausam modio
Sup candelabrum nunc statuere parat, Ignatius,
Illud fulmen nrum maturum e prope, ut acheruntica
Fulminet Remp. sed n fera
Non sina n patiar, heroes mei
Coniurate in unum caput. Omnes. Coniuravimus.
Apoll. Eiurate oem pacem, omne fœdus. Om. Eiuravimus
Apoll. Totis Ignatium terris eliminate. Om. Eliminabimus.
Apoll. Nullum nisi in orco locum date. Om. Nullum alium dabimus.
Apoll. Quam metuo ne in nram Ignatij consilia
Euadant perniciem, memini, ah! memini olim quoque,
Cum meum latius propagare conarer Imperium,
Repente ortos in me emissarios, Franciscum, Dnicum,
Qui validis contrarij copijs fregerunt meos
Impetus. Polit. Idem expecta ab Ignatio
Non minus decrectus ille Christus Ecclesiam unet
A lovustis impune lacerari hæreticis
Ita æternum ardeam, nisi Ignatium nouum
In te miserit ducere exercitum. Sup. Et meritò
Hostis tam validus nobis sit formidini
Qui tot iam de orco lemniscatas retulit
Palmas. Apoll. Quas palmas ais? Sup. Vivit Salmanticæ

Ovavit Compluti, bis triumphavit Parisijs.
Apoll. Verum id factum est socordiâ quis reg est?
Locust. Reg non est, quantum potuit laboravit vincere
Omnes dolos exhausi ut mei morsus infamia
Illi aspergere et afflatus crederetur hæresi
Sed non valuêre doli. Apoll. Ergo pæna apud te valeat
Alas evellite fungo indignus est ut sublime volet
Qui tam imbelli hosti succubuit. Loc. Puni clementius.
Apoll. Exauctorate ignavum militem. Loc. Calonis locum
Saltem concede. Apoll. Concedo quod si quid fortiter feceris
Reponam in eum quo te movi ordinem. Calum. Ego meo
Calumnia tympano magnas Ignatio concineram
Turbas, paratum erat illi virgarum dedecus, et haberet iam
Nisi à Gouea pressum precibus
Exorasset pollicem. Apoll. Cur non durasti in silice
Goueæ præcordia. Calum. Diffluxit mollis aqua
Insperato. Apoll. Tu mollesce verberibus tympani
Vice tergum præbe pulsa furor pelle Arcadica.
Furor. E tergo disce tuo stygia qui pulsare oporteat tympa
Calum. Oh oh! Parce Apollyon mille spondeo victorias.
Apoll. Nisi in Ignatio repræsentes promissi fidem
Mille plagarum feres myriades. Eminor, interminor
Omnibus severissimis me mulctaturum supplicijs,
Si quis aut pedem retulerit aut Ignatio

Vulng et infligerit. Nunc in mea verba dicite
Sacramentum Jgnatio, Jgnatij socijs, Jgnatij
Fautoribus capitale denunciamusque odium, internecinum
Indicimusque bellum Jgnatio calamitas
Miseria, pestis exitium, interitus, occidat,
Pereat, ardeat. Nunc Calumnia, Mendacium,
Superbia, Politia, Furor, et tu Fizipizile
Cataphractorum primipile militum
Roma abite propere Jgnatij conatibus
Obsistite, videte cum suis ne societatem cöeat
Socijs metuo ne phalanx execrabilis parturiat
Magnum exercitum. Calum. Calumnijs apud Proceres
Summos, infimos, quem illi obstruam aditum.
Mendac. Ego Mendacijs totoillum orbe tota urbe differam.
Superb. Conquiram ego qui fastu illum deprimant suo.
Polit. Ego meis vulpeculis illius evertam consilia.
Furor. Aperta vi in apertos grassabor hostes ego Furor.
Locust. Jugulaboillum actum de illo Roma erit hæreticum
Si eet persuasoro. Apoll. Vos Prætoriani milites
Mej socijs vestrius meum ferte suppetias
Ne quod illi occuparunt eripiat Jgnatius.
Omnes. Occidat Jgnatius, pereat Jgnatius, perenniter
Nobiscum ardeat Jgnatius.

Scena XII.

Ignatius, Faber, Laines, Alternus Pater Christy.

Ign. Nescio socij, an ambiente votum Hierosolymæ
Ratum habeat Deus ita novæ in dies interveniunt
Remoræ diu e cum hoc votum signavimus
Inter Venetos tantisper salutares proximo
Impendimus labores, dum navigandi foret opportunitas
Sed novum bellum ingruit, inpervium e mare
Peregrinantibus, aliud capere oportet consilium
Romæ nunc Pontificis nutum præstolabimur
Pergite socij, ego huc secedam paululum,
Divinumque cœptis nris implorabo præsidium,
Ut bene Romanum iter nobis eveniat,
Faber. Age hoc Ignati et communem causam Dno
Commenda qui sperantes in se nunquam deserit.
Lain. Nos n longe hinc te præstolabimur. Ign. Meus
Divino æstu ebullit animus, et grande gerit aliqd
In divinum moliri obsequium sed vanum hoc meis viribus
Votum e, ut proinde inane n sit ab illo petam
Vires, quæ dare potest. Magne rerum arbiter aium
Qui me vanitatis ereptum fluctibus incolumem in tuj
Subduxisti portum obsequij evasi periculum
Et socios reperi qui mecum malunt evadere

Quā perire in aliis; Nexu mancipiaq; tui
Optamq ee oēs, bono vultu has admitte victimas
Hæc suma votorū ē, factis fortib9 tibi
Tuoq; filio ut nrām probare possimq fide,
Nostris ut latū aperias campum laborib9,
Sinasq; nos Christe tuis incedere vestigiis.
Pat. æter. En fili amice cohortis ducē inter tot Crucis
Tuæ hostiū legiones. Christ. Gaudeo Pater ee viros
Qui stygiis pro me caput obyciant phalangib9.
Ign. Vtinā mi Deus nrō sanguine tui pretiū
Sanguinis probare possimq mortalib9. Pater. Cupiūt
Inter Prætorianos tuos adscribi milites. Christ. Si cruce
Vivi, Cœlū mortui velint pro stipendio sub meis
Illos signis lubens militare patiar. Pat. Alia
Abdicarūt omnia, ut Crucis fierent compotes
Nec quicquā suspirant nisi Cœlū, Nate cupio
Illos tibi ee. Christ. Amo Pater quos tu amas,
In peculiarē ego curā hos clientes recipio
Illosq; mea adversus hostes tuebor dextera
Romæ vobis Propitius ero.
Ign. Nunc n̄ timebo quid faciat mihi homo
Deus refugiū nostrum et virtus adiutor in tribulationib9
Gratias æternas tibi Deus tuo qd nos patrocinio

Digneris, utrum erit à clientum n' abire officio.
Nescio in cruce, an rota nos Romæ agi Deus velit
Id scio propitium fore; hac ego fiducia
Nostram solabor sollicitudinem.

Scena. XIII.

Archangelus, et Angelus Ignatij tutelares, cohors Angelorum 15.

Arch. Magis Deo ac superis charus è Ignatius
Quod exosus inferis, quod hi illum telis impetunt
Tot Deus clypeis tela repellit irrita.
Magnis Ignatium orcus undiq; lacessit copijs
Magnas Cœlo Deus submittit suppetias.
Ang. Cust. Levis armaturæ nunc calones Stygij
Non audent cum Cœli Triarijs conferre gradum.
Arch. Non unqu tibi vates fuisti Apollyon, tuis
Novam Ignatius phalange obviat phalangibus
Eam in rem me novam tutela nono addidit
Duci supremus Dictator. Ang. Cust. Fortioribus
Eget præsidijs nunc Ignatius, postquam fortissimis
Apertum bellum facere cogitat hostibus.

Arch. Coniunctis heroë nostrum tuebimur viribus
Tu clientelam praestato domesticam
Ego in adornando opem et operam illi dabo
Exercitum. Ang. 1. Nos subdolas amoliemur
Hostium insultas et occultos eludemus cuniculos
Divini amoris ignem in terras venit mittere
Ignatius, et flamas stygias sopire caelestibus
Iuvabimus in partes et obiectos rumpemus obices.
Arch. Ridere potest quosvis hostes qui caelites habet
Auxiliarios. Ang. 2. Ne metue calumnia
Ignati proclive est his patronis infamiam
Abstergere. Ang. 3. Ad Mandragorae sexus modum
Societas debet inter maledicta et calumnias
Felicissime proveniet. Ang. 4. Non est gratium
Adversus Deum etsi omnes in sua Curiam
Politica convocet vulpeculas, Ignatius
Stabit incolumis. Ang. 5. Non deiicient Ignatium
Hostiles insultus, sed eriget. Ang. Cust. Opera et oleum
Perdunt hostes cum sunt amici caelites.
Ang. 6. Frustra mendacia accusant cum excusat veritas.
Ang. 7. Sibi fraudi erit quisquis fraudes machinabitur
Adversus te Ignati. Ang. 8. Frustra superbia
Illos deprimit quos extollere decernit Deus.

Ang. 9. Cadet Ignatij quisquis te voluerit sternere.
Ang. 10. Tibi iratus nos non habebit propitios.
Arch. Frementibus inferis, dolentibus improbis plaudentibus
Superis, novum parabis Ecclesiæ decus ac grandium
Plantabit Deus tuæ radices arboris extendet
Palmites suos usque ad mare et usque ad flumen
Propagines eius. Ang. Cust. Properemus ad suppetias
Quando hostes ad inferenda properant
Damna. Ang. 11. Accipient non infligent vulnera.
Ang. 12. Exurgat Deus et dissipentur inimici eius.
Ang. 13. Fugiant à facie Ignatij qui oderunt eum.
Ang. 14. Quot pugnæ iminent tot iminent victoriæ.
Ang. 15. Dum à tuis stat partibus, difflabis hostilia
Agmina. Arch. Deo gloria Ignatio victoria.
Omnes. Deo gloria Ignatio victoria

Scena XIV.

Mascarenia Famulus, Ignatius, Xaverius.

Masc. Fam. Urget abitus Ignatij vocat tempus me in Lusitaniam
Mora legatum non patitur iter, postulat de tuis
Unum designes, qui sibi comes eat, quas orbis novi
Terras suo rex adiunxit imperio adiungatur Ecclesiæ
Ign. Designaveram aliquem sed morbus decreta mea

Et illius voluntati intercessit. Verum per me mora
Non erit quo minus Legatus iter maturet suum 35.
Erit alius, qui tam fertile divinæ gloriæ provinciam
Suscipiat hunc in procinctu in crastinum
Esse iubebo. Fam. Longius profectionis proferri negat dies

Ign. Hoc legato nuncia missurum me ex templo socium
Jam vocari iussi. Xau. Quid me vis Pater? Ad nutum tuum
Præsto sum. Ign. Francisce India tibi Provinciam
Destinavit Deus, Bobadilla quem mittere
Statui pertinax retinet morbus alij Pontificis
Jussu alibi ipsi et Deo sua impendunt operam
Mecum te esse volebam sed secus visum est Deo
Qui segregavit te in Evangelium suum
Nunc haud dubijs signis vocante in India, sequere
Nunc ostende quantum ames Deum id suscipe
Negotium, quod nisi amanti non potest esse facile
Animi tui magnitudinem in re maxima exere
Sed novi ego virtutem tuam quæ imperia solita
Prævertere nutui tum acquiescet, satis erit dicere
I, sequere in Indiam vocantem te Deum.

Xauer. Promptus neque est animus ad ea obeunda omnia
Per te quæ imperat Deus; non imbelles obtendo humeros
Pares tanto dabit oneri tantum qui imponit onus.

Ardebā dudū eo ire, quo nunc ire iubeor
Dudum Indorū salus voto fuit ac desiderio
Diuinos eos fuisse instinctus tu persuades Pater
Quē diuinæ voluntatis habeo interpretē
Gratias habeō tibi, ingrati, cui secundū Deum
Hanc voti mei summam debeo; labores et pericula
Non terrent sed alliciūt, nam obstinaui animus
Non prius patiendi et obediendi studiū quā vitā ponere.
Ign. Iste animus Christi decet militē. collige
Vasa Francisce cras eundū tibi ē, nunc Pontifici
Et legato te siste regio Mascareniæ, nec graue
Tibi sit terris nos disiungi quos tā feliciter
Coniunget Cœlū. Xau. Graue mihi nī ē quod Deo placet.

Scena XV.

Pontifex Paulus tertius, Mascarenias Legatus Regis Lusitaniæ, Xauerius.

Pont. Confecistine modo regia negotia Mascarenia?
Mascar. Confeci Pater beatissime, nunc nisi aliter tibi
Visum id peto post religiosa pedū oscula missione
Pont. Transacta sūt oīa facio abeundi copiam
Mandata quæ Regi perferri volo literis et tibi
Partim ipsi credidi, ea cures sedulò velim

Mascar. Ita accurabo omnia, ut sum̄j mandata Præsulis
Curarj decet. Pont. Id præcipuè Regē mone
Cordj sibj habeat Indorū salutem et ne minus
Sua merita quàm regna augeat, poterit
Ingentē Indicis sibj thesauris mercarj gloriam,
Si n̄ latius suos, quam Christj fines proferat.
Mascar. Impensè hoc unū Rex laborat meus, quomodo
Evangelij gem̄a pro gem̄is suis reponat India.
Pont. Miserj sunt Indj q inter tot marū pretia
Terrarum salutis ignorant pretium. Masc. Petij
Hanc in rem Regis voluntate ab Ignatio opem
Præmisit is modo de socijs unū, alterū ego
Habebo comitem spero Rex Cimerias Indiæ
Tenebras illorū posse illustrarj virtutibꝫ
In tempore venit quē dixeram. Pont. Francisce tibjné
Felicj sorte Indica obtigit Provincia. Xau. Ita Pater
Beatissime Dej voluntas fuit n̄ meū meritum
Sisto me tibj ad sacrj pedis osculū, hisq
Cupio difficillimam adire Provinciā auspicijs
Pater bene precare. Pont. Deū laudo ac veneror
Quod me ad clavū sedente Christiana fides
In Indiā postliminio redeat, quā ab Apłis
Infectā scelerata diu oppressit barbaries

Magno ergo aio Francisce mandata tibi à Deo
Meq ipsius viccario capesse Provinciam
Non qui tu sis reputa, sed quis ille qui te vocat
Non tam idoneos ad opus suum quærit Deus
Quam deligendo facit imperat quod vult, et simul
Dat quod imperat illius viribus nitere
Qui olim orbem cruci, subegit piscatoribus
Nec vero mortis ærumnarumq terror animum
Infringat tuum, vilis hæc vita est perpetuam
Meditanti nec ei qui mortem contempserit
Quidquam acerbum est perge Dei iussu, mea
Autoritate Ignatii nutu et Thomæ Apostoli
Exemplo salutare lucem cæcis infer gentibus
Verum tandem solem orienti redde. Xau. Si meum
Esset beatissime Pater vires meas extendere
Et non illorum potius quibus obtemperare debeo,
Tanta in re maximè mihi diffiderem, nunc quia
Hoc solum meum est iussa facere quantum mihi
Diffido tantum in divina ope fiducia colloco
Proinde mihi persuadeo ea me gesturum ex sententia
Eo adiutore quo autore hanc suscepi Provincia
Tu beatissime Pater faustis apprecationibus
Me imperti. Pont. Magne Deus gratia tua
Favorios tuis piis aspira conatibus, adesto Domine

Qui amas animas famulo tuo, qui totũ sanguinem
In animarum quæstũ conferre cupit. Superest
Francisce ut Legati Apostolici te insignia munere.
Xaver. Beatissime Pater, vereor ne tanto succumbam oneri.
Pont. Ego huius rei Mascarenia ad Regẽ dabo
Diploma quo ille pro arbitrio ornare Franciscũ poterit
Abeuntes in Indias. Masc. Erit honori huic pars tua
Viri, Francisce tu meus te accinge itineri.

Scena. XVI.

Neptunus, Venti, Nubes, Providentia, Fides, Spes, Charitas, Angeli 4.

Nunc siquid quam in vobis opis ē, eã in Indijs
Periclitantibus magnis Dis impendite protinus,
Naufragiũ facient oĩa Indiarũ Numina
Unam nisi navem faciatis naufragam qua vehitr
Xaverius Ignatianæ dimidiũ animæ; agite fratres
Rarò concordes vestris aëra rixis laniate pilæ instar
Fatales Indiæ iactate navẽ nubes fulmina iaculamini
Ferite infaustũ caput orco transmittite
Specimen vestræ edite sævitiæ, ut aciere
Passĩ vias si forte parũ bilis fervea[t].

Provid. Vana ē sine viribus ira, n ē consilium
Adversus Dnum, tenebit portum Xaverius
Bruta omnia sunt fulmina ubi manum opponit Deus
Cui venti & mare obediunt: accipe illius Dni
Jussa cuius freno repugnare frustra niteris
Jubet Deus mare suos ponere furores, et fluctibus
In Xaverium aut nullis saevire aut innoxiis.
Neptun. Accipio imperium Xaverio fidem spondeo
Quem Deus omnipotentis recepit tutela dextera
Provid. Ite ac Indiae litoribus novum Indiae Aplum
Indemnem sistite; ego argonautis indicam Xaverio
Suppetias et salutem Indiae advehat.

Chorus.

Fides. Secura tandem navigo
Veras fides ad Indos;
Fidelis argonautis ē
Fidelis argonauta.
Spes. Sperare iam caelestia
Tuto poteritis Indi
Xaverius caelestia
Caelumque pandit Indis.
Char. Amare discet India
Xaverio docente
Illuc amor iam remigat
Xaverio vocante.

Actus Tertii.

Societas Confirmatur, Quid à Xauerio in India gestum.

Scena I.

Cardinalis Guidiccionius Et Roboreus.

Guid. Nescio qui fiat Roboree quod animus meus
Damnet sententiam quam pertinaciter adeò
Obtinuerat; extorquet à me pro Ignatio candidum
Occulta vis calculum. Robor. Eodem me impelli sentio
Quo id probem quod ante tecum improbaueram
Guid. Non poterit haec animorum in contrarium discessio
Aliunde exsistere quam ab eo in cuius manu mortalium
Sunt corda. Robor. Is nempe cum suffragia colligit
Refragari neminem sinit. Guid. Impugnabam nouos
Omnibus machinis ordines momentis ductus grauibus
Nunc momenta haec omnia momentum nullum habent
Robor. Saepe enim peruidet principio causam animus
Sed tum demum cum diuinus rem ostenderit radiis.

Demendum potius arbitrabar religionum numero
Quam addendum. Robor. Quis non satius esse crederet
Paucioribus aciem stipare ordinibus, quam in manipulos
Aequo plures dissolvere? Guid. Quidquid de alijs sentiam
Quem Ignatius statuere cupit ordinem non audeo
Improbare. Robor. Praesagit mihi animus bono rei
Christianae natum esse Ignatium, vix enim
Existimo absque hoc si foret tot illum obices
Perrupturum. Guid. Mihi ob oculos identidem
Tam uberes versantur fructus quos in horrea Domini
Convehit tam exigua Ignatij Cohors Apostolij
E caelo videntur traxisse spiritus particulam.
Robor. Vel hinc conjice quanta frugis futura sit Societas
Quae tam fertilis est antequam radices egerit.
Guid. Accedit instituti formula ac virtutum exacta regula
Dedignabar aliquando legere nunc nec laudare satis
Queo nec mirari. Robor. Censeo consulturum bono
Publico Pontificem si rata habuerit vota Ignatij
Induxit eo meum quoque animum Deus, quam restiti
Olim contente, tam nunc Societati patrocinabor sollicitè.

Scena. II.

Pontifex, Parisius, Guidiccionius, Roboreus, Cardinales, Ignatius.

Guid. Redeo beatissime Pater ad sacros pedes tuos
Ea fiducia obtenturū me ad divinæ gloriæ
Augmentū quod postulo, scio durabilem
Non fore societatem quam recens coivimus
Nisi summi illam firmet autoritas Præsulis,
Non poterit Cohors nr̃a militare legitimè
Nisi tu summi Christiani Imperator exercitus
Inter ordines illam receperis; Cupimus
Non his tantum nisi posteris quoq; consultū temporibus
Et ætatem ferre labores nostros qui caduci erunt
Si n̄ sit quæ illos probaret posteritas. Hanc Pater
Beatissime tu dare potes nos rogamus ut dare velis
Pont. Arboris radices concedere debet qui fructus vult sibi
Semper suppetere eiusmodi Ignatij adhuc Ecclesiæ
Dedisti fructus ut illos optem ee perpetuos
Ordinis stirpem in vinea Domini Sabaoth
Florere velim ac permanere. Guid. Felix hæc erit
Arbor beatissime Pater pomis vitalibus gravida
Et folia eius sanitatē ferunt gentium
Multi ex hac sibi arbore gratiarum cælestiū
Decerpent poma iube radices agere Pater
Pullulat. Pont. Impulit tua me præsertim autoritas
Guidiccioni, ut in rem comunem Reipublicæ

Christiane fore credere assentiri Ignatij
Postulatis sola enim Vis divina in contraria
Obstinatum animum tuum permovere potuit.
Guid. Divinis Pater beatissime decretis tandem
Me obniti nimis doleo, nec culpæ metu absolvere
Me possum nisi tantis Ignatij consilia studijs
Promovea quantis ignarus ideo ante obstiti.
Pont. Explorata mihi satis est divina voluntas quæ nisi
Hanc Ignatij mentem tibi iniecisset tot difficultatibus
Obnoxium eventus destituisset propositum.
Nunc meum est ut quod Deo cœpisti auspice, ratum
Ego habeam. **Ign.** Nunquam tam arduum beatissime
Pater aggressus negotium essem, si non occultis Deus
Me incitasset stimulis, quibus obluctari non poteram.
Robor. Sunt hic literæ beatissime Pater quas conficj
Novo confirmando iussisti ordini. **Pont.** Quod itaque
Ad maiorem Dej cedat gloriam Ignatij et in publ
Christiani orbis redundet bonum societatem tuam
Quam Jesu cupis insigniri nomine his literis
Confirmo ac stabilio; et instituti tui formulam
Dej scriptam digito approbo. Videte ut digne ambuletis
Vocatione vestra qua vocati estis. **Ign.** Gratias habeo
Consilij mei autori Deo, gratias tibi beatissime Pater

Quod recente hunc manipulum è meritis Ecclesiæ
Triarijs adiunxeris, conabimur ut qui ultimi
Nomina dedimus, ad labores primi simus et pericula
Ne parce nostris beatissime Pater sudoribus;
Quin et sanguinem meum meorumque in divinam gloriam
Prodige. Pont. Macte animi Ignati erit vestra locus
Virtuti erit olim præmium; utare promptis militibus
Tu quidem in Romana excubabis specula, cæteros
In procinctu esse iube ut quoquoversum insperare
Excursionem queant facere. Ign. Annue beatissime
Pater habebis obsequentes nutui.

Scena III.

Tutelaris Lusitaniæ, et Indiæ. S. Thomas Apostolus.

Tut. Lus. Debetur Lusitaniæ Xaverius. Ind. Illum Indiæ
Destinavit Deus, Pontifex, Ignatius. Lusit. Regis mei
Arbitrio permissus est Xaverius. Ind. Si ita erit
Per regem, Indiæ petet Xaverium, amat Rex Indiam
Suam. Lusit. Magis verò amat Lusitaniam suam.
Ind. Miserebitur Indiæ Calamitatem. Lusit. Non obijciet
Margaritas porcis. Ind. Obijciet ut porcos exuant

Oues induant. Lus. Non missus est nisi ad oues quae perierant
Domus Israel. Ind. Ibit Angelus uelox ad gentem convulsam
Et dilaceratam, ad populum terribilemque post quem
Non est alius. Lus. Christianis danda potius est
Opera, quam Christiani hostibus nominis.
Ind. Amicos efficiet Xauerius. Lus. Non decet domesticos
Fidei deserere et iuuare eos qui foris sunt. Ind. Illos satius est
Curare qui medicorum penuria intereunt, quam eos
Qui medicos habent et sua sanitatem respuunt.
Lusit. Indigni sunt Christi fide quam ueritate agnita
Redierunt ad uomitum, intulerat Thomas Apostolus
Indicis fidem terris, sed perfidi reiecto ueri Numinis
Cultu denuo falsis se polluerunt religionibus.
Ind. Caecos ducat potius ne in exitii corruant fouea
Quam eos, qui cum uideant rectam ire nolunt semitam.
Lusit. An tanto Lusitania priuari patiar bono?
Ind. An in tantis mea India dispereat malis?
Lusit. An quod obtineo bonum mihi eripi feram?
Ind. An pactas India suppetias interuertisse uiam?
S. Thom. Hoc senatusconsultum de Xauerio fecit Deus,
E Lusitania in Indiam ut abeat; innumeri alii
Lusitaniam iuuabunt etsi Xauerius illam destituat.
Lusit. Diremta lis est nihil maneo ulterius sed Dei
Nutum supplere ueneror. Ind. Et ego inexplicabile

Justis prosequor gratijs clementia quod novum
Magne Apostole in Indijs Apostolum tibi
Succenturiaverit. S. Thom. Meis insistet vestigijs
Xaverius et obliteratum veri cultum Numinis
Reducet ite & mecum illi operam date adiutabitem.
Lusit. Ego abeuntem prosequar. Ind. Ego defendam ubi appulerit.

Scena. IIII.

Theodosius, Ignatius.

Spiritui sancto resistis Ignati si delatas tibi
A tuis Patribus fasces non accipis tam sancta comitia
Non possunt esse suspecta, ubi qui suffragia
Ferunt divinam spectant gloriam, et qui eligitur
Honores non quaerit sed fugit. Ign. Me qui regere
Non possum alios quomodo regam? Theod. Quos feliciter
Tua antehac registi autoritate ac consilijs
Eos non minus dextrè religioso reges Imperio.
Ign. Indignum est ut tot olim sceleribus inquinatus animus
Innocentissimis imperet hominibus. Theod. Fuisti nocens
Iam es innocens nihil virtuti officiunt praeterita
Et expiata crimina, post abnegati Christi perfidiam
Ecclesiae clavem sanctè tenuit Petrus. Ign. Sis Pater
Animi morbos et mei et virtutum inopiam, careo

Legitimo ad alios gubernandos censu. Theod. E suo
Quod deficit ærario Deus adijciet. Secundo omnium
In te conspirant calculi cave Ignati, ne dum nimis
Demissus esse vis pertinax fias et labore potius
Fugias quam honorem. Ign. Sunt inter meos alij
Quos ornamentis ad hanc rem Deus omnibus
Locupletavit ad eorum summam rerum deferant.
Theod. Nemo sapientius societatem gubernabit quam qui instituit
Operam ludis Ignati, Non urgent te unio aliud Patres
Imperare tuis, quam te qui sanctissima vita morum
Illis princeps constituisti. Ego censeo Ignati Numinis
Hanc esse voluntatem ut summum Societatis meæ
Magistratum adeas hancque sensum meum Patribus
Explicabo. Ign. Sit ita revera sentis acquiescam tuis
Monitis, et magno oneri imbelles humeros subijciam
Adiuva Dne infirmitatem meam. Theod. Dixi quid serio sentiam

Scena. V.

Mahometistes, Socolorix, Saracestes, Dæmones.

Ulciscar probè hanc meam ego Xaverij iniuriam
Cum fænore Socoloream cladem Hungaria resarciat.

73

42

Socot. Itane avita Mahometi possessione dejicias.
Sarac. Et ex ipsa pellas Mecanj Mausolej vicinia?
Mahom. Quod Lusitanj intulerunt damnu, Hungarj luent.
Socot. Eripuisti Socotoræ mihi tutelam Christianæ belluæ
Pati possum inultæ parvæq; iacturâ Insulæ
Modo funebris fiat versura et pro sualentis solj
Particula, integra à Christianis regna transeat
Ad Mahometem. Mahom. Audj Styx dignu tuis soldurijs
Votu. Sarac. Seduxit animu hæc Xaverij iniuria
Metuo ne plus posthac in Mahometem audeat, victoriæ
Huij fiducia. Mahom. Parce metu lapideis ac ligneis
Indoru Numinib. ad bellandum invisu devovit caput
Mahomet negotij paru facesse. Socot. Sed Ignatius
Ignatij. Mahom. Ille ômium rogoru ustulandq ignib.
Sarac. Quid ille. Socot. Nobis perniciē, pestē, exitium.
Mahom. Periculu securus somnias. Socot. Utina vanq augur sie
Qui omnib. stygij Regni præsidiarijs ubiq; gentiu
Internecinum indixit bellum Mahometis propugnatorib.
Non parcet. Sarac. Nimis ad hanc illj palmam omnisq;
Obsessq aditq, perdamq invisu caput
Socot. Extra teli nostri iactum illum constituit Deus
Timere debemq quia nocere illj n̄ possumq.

Scena VI.

Xaverius, Christophorus, Jacobus, Paulus
Joannes, Felix, Georgius, Thomas,
Franciscus, Leopoldus, Al-
bertus, Pueri Indi.

Xaver. Statuamus Crucis trophæum. Pueri. Cruci victoria
Cruci gloria, falsis Dis contumelia. Xav. Gratulamini
Beatam vestræ patriæ sortem, quod illustretur Crucis
Sidere, et offusa evanescat à malis caligo Dæmonibus
Salutate supplices Christi signa victricia.

Christoph. Salve sol salutaris post longas superstitionum nebulas.

Jacob. Salve sacra pereuntium anchora. Paul. Salve fidissima
In salutis naufragio tabula. Joann. Salve unica
Cæli triumphalis porta, per quam Christus transiuit ad gloriam
Felix, Salve formido Dæmonum. Georg. Salve Christianæ fidei
Propugnaculum. Thom. Salve gentis humanæ Ilytrum.

Franciss. Salve divina pacis tessera. Leop. Salve iugum suave et o-
[illegible]ne. Albert. Salve pignus nostræ beatitudinis

Xaver. Christe qui olim in terris ad te admitti parvulos
Jussisti, affirmans Cælestia illos manere gaudia
Propitio oculo has Indicæ vineæ novas plantulas
Respice, Crucisque tuæ signamento ne concidat

Surrinet. Nunc sacras Christo mactate victimas
Christoph. Simulacra gentiū argentū et aurum lignum et lutū
Jacob. Opera manuū hominum. Xav. Nolite timere neq;
Conturbemini, neq; si quid mali patiāntr ab aliquo
Neq; si quid boni poterunt retribuere, n. irascitur,
Qui iniuriam n. sentit. Paul. Os habent et n. loquentr.
Joann. Auribꝰ admouete mussabūt forte secreti aliquid.
Auditis quid clament? hoc aiunt n. sum Deus
Hoc unum falsorum Deorum verū ē oraculum.
Xauer. Quoc si Dēs audirent nemo illos coleret
Sed n. audiūt, quibꝰ purgata n. sūt aures animi
Georg. Oculos habent et n. videbūt. Thom. Siue medio sol
Sit Cœlo altissimꝰ, siue infra orbem demersus faciat
Noctem perinde caci sūt. Franc. Obscura sūt Numina
Quibꝰ sol nunquā exorit. Leop. Obducta forte oculis
Visum intercipit pellicula videbūt ubi remoueri mꝰ
Albert. Papa egregii sumꝰ profecto Æsculapii.
Xauer. Merentr hoc ludibriū q caci eū sint alios
Quoq; caecos faciunt, nihil vident illi, quibꝰ
Isti vident, Dii. Christ. Aures habēt et n. audient
Nares habent et n. odorabūt. Jacob. Inclamabo altiꝰ
Audite boni Bagodes imīnet vobis lumbifragiū.
Paul. Ego vocalior sum. Audite Dii n. eritis nisi vos defenditis

Xauer. Clamate altius ob crapulam in utramq aure, dormiunt
Obrutæ mentes quæ diuina his ludibrijs messe
Mente credūt et ab illis sperant bona
Qui nihil habent nisi quod dederint hoēs.
Joann. Manus habēt et n̄ palpabūt. Felix. Nolite vindices
Timere manus obstupuerunt illj nervj. Georg. Miserj
Nodosa laborant chyragra, pedes habent
Et n̄ ambulabunt. Franc. Nempe etiā podagra
Suos nobis inieit compedes. Xau. Jmpeditos habēt pedes
Ad salutis iter his q monstris flexo supplicant
Poplite. Leop. Fuga nobis damus arbitrium.
Albert. Fugite aut perite. Chris. Deceus ē si Dij hostes fugiāt suos
Jacob. Erubescerēt si salutē pedibus quærerent.
Paul. Salutē n̄ curant eius q illam cultoribus auferunt.
Xauer. Agite filij et verj Dej vindicate iniuriam,
Diuinosq honores illj unj asserite uj solj sunt debitj.
Puerj. Hoc agimus. Christ. Gratas ferales has habe victimas
Magne Deus utinā om̄ia idola gentium
Sic pereant ut ista pereunt. Jacob. Et similes illis fiāt
Qui faciunt ea. Ign. Seruet hanc nobis Deus
Mentem q dedit nolite gentiles vestros sequi,
Ad malum qui nobis præire deberent ad bonum
Sed in medio nationis praua fide tuemini

Et ut videbitis Deos aureos et argenteos
Et lapideos et ligneos in humeris portari
Ostentantes metum gentib9 dicite in cordibus vestris
Te oportet adorari Dñe.

Pueri. Te oportet adorari Dñe tibi soli honor et gloria.

Scena. VII.

Marista, Nequiron, Daiamaogin, Daibut, Nixit, Brachmanes, Punicala, Tutuchuro, Panqueti, Foroi, Coloru, Indi, Xaverius, Theophil9, Laurenti9, Rudolph9, Indi, Christiani.

Marist. Geniale hunc nobis diem Parabrama facies
Nos te honorib9 mactabim9 tu saturitate dabis.

Nequiron. More veteri famã cõmodam9 tibi ac sitim
Ea lege uti nrõ ore cõmedas et eadẽ vinas.

Daiam. Tu cœlestib9 accumbe interim epulis nos dapes
Terrestres luburcinabim9 terrigenæ. Daib. Non facit
Ad divinũ stomachum humana culina, nec tibi
Sed nobis offerumenta tua deseruiũt.

Nixit. Mendicam9 nrõ ventri tuq enĩ

Araneis et inanÿs abundè pascit,
Agite ad diuinas plebes uocate symbolas
Marit. Quisquis Deorum uult demereri gratia
Parabrama Deorum Maximo trium liberum
Patri trium Numinum progenitorj sua offerat
Symbolam iratum sentiet Deum;
Statuit enim Parabrama Diuis filÿs
Hodie præbere epulum, venit optimè maximè
Parabrama, uti tua hunc Vini Deunce greciw
Vtj nunquam in posterum sitire me sinas qua simul
Des blasma liquidum quo aridum guttur irrigem
Nixit. Canale Diuinj nectaris in fauces tuas deriuabit
Parabrama, dein post fata in piscem tua
Immigrabit anima marinum ne unquam post hac sitias.
Tutuch. Ego Leporis symbolam confero ut Parabrama metum
Eximat cordj meo meq reddas magnanimum.
Nixit. Vulpinam hoc dono impetrabis indolem, uulpinum enim
Genus quæstum hoc Sæculo facit uberrimum.
Pang. Accipe Parabrama has meÿ fruges hortulj
Felicemq concede frugum prouentum omnium.
Nixit. Hæc mala à te multa auerruncabunt mala. Fot. Sine
Cerere manca mensa è hanc ego do in symbolam
Et oro Parabrama ut agas sis tutela meis

Quantu Parabramæ dedicas tantu de tuo
Semine u in tuo tibi seret agro. Col. Qua cana sit unctior
Vnguen quæro quo Parabrama uanescente tuum
Reformes colorem. Nixit. Appage non uncto opus est
Nunc uultu sed uentre. Colo. Volebam ipse meo
Comeatu uentri hisce impetrare sed saturum
Reddere me non potest Deus qui ipsius esurit
Xaverij Deus non est famelicus illi mea
Signabo Vota. Nixit. Fulmina Stygi deuotum caput
Parabrama uerberate blasphemum os. Marit. Effugias
Parabramæ Cultores in ipsum incides
Nixit. Nunc ad Fanum ita deserte ut inde Numinis
Procuremus epulum. Nequir. Non prostituunt mea
Dij Maiestatem clam conuiuia agitant Vos ad fores
Prastolamini, cumque intus perstrepemus tympanis
Certi este Parabramæ uestra offerumenta sapere.
Punic. Certi sumus quia uos iubetis. Tutuch. Bene has dapes
Condiuimus delicias faciunt Parabramæ. Daiam. Bona
Fortunæ nobis poculum propinat Deus
Bonam fortunam bibite. Pang. Plenis ingurgitabimus
Illam faucibus. Daiam. Nolite, fortuna immodica
Rarò est fortunata. Tol. Gratios nostro dic nomine

Magno Parabramæ delicatiores impostem
Lautitias la benevolo Parabimus Numini.

Daram. Ite ergo et quidquid lautius vestra habet penus
In Parabramam prodigite. Col. Quæ maior felicitas
Esse queat quam alumnos habere Deos?

Xauer. Quæ deploratior possit esse calamitas,
Quam exitialibus ita circumiri fraudibus!

Punic. An tu fraudes impingis Diis mentiri nescijs?

Xauer. Hoc unum vestra possunt Numina fallere, nam tam suis
Quam Brachmanum dolis malorumque Dæmonum.

Tutuch. Sincera Brachmanum virtus est extra suspicionem doli
Tu ut tuus totus sit fallacijs aliis alios fallere.

Theoph. Veritatis Magister Christus est veritatem nos
Docet. Pang. Tam procul a Christianis exulat veritas
Quam longe nos mendacium proscripsimus.

Laurent. Verbo fraudes proscribitis in intimo pectore
Fovetis. Xau. Cives hos vestros testes appello bona
Fide veritatis me disciplinam tradere.

Christ. Vera docet Xaverius impostores sacrilegi
Sunt Brachmanes. Xau. An vos creditis Deum
Humanis vesci cibis? Punic. Credimus sanguine
In pignus deponere parati. Xau. qui amortalis est

Mortaliu vittu n̄ pascit imortalia
Vestra n̄ sut Numina si vestro utant pabulo
O miseros Deos, quos fames et sitis mendicos facit
Tubuch. Non mendicant sed debitas sibi accipiunt
Victimas ac remunerant. Xav. Prae plunt undiq;
Brachmanu fraudes: ipsi de vestris victimis suo
Sacrificat genio, n̄ e Parabrama tam vorax
Nec tam vasti ventris ut unq suffecturu plurimis
Pastum absumat quotidie aut coquat. Rud. Impendio
Deoru natura e calida. Frider. Impendio dico potius
Brachmanu natura e calida si re vis dicere
Mera sut prastigiae. Theoph. Accederet tant cibus
Parabrama si quidquam esset, ad qd n̄ fiat habilior
Quam artifex illu finxerit uij fraus n̄ suboleat!
Xauer. In rem praesente venite et videbe q Dij
Vestris pascant epulis, recludite Kristnay fores
Fani et fraudu officina pandite. Brach. Serva nos si potes
Parabrama servate Bagodes. Xav. En Indi qua bene
Collocatis sumptus in propriam perniciem
Sycophantas alitis, qua una cu salute opes vobis abliguriunt
Nec gratis saltem perire sinunt. Laur. Simulacra gentiu
Non modo argentu et auru sed et pocula

Xauer. Sanè Deus vester hic ē? et oia cui et poculj uice subeat retg
Fraudes et ad ueritatē pergite vel ad errorē duces
Fuistis. Nixit. Famā et famē metuimg illā si transitu
Ad Christum demigremg hac nos miseris opprimet
Modis. Runic. Ergo fraudē quæstu vita improbg
toleratis. Tuluck. Abdicamg magistros perfidiā
Tu Francisce vera doce. Rang. Christe tuis hos transfugas
Castris recipe. Omnes. Verg Christianorū Deg ē
Huic Cultū, amorē et perenne spondemg obsequiū.
Folor. Tu Francisce tirones hos sacro lustra flumine.
Xauer. Laudo te Christe qd ueritatis lucē tuæ
Cæcis irradiaris mentibg; diuine sol excoque
Ad maturitatē has plantas, ne patere,
Redire in tenebras. Initiabo nos Christo meo ubj
Primū diuinæ legis præcepta tradidero.
Nixit. Per Christj uestrj oramg clementiā ne dolos
Nostros inuulgetis. Xauer. Non possunt audirj preces
Qua nocendj alijs petunt licentia. Nixit. Peribimg
Fame ac sitj hos si ex fraudibg interuertatis reditg.
Xauer. Veritatē amplectiminj habet illa ē cælo suos
Reditg famā ac sitim Christj alumnj ñ metuunt.
Brach. Væ væ nrō capitj, væ væ uestrj. Chrisl. Christe tibj

Gloria et honor, ignominia falsis Ludibrijs.

Scena VIII.

Fides, Leo, Philippus, Floccell, Celsus, Justus, Werner, Adauctus, Quomsire, cens à Baptismo Xaverij mortui. Angeli.

Ecce quas gemmas Indico legit littore meus
Mercator, meus Xaverius, tales gemmæ etiam
In Cœlo habent pretium, has ut Christus acquireret
Mercaturam fecit sanguinis exposito pretio sui
Felix ô terra piscaria et verè nunc gemmea
Postquam his te Margaritis pretiosam reddidit
Xaverius sunt hæ Comoriensis fruges promontorij
Quas per Baptismum in Ecclesiæ conserit agro
Xaverius et priusquam in culmum adolescerent
Immatura quidem sed felix mors cita messuit
Falce. Leo. Rapti sumus ne malitia mutaret
Intellectum nostrum, aut ne fictio deciperet animam
Nostram. Philipp. Nullis adhuc iactatos fluctibus
In portu constituit Xaverius. Flocc. Suo labore nobis requiem
Peperit. Cels. Sine pugna vicimus. Just. Potimur præmio
Pro quo non laboravimus. Adauc. Tanti boni nobis autorem

Xaverius salutari unda praevertit naufragium
Jamjam imminens. Fid. Meo ille fonte nativam eluit
Maculam ne illa nos submergeret. Ang. 1. Grata appellite
Caelo merces inter divina reponendae cimeria.
Ang. 2. Hic salutis portus est caritatis adhuc, usque anchora
Hic nondum iecit. Fid. Mittit sui laboris primitias
Domino meo mercator impiger per mare per terras
Divinae apud Indos quaerens compendia gloriae. Ang. 1. Jubebit
Olim servum fidelem Dominus
Intrare in gaudium suum pergat modo facere
Quaestum quem accepit. Ang. 2. Avaritia haec non vitio
Sed laudi vertetur, ubi nullum nisi salutis quaeritur
Lucrum. Pueri. Salute Xaverio gloria Deo.
Ang. 1. Aeterna adite gaudia. Ang. 2. Et mane Caelitum consortium
Usura onusta saepius nave ab Indis ad Superos
Fides redeat. Fid. Redibo saepius et Xaverii
Advecta lucra pannos posthac Indos Stygii
Charontis recipiet cymba, ad Caelum me Fide
Remige navigabunt vectore Xaverio.

Scena IX.

Tolu, Maurole, Moro, Batechin, Bili,
Fristi, Mauricenses Indi, Xaverius.

Tolu. Propitiamimq̄ socij cruenta victim, litamimq̄
Furorj Dis grata grecremq̄ spolia. Maur. Ut sæpiq̄
Has ventrj nostro cupediis obvenire velit.
Moro. Prandium nobis præbuistis opiparum Stygij nobiscoque
Lautam apparent Cœnã. Bat. Autumno
Sic fore nã calet ibj focus. Bili. Nobilis
Xanciscj n̄ potuestis sepulchrũ. Fris. In visceribq̄
Vostris reminiscetis ne ægre ferte vita breve
Solstitiũ. Tolu. Vix sicca mea ē satura
Tunc sua placaret ingluvie si unũ Lusitanj eet ingulu
Generis et uno id ictu posset incidere.
Mauros. Figite trophæa Moro. Fractq̄ orbis illabit
Perimq̄. Bat. Restinguite mundj incendiũ bona
Flumina. Xau. Redierũt ad humanas lancienas improbj
Sed præsto sequitq̄ pede scelq̄, Vltor Deus
Nunc opportunq̄ meis faciet monitis pœna timor
Bili. Heu heu miseris Fris. Bonj manes parcite
Mitiq̄ vestra punite cæde. Xau. Vindicat Deus
Justis scelera supplicijs recipite, supplices
Veniam petite; plectit nefandã Christq̄ perfidiam
Qua data ipsis fide violastis sacrilegæ.
Omnes. Parce Christe da receptũ ad tua clementia.

Xauer. Inclamant vindice Dej manu manes innoxij
Latrocinij reos nos peragunt, appellant iustitiā
Severj Judicis, q nullū impune ee sinit
Scely. Illj. Parce Christe sit magnū licet flagitiū
Quod patravimꝰ maior tua ē clementia.
Xauer. Indignj sunt veniā q veniæ fiducia
Culpas cumulant, nec peccandj sibj modū statuūt
Quod Deus imensæ n̄ habeat modū clementiæ
Transvertit sæpe iusta vindicta veniā ut petere
Illā n̄ possit q n̄ meretꝰ accipe.
Ecce rej ostendit Deus quam de nobis sententiā
Sit laturꝰ hæ flamæ vestris præludēt supplicijs
Ah! si hæc sunt ludicra quæ aliquando erūt seria
Oēs. Parce Christe. Xau. Ex his caminis de stygijs fornacibꝰ
Conijcite, aperuit illos in vestra Deus
Patriā ut tam vicino resiperetis malo;
Insanit q vibrarj gladiū in caput videt suū
Nec peccare cessat, tamen resipite. Moro Suscipe
Deploratā Francisce causā, in te sita
Sunt spes nrā. Xau. Christꝰ vestra sit spes ac fiducia
Hunc placate lacrimis ignoscet pænitentibꝰ.
Oēs. Pænitet ah pænitet. Xau. Ergo sequimini ero medicꝰ,
Modo vestra sanare volentj pandatis vulnera
Tolu. Quid vis Francisce iube ōēā nunc exhibimꝰ.

Ne mortuos haec excipiant supplicia.

Scena X.

Mechmet Dux cum 2o Saracenis, Luisio cum 7 Lusitanis.

Sarac. Vicimus vicimus, Aceni Lusitani cedite.
Mehmet. Virtute exercite milites viri este victores eritis
Proclive ē dormientes vincere milites
Animose, fortiter, cordatè masculo et Mavortio
Animo. Luis. Ad arma ad arma milites hostes pellite.
Sarac. Sign. Vivant Aceni. Mahomet tuo haec victricia Numini
Signa Natuo In forti servasti dextera.
Luis. Inimica socii signa convellite Lusitani manuum
Nominis. Luc. Ad inferos Mahometi pede symbolum
Defer Repulsa tuo cruentatum sanguine
Mehmet Quo fugitis imbelles animi leporini milites.
Luis. Leones aggredi n̄ debebant lepores
Mehmet. Primum elusistis impetum succumbetis alteri
Abimus breui cum malo vestro futuri reduces
Luis. Minis n̄ terrens Lusitani nec reditum
Deprecamur novae futurum semente gloriae.
Servate porro quae adhuc servastis moenia
Sola vigilum oculorum Acenas iugulabit acies,

Mut. Argos dicent nostros nihil habent oculos
Quod si vim parent vim maiorem sentient.

Scena XI.

Mellus Praefectus Malacensis, Franciscus
Sa, Luisius, Corduba, Sosa, Albuquer-
quius, Duces Lamperty, Victor Lici-
nius, Martialis et alij milites
Glaucus, Naius Piscatores,
Xauerius.

Mell. Tua nisi hac nocte virtus Luisi praesidio
Fuisset hodie Malaca non foret incolumis
Ita Acenj perfidè nobis machinati sunt malum
Luis. Officium feci, si quid bene gessi ac fortiter
Id vellem ut barbaram facultas suppeteret
Ulciscendi rabiem. Mell. Quid haec monstra saevi afferunt
Ominis? Sa. Novi Melle nostrates sunt piscatorio
Quaestu se tenent. Cord. Barbara in illos desaeuijt
Crudelitas. Piscat. Calamitatem innocentum miseramini
Mell. Miseremur; et sceleris tanti autoribus irascimur
Piscat. Repulsos ab arce nos incautos oppresserunt barbari
Ut quae in duobus ostenderent, quid in caeteros decreuerint.

Exempla hoc ediderunt in nos barbara. Xaver. En literas
Nostro exaratas sanguine. Mell. Prô! Inhumanum facinus
Quomodo est Xaverius. Sosa. Ad hasce literas
Illorum quæ scripserunt respondendum est sanguine
Mell. Pater sancte quid de huius censes editoribus spectaculi?
Xauer. Tam inhumanè homo in homine sæviat? Glaue. Barbara
Tyrannis ita miserè nos habuit. Mell. Audi literas
Horum vulnerum perscriptas rubrica Luisi recita.

Litera.

Halybarta Sumus Acena Classis Præfectus
Mello Malacensium Tyranno Duci.

Manibus tuti estis non virtute aperto nos credite
Marti si ulla virilis sanguinis venis inest
Semiuncia, prælio subite Aceni experiendi
Aceni Lusitanis quid præstent natum maximus
Mahometes Christo quid intersit valete canes
Signi quod colitis cruce eumque propediem
Ab Acenis expectate.
Xauer. Vindicanda est Christiani et Lusitani nominis
Injuria. Mell. Fervet in iustas animus vindicias.
Sa. Satius est occumbere quam in tanta multas vivere
Contumelia. Mell. Francisce tuam in re gravissima
Interpone sententiam. Xau. Dicam Melle quando ita iubes
Quod conducibile et in rem communem ac Dei
Gloriam esse arbitrer, in nostram verte perniciem.

Et Christianæ legis
Stata regi et Christo fides utrumq amoliri iubet
Malum classem compara ei militum fortissimos
Impone mitte in hostem, fauebit Deus causæ tuæ
Mell. Salubre tuum est consilium Xaueri, sed penuria
Obstat nauium septem hostilis flama reliquas
Fecit tempestatibus laceras et bello inutiles
Xauer. Si per te licet Melle ipse ego classis parandæ onus
Subibo, et Christi regisq tuebor causam ut potero
Quando aliorum in re tanta torpent consilia.
Mell. Non ego tuis Francisce intercedo consilijs
Scio te ipsum in consilio habere Deum, illo auspice
Rem aggredere. Xau. Sunt multi Malacæ lautis opibus
Nauarchi, ex ijs septem exorabo ut singulas singuli
Instaurent biremes et in usum conuertant bellicum
Caluum in pignus spondeo impensas lucrosas fore.
Mell. Tuo belli summam permitto arbitrio omnibus ego
Neruis promouebo expeditionem Lusitanæ commoda
Rei et diuinæ honorifica. Xau. Vos verò fortissimi
Viri victoriæ certi magnis ad bellum ite animis
Stat à vestris Deus partibus amicis opem
Laturus aduersus Crucis inimicos suæ
Ero si nullis periculorum comes malorum socius

Si comitarj n̄ liceat valido prem ariete
Divinā everberabo clementiā. Sosa. Damꝯ nōa
Christo ac tibj Sacramentū dirimꝯ. Oes. Christo ac tibj
Sacramentū dirimꝯ. Sosa. Prompti fuso sanguine
. Hanc obliterare maculā. Xau. Etniꝯ honorj militatiꝯ dabit
Liberale stipendiū. Mell. Huic te Sosa profiiio
Classi, hanc Xaverij consilio et Dej auspicijs
Quam brevj potes adorna, vos vestra vulnera
Meo curarj iubete sumptu. Glauc. In pernim
Omniū te hostium faciat tetis Deus.

Scena. XII.

Victoria, Providentia.

Tandem à Lusitanis aliquando abeo partibꝯ
Victoria devinxit me Mahometes sibj
Putant perpetuā sibj me obligasse fidē
Verū errant longè, nunquā hac me mortalibꝯ
Lege indulgeo, ut paciscar semper invictos fore
Vt saepè vicerint saepe vincj quoq̄ poterūt
Ruunt nunc in exitiū ausu temerario
Et ducenti quinque hominū se objicient millibꝯ

Provid. Non e difficile Dno salvare in multis
Vel in paucis, quo ipse iubet se vertit victoria
Bonā causam favore n̄ destituet suo
Causa succumbut Aceni, licet numero superet
Ad hac pro Lusitanis Xaverij pugnant merita
Aceni quot Lusitanos telis tot seipsos eut
Oppugnatu sceleribꝰ cedo signa hostilia
Amica sume Ad Lusitanā classem per
Ambages trophaū defer Vict. Sequor d
Numinæ ductu Providentiæ, et illis accedo partibꝰ
Quas propitio fovet Numine.

Scena XIII.

Mellus Præfectus, Gonzalez, Martinez, Hugo, Cives Malacenses, Xaverius, Sa, Corduba cū aliis Ducibꝰ et Militibꝰ.

Mell. Religioni mihi ducebam Xaverij diffidere
Virtuti eius sanctitate fretꝰ hoc cæpi consiliū
Gonz. Homo e Franciscꝰ quoq humani ab illo nihil
Alienū puta. Mart. Mala e displicere Numini
Has in Acenos decretas vindicias mersa prætoria

Magis id persuadet. Hug. Vult Deus ut de tota capias
Omen classe, deinde captis. Mell. Tentat fiducia 52
Nostra Deus si porro illa nitj pergimq; aderit
Franciscum expecto, ut suj det ratione gestij
Illo inconsulto decernere non placet. Gonz. Fisu utere
Consiliarijs quos Rex dedit. Mell. Fateor hos consiliarios
Et ipse est Xaverius totius oraculum Indiae
Is ej quem mihi famulo haec ad me mandata dedit
Abitum ac praefecto renuncia me quidem mox adfore
Ipsum vero animo concidere non debere, quod Deus
Tempestivam suis ferat opem. Mart. Parum praesidij
En verbis tu Melle Lusitani flore praesidij
Exitio ne abjice, ne miseram civitatem tot fortibus
Viris spolia. Parez. Nullius est consilij plurimas
Robore et apparatu valentissimas paucculis biremibus
Aggredi usque fatiscentibus. Mell. Certum est mitj
Sana sequi consilia, quae nec tanta in re temere
Praecipitare, sed eccum Xaverium Francisce si ex principijs
De fine coniectari non licet, supersedendum censeo
Bello tam noxio, Xav. Quid est Melle? res tantula
Animum frangit tuum? omnipotens est huius in fide
Tutelaque nos proiecimus. Mell. Est sane omnipotens
Verum non omnia, quae potest, generatim facere

Xauer. Aderit ne dubita inopinato nos casu perculit
Vt doceret ipsis humanis n fidendu viribq.
Gonz. Hæc diuina regisq; uindicta iniuriæ
Ad quā incitas Xauerj, omitti potest, sine Dej
Regisq; iniuria. Xau. Illa nempe decet Dej iniurias
Impunè ferre, persequamur cū nostris usq; ad necē.
Mart. Non ē cū maiorj periculo minori occurrendu malo. Xau
Xauer. An maiq malū ē quā Deo fierj contumelia?
Per. Erit intempestiuq Xaueri ardor hic exitio
Rei Christianæ. Xau. Nunquā obfuit ardenter Dej
Egisse causā. Submersa nempe ē cū Prætoria
Biremj diuinj auxilij fiducia. Resumitæ confidentiā
Suarū hodie accessu nauium uniq iactura pensabit
Mell. Quæ vobis mens ē commilitones in negotio tā ancipitj?
Ia. Eadē quā Christo et Regi bona fide
Sacramentū diximq. Mell. Non præsagit aliq?
E tā tristj initio tristiorē exitū? Cord. Satius ē
Vltimā nos patj quā Sacramentj Religionē soluere
Et impios in Deū eē, in Regē perfidos
Quid cunctaris Melle tam pijs votis subscribere?
Victoriæ pignus ē militū alacritas. Ia. Nos Deo
Nostrā Francisce fidem repetito obstringimq
Sacramento. Christe autoratos tibj milites
Adiuua. Oēs. Christe autoratos tibj milites adiuua.

Xauer. Non deserit suos milites Dux optimus
Mell. Duplicata cu fanore persolvet stipendia
Ite ergo et brevi victores redite. Sa. Stat sententia
Aut vincere aut gloriosè mori. Xau. Dns exercitum
Hanc Christi Cohortem prætoria in hostes crucis
Euntes cælestibus muniat præsidijs.
Ite pugnate, vincite,.

Scena. XIIII.

Meccu, Geura, Saraceni, Gonzalus,
Martinus, Hugo, Theobaldus, Reinbertus,
Lusitani, Xauerius, Marcus, Maurus
Maximus, Lusitani.

Meccu. Putant Lusitani fortunam perpetuo esse bonam,
Cum quo favit diutius, eo debeat esse suspectior.
Geura. Hinc quosuis rident hostes, ita modo ducenti quinque millia
Nostratium obstinarunt invadere. Mec. Spero fore
Ipsis damno audaciam, et magni thesauro mali
Passuros. Mec. Vtina Mahometes avaritiam
Insatiabilem hoc mactet lucro. Age iactis in arbore
Sagittis certum Lusitanæ stragis meum cape
Omen. Stillabit fatales hostibus fatidicus
Cortex cruore Acinis, auspicati lactis fluet

Riuulq; Mahomet secunda iactum, Euax vicimq
Aceni Geuzu Acenis tuis omen praebe candidum
Mahomet scaturit faustissima lactis venula.
Mecu. Laetat nos victoria solida spe. Geu. Litauit ia hostium
Nobis cruore breui totum mare Lusitani sanguinis
Tinget purpura. Gonz. Cur ista haec insolentia adeò
Superbo Lusitano insultare nomini. Mecu. Ceruicibq
Paulo post vestris insultabunt gladij.
Mart. Cur hoc iactatis fiducia certi et diuini Oraculi?
Sagittis super hujq euentu belli sacra hac arbore
Consuluimq. Geur. Addixit nobis, addixit nobis. Hug. Itane?
Non credimq. Mec. Res ipsa persuadeat. Geur. En singulis
Vestris lamum amen; Acenis secundum ibimq ?
Vt Aceno Duij fausti ominis nuncio reddamq aios.
Gonz. Q, licet in malam maxima Ciuem quam praepostera
Nobis Xauerij parat pietas. Mart. Phui Belli vecordia
Ista surum seorsum unius hominis illum agat. Reuerentia
Si humanis indicijs diuina conquuant, perijmq.
Hugo. Dubium Theobalde euentum promittit ictq Jaspidis
Theob. Quot ictq tot strages. Hug. Nostrum an hostium!
Theob. Illis minatz haec sors malum q consulunt.
Mart. Ah! an fortè pulsq hic fratrj vitae rupit stamina
Gonz. Cuidsi natq meq innoxia amittat animam
Meq; orbum infelix bellum faciat. Hug. Tempeste et tuo

Rem nobis vaticinare speculo quæ specularis spectamula.
Remp. Acinace recenti cruentatu sanguine. Hug. Quid mali
Portentu adfert. Remp. Capitalia Lusitanis vulnera
Nunc Tiaræ speto Mahometij insigne pontificis
Gonz. Hoc è Christi du vindicare laborat fide
Xaverius sub Mahometis illa mittet iugu.
Mart. Murem et ranam contemplor. Remp. Id monet
Genius, cum muribus in terram aut ranis in aquas
Vos abdatis, victores Acenos si velitis effugere.
Gonz. En excelsu nemo transvolat spiculu. Hug. En ave
Rapido secante aëra volatu. Remp. Ita propere
Nisi in fugam vos detis, ut avibus certet et iaculis
Velocitas, captos in triumphu Acenus habet.
Hug. Quadrigas ut video si inscenderimus Jovis
Et fugiamus, viæ infortuniu poterimus effugere.
Mart. Aratru quid sibi vult. Remp. Id quod nolumus
Vastitate Malacæ portendit deleta imminet
Lusitana classe victor Acenus is hostile imprimet
Sarcitis aratru manibus. Gonz. Ergo omnibus
Exitijs inveribimus! tu quoq cæco occipiti tuo
Francisce sentura ñ providisti. Mart. odiosq
Intervenit arbiter, removete divinationis choragiu
Meo periculo vestrorum vobis incolumitate spondeo
Civiu. Mart. Haberemus illos salvos, nisi tu periculo

Obiecisses. Maur. Malè alienæ saluti consulit, 9
Qui periculi causa ē. Xau. Non adit periculum
Qui Christo obsequium præstat. At culpis malè
Vobis metuite quorum occulta mole mens sudat tacita
Ille nisi meæ faveret Deus causæ, victoriam
Hosti traderem. Deus bone! quantum hoc scelus ē
De rerum eventibus à divino suspensis arbitrio
Velitis Christianos coniectare modum. licet
Ficto tegatis multum nefas quod in meis prope oculis
Gessistis, certis id tn comperio indicijs
Dolete et serio sceleribus ingemiscite
Nunc enixis precibus nrǣ classi eamque suppetias
Maur. Frustra ex his victoriam poscimus, mortuis veniam
Imploramus. Xau. Vivunt pugnant, vincent propediem
Iuna Deus quanta navium copia! quanta ferocia
Militum! simul tormentis excussa grando ignea
Sed vano ictu in vndas abit hic cardo victoriæ
Vertitur. O Jesu Christe Deus Cordis mei obsecro
Et per Crucis dolores tuæ deprecor
Bellator fortis succurre laborantibus tui
Vindicibus honoris, concede illis victoriam
Quos ad pugnam vocasti. Mag. Divino entheus
Spiritu absens prælio meeverit. Maur. Hæc quidem alic

Nunc apparet quo Francisci autore vaserit
Bella. Max. Familiariter illum amat Deus
Et quasi amicum arcanis illum participat suis.
Xaue. Nunc defaecato maerores, abstergite acii
Iucunditati vos atque laetitiae date vicuento
Nostri fuderunt hostem praelio triu
Iactura militum facta est tantulo impendio
Tanta stetit victoria, Fratres meum Deo gratias
Dicite excepturi post victores cum spoliis
Reduces, magne Pater Agnosce incredulis.

Scena. XV.

Mellus, Luisius, Milites aliquot,
Nuncius, Xauerius, ta cum victore
Exercitu.

Misere curis angor dum de euentu resciam
In caput meum redundabit si male res cesserit
Omnium conuitiis vapulo, aiunt me Regi perfide
Malacensem rem perdidisse, funditus de Insula
Actum esse, non posse defendi Malacam praesidio
Destitutam. Luis. Censeo quoque versum nuncios
Dimittendos. Mell. Mihi nihil compendii referunt

Nec classis nec victoriæ ullum se prodit vestigium.

Luis. Xaverij tamen certum esse de victoria iubet

Vna illius virtute meam sustineo sollicitudinem.

Saracenus illic transit aduocarj iube. Mell. Heus

Drome adduc. Drom. Horsum divertite. Mell. Nihil

Rumore de mea nobis classe innotuit.

Agor. Nihil admodum nisi vel naufragio periisse vel prælio.

Mell. E Conspectu te meo proripe, furnaria

Illi date in nuncij pretium. Luis. Alter nuncius

Aduentat læta fronte fausta præferens

Esné bonj nuncij baiulus? Nunc. optimj felicissimj.

Mell. De classe mea aliquid nuncias? Nunc. Faustissima

Victis e hostis victrix classis dives spolijs

Jam ad portum appellet. Mell. Abi aliquis Xaverium

Huius mihi autorem gaudij vocate, bonum consilium

Obsequenti est optimum, ut malum est pessimum

Consultorj; nisi paruissem tibj hoc gaudium

Non gaudere. Luis. Jam victricia sonant tympana.

Xaver. Nunc sentis Melle divinis suppetere fidem

Promissis, namque in amplexus amabiles.

La. Vicimus Melle, Francisce vicimus. Xau. Nil mirum eos

Vicisse, quos Deus iussit pugnare. Mell. Quam dubius

De vestra pugna meus fluctuabat animus!

Sa. Fluctuabat, mergi n poterat Xauerij rara
Fuit anchora. Xau. Suauis delectat res reddita
Quam nunquã amissa quanto maius fuit prælij
Periculũ, tanto maius nũc ē triumphi gaudiũ.
Cord. Ceciderunt hostiũ quatuor millia. Mell. Nobis
Nec incruenta fuit victoria. Sa. Tres perdidj
Naues captæ quinquaginta tormentorũ centuriæ
Tres in potestatẽ venerunt. Xau. Tã feliciter
Pugnatũ Christo auspice. Mell. Gratias beneficij
Tanti auctori dicite. Sa. Christe tibi gloria
Tua ē victoria.

Actus Quartus.

Ignatij Romæ, et Xauerij in Japo-nia ~~clara~~ Facinora.

Scena. I.

Roma cum sex Ephœbis pupilli duo,
Lazarus et Seruulus.

Roma. Orbis Regina Roma et urbiũ Dña clueo
Quas inter celsũ erigo superba verticẽ

Quantum humiles inter myrtos Cupressus solet
In capitis diadema aureum in signum Cœlo demissum volat
Regendis fatale terris illud Augusta volueris æternum spondet
Et ne mea quidquam deferet gloriæ
Semper Quiritum cura Patrumq: fuit
Illa me regificis exornata Palatijs
Illa spatiosis amphitheatrorum amplificata substructionibus
Illa magnificis Divorum reddidit invicta ædibus
Et ne colossum Soli inviderent suum
Suasq: Nilo moles pyramidum arduas
Alumni fecerunt mei augusti nunquam, claudij
Traiani quosq: alios vissi fasces moderari meos.
Lazar. O egestas, quam lentis constrictos vinculis tenes!
Seruul. O orbitas quam duro nos servituti iugo premis!
Roma. Quid illuc hominum fortunam lamentatur suam
Lazar. Non parentes modo amisimus Seruule, ita
Omnem à nobis humanam opem ee experimus procul
Roma. An quidquam inter mea pomæria opis est inops?
Adduc sis propius Camille libet cognoscere.
Camill. Adeste fortunæ noverca filij
Munifica Regina nostra tenuerit dextera.
Seruul. O si nostras bona Domina miseretur miserias!
Accedimus. Roma. Cui nos cuiates et quibus

Cum ærumnis afflictarj nobis obtigit.

Lazar. Ubery heu! parens nobis abreptus; cum parentibus
Et victus et cultus spes omnis occidit

Roma. Itané nobis arcta res est et angusta domus?

Seruul. Ah! domina nondum nostræ attigistj fundum miseriæ,
Et res est nobis nulla et nulla domus.

Lazar. Tectum nobis cælum est tellus quam premimus domus
Hæc eadem nobis culcitra cælum teges

Roma. Nemoné Quiritum opem fert miseris nemo manum?

Seruul. Nemo Dna. euge te saltem nostri tangat miseratio

Roma. Si Patronum vobis monstrasso imo si Patrem
Et quid de nobis meritam me dixeritis?

Lazar. Matrem dicemus nobis si dederis Patrem.

Roma. Agite itaque filioli mej matrem salutate
Vestram, Ignatius pater vester erit, Ignatium
Quærite adite Ignatium, hunc si inuenistis habetis Patrem
Homi virum in generoso gerit animum pectore
Qui ærumnas et miserias omnium putet suas
Nec nos depilis lacerna terreat sub paupere
Ulla corporis clausas animj imensas tenet opes
Ite filij et à matre ej vestra salutem dicite
Communes curare iubete liberos
Roma matre et Ignatio egere nequitis Patre

Semul. Jmy et Ignatiu ubi ē inquirunt.
Roma. Macte animi Ignati re perge consiliis fulcire publica
Ædile te meu iubeo, creo, pronuncio,
Splendore tibi comendo meu pietatis et
Benignitatis castra et propugnacula fac exstitet,
Et mœnia mea muro munisti adamantino.

Scena. II.

Jonas, Daniel, Moises, Joachim Judæi cleptes phormio.

Jonas: Nemoné arbiter nobis insidias facit? circumspice.
Dani: Soli sumus. Mois. Nihil ē quod metuas. Joach. Sterili
Tota ē platea. Jon. Viden hoc poculu pater. Mois. Video
Jon. odorare, quid olet? Mois. Certis de odore coniectura fecero
Qua quisq augurum. Olet uinu, furtu, pecunia ?
Jon. Ridens, furtu olet, n meu. Joach. Quanto illud nobis ste
Jon. Quod bene nobis sit, haud grandi su mercatus pecunia
Mois. Quot aureis, duodecim? Jon. Non uerum unisquinq. Dan. Ter
Tanto dignu fuit. Jon. Ille q uendidit nec tato quidē prastinora
Joach. Recte conuenit de numero quinario, sum ille 5 digitis
Tu 5 fecisti aureis. Clept. Bonu oppido
Est mercaturæ genus, ubi siqd tum ee uelis
Nemo est q odiosu se faciat ut pretiu flagitet.

Jon. Nisi fallor et hæc amicula transennam n[ost]ram petit?
Clept. Pol pallium commodum triginta philippis vile est. Mois. ho ho
De cantu hunc facile cognoscas miluum. Dan. Tibi hunc
Senex damus, aggredere vis Mois. Manete nos aliquantulum
De facili civium reddam. Clept. Verum ipsis si ornatum illud mihi sumpserim?
Furem me suspicentur alii. Joach. Accede vis Senex pallium prestina.
Clept. Vendendum censeo, sed ubi emptorem? Mois. Audin adolescens
Non tibialibus tibi opus? aut fascibus, aut cingulo?
Clept. Opus quidem et his et aliis mihi senex; sed et pecuniis sed et quod
Edam opus est. Mois. Nec sic meis alienus es rationibus etiam pecuniosus ne aleis gero.
Clept. Et ego pallium. Mois. Hoc ne? Clept. Non verum interius
Mois. Qui .mos hic gemina ut geratis clamyde. Clept. Quid tibi
Vis? ne perpluat. Mois. Sine ergo videam. Clept. Potes rem illam habere senex
Mois. Tam illam quam sub pallio tuo est. Clept. Vide ergo et paucis loquere
Quid dare velis ut tibi transcribam. Dan. Rem factam habemus
Mois. Sodes hos arbitros capiemus? Clept. Arbitros? apage arbitros
Mois. Nihil metue, e familia sunt mea. Clept. Oho quasi
Dicas in commune furamur. Mois. Non quasi fures nos dicam,
Sed quasi furum amicos; ades. Joach. Salvus sis mihi
Phorm. Ut illud scelus hominum miseri exagitent
Ut plagiarios illos in furcam directos rapiat Carnifex.
Clept. Quid furiosus hic tibi vult, metuo pallio meo.
Dan. Mane mane, facile uni quinque respondebimus utut volet.
Phorm. Hancine aiunt urbem esse, quæ leges præscribat aliis!

Vbi æquitas et iustitia sedẽ fixerint. Mois. Miru nῖ ille
Est heri quem. Phorm. Utinã flagitiũ illud hões in oculos
Incurrant meos ego illos. Jon. Privatẽ atios soli res aciem
Spectat. Phorm. Sed hẽ ipsissimi sũt. Congredior

Mois. Ad nos gradu tendit. Cleps. Ego abeo mihi et pallio caueo
Dan. Mane sodes mane. Clept. Non hercle maneo. Valete
Mois. Mane mane. sequere Daniel & prædã uide ut extorqueas
Nos hanc contra, rẽ geremq. Phorm. Habeo uos scelestiss: mortal
Mois. Habes, sed et nos te. Phorm. hominũ sacerrime ego tibi caput contrin
Jon. Tange digito & nr̃os ungues senties. Phorm. Vos hoĩu oculos
Pro putidissimis uestris mercib̃ ita eradicare! fo
Joach. Quis te emere coegit. Phorm. Tace scelus ego iam uña nomina
Vestra ad prætorem deferam, emine has ego à uobis caligas
Mois. Tu uideris. Phor. Pro bonis, pro nouis è panno recentissim
Jon. Oculos habuisti, merces pspectẽ gnideras ses. Mois. Quid tibi nequam cui bo
Phorm. Vnũ ñ integrũ diẽ eas indutus soli ostendi et in hos cẽtones abiec
Ego uos. In ius meum ambulate. Mois. Non libet. pho. Lictores acce
Lictores. Joa. Imo et ad forũ hos dies aliquot caueruq uisere.

Scena III

Anger id ẽ Paulus Sanctæ fidei, Japon
Cum 2 comitib̃ Michaële et Thoma,
Rex Saxumanq, Sabucondonq, et Saca,
donq. cũ aliis proceribus et
Comitatu.

Rex. Incolumen te è tam remotis terrarum oris qd video.
Anger. Reducemque habeo incundum mihi accidit
Benignè facis Rex, de servi si salute gaudes tui
Rex. Ain tu Lusitanos quorum de mercatu multa inaudij
Hoēs ee humanos et genti amicos Japonum?
Anger. Benignos expertus perinde nro sum generi
Ut si æterno nobiscum iuncti vixisset fœdere.
Rex. Itane ut fama loquitur magicatos genus aios
Ut minas flocci faciant vitam ipsam paciscant pro gloria
Anger. Terrore sui cunctas late domarunt Provincias
Et orientis sibi vindicarunt imperium. Rex Cuiusmodi corporis?
Quod robur. Ang. In corporis exigua mole vivida.
Rex. Virtus sedet. Quid mores? à nris quantum abhorrent moribus?
Ang. Per exiguum quidpiam. Sab. Ain tu per exiguum qd qd corporibus
Vescunt humanis? quod delicatisse obsonijs?
Quod poculis sese invitent largissimis?
Quod inexplebili cupiditate bonis inhiat et fodinis aur!
Hæc tu putas exiguum nos inter atque ipsos discrimen facere?
Rex. Audin hæc Anger. Ang. Audio Rex bone
Et his onerari solere n ignoro calumnijs
Hæc scilicet Bonziorum cantilena ē quibus
Lusitanorum nomen odium ē et in pectore carbunculus
Negohorum quidquam in eos quadrare. Sab. At enim
Cui mores inspexere illorum penitus

Sacerd. Facile te Angere antiquæ fidej viris suis
Circumvenerunt versutijs, et deluserunt dolis
Anger. Aliter nos sentire docebo tibiq. Rex faciam
Palam exemplum ejq rej ubi propediem adduxero
Virum moribus virtute, fide atq humanitate eximium
Quem Xaverium appellitant, cuius si vultum Rex inspexeris
Si orationem auribus exceperis Deorum ex ordine quempiam
Non hominem dices. Rex. Virum hunc Anger coram fac videam
Quam ocyssime cuius mihi colloquendi generasti cupidinem
Anger. Faciam imperata, nunc interea nisj aliter
Animus tibi Rex simulachrum illud à Xaverio
Venerarj magistro Divis lustrandum oculis objiciam.
Rex. Gratum facis. Ang. Explicate famulj vela. Rex. Nama
Amida Ambud. Sab. Et Sac cum religs. Nama Amida Ambud.
Rex. Quam augusta facie
Matrona et venustj oris puerulus! an Deorum Anger sub genere?
Ang. Puerulus quem sinu matrona fovet suo
Dej idem ac Virginis huius est filiolus. Virgo ipsa regio orta sanguine
Virtute meruit primum à Deo supremo in regno locum. Rex. Te veneror
Potens Regina Mater Regis filium meij et Dej
Una mecum Proceres Lusitana adorate Numina
Tu negotium matura Anger Xaverium fac videam
Et Lusitanorum Deorum ex ore cognoscam virj.

Ad m̄æ nunc intro meum cede, cuius mihi
Inusitato hoc spectaculo exhilarandus ē animus
Anger. Sequor quo iubes.

Scena. IV.

Figendonus, Japon, Famulus

Hæcine Europæi Sacerdotis decantata illa humanitas?
Hæc virtus? hæc sanctimonia? suadebant quod periculum fecisse se
Aiebant, accedere orbitatem illi meam et mortem filiæ
Indicare; illico fore ut sospitem redhiberet filiam
Sed pulchrè ipsi manum adij, rogans opem, ille à me secedere
Genicularis, calum tueri pulsare gemitu, lacrimis, prece,
Subinde surgere, et bono iussit animo
Esto amice filia tua quam mortuam dicis putasque, vivit, qualem
Ita illi ne fidem quidem dictis adhibere libuit mei!
Recitis ille absens quod domi gerat mea quam oculatus ego gnoscere
Fam. Operam quærendo herum perdidi, nec gratiam merebis
Quis eum mihi indicabit. Figend. An ædes forsan meas
Lemuribus infestas opinitus, et ingredi horret? an pauperem
Casam nauseat. Fam. Ego illum exhilaratum reddam itaque hilarem
Qua serenum cælum ē cum sine nube it dies
Animum explebo gaudio. Fig. O dulcis nata remedium
Omne simitu periit, huic carendum ē perpetim

Fam. Ubi quæram quo primum nūc intendam? Fig. Quid hoc
Puerum eccum familiarem, anhelat. Fam. Augerj adibo domum
Ibi nisi reperero, sed quid hoīs illic cōspicior?
Fig. Puer ades. Fam. Dij me bearūt hery ē, accedo: salve here
Gaude et vive, vivit filia. Fig. Quid memoras? filia
Vivit mea? Fam. Vivit & valet. Fig. Quæ ne mortua
Domi reliqui? Fam. Valet inquā et patrem inclamat
Patrem petit. Fig. O filia ô dulcis filia adeon quæ petis
I præ puer ad meā propere me duce filiā.

Scena. V.
Moyses, Daniel, Joachim, Judæi
Agnatig, Isaac, Jonas.

Moys. Itane? ovis nos Christicolarum odium humi reperere?
Et quasi lutum calcarj pedibus? Dan. Stirps illa Abrahā!
Joach. Dej olim delicia, voluptas, amor? Dan. Sanctissimorum
Patrum posteritas? Mois. Tot regibus inclyta! Jo. Summo sacerd.
Prægnis. Mois. Purissimis famigerata sacrificijs.
Dan. Scriptis formata legibus digito Dej?
Mois. Illa nunc aīa profanissimis fierj hoībus ludibrio.
Dan. Sacra despicatuj et de ridiculo haberi religiosissima!

Joach. Crucifixum nobis pro Messia obtrudi, ingeri?
Mois. Ut taeterrimum illud caput, Ignatius scelerum artifex
Stipitis intereat? Joach. In furca cum Crucifixo illo
De astro migret suo.
Dan. Ut domum illam invisam Superis, quam nostro excitavit malo
Diespiter perdat. Jo. Infelices caelo fulminet lares. Mois. pistrinum
Illud. Jo. Illos carceres, Dan. Deterrimum illud ergastulum
Et hic tamen amantissimus scilicet gentis nostrae homo
Nostris se consultum velle rebus fingit impudentissime.
Mois. Ovillis tegit lupum exuviis. Isa. Beatum me quia tenacia
Haltenus aliquando tandem rupi vincula. Jo. Isaacum video
Ad nos gradum tendit. Is. Ad meos me confero nimio melius
Ovi cum gregalibus suis convenit quam cum lupis. Jesuitae domi
Suae me quasi cavea inclusum habuere, et suis imbuere
Superstitionibus.
Laboravere. Mois. O salue Isaac Jesuitarum alumnule
Isaac. Quid facias? ubi vis praevalet. Mois. Sed bona ne ab iis
Divertisti fide.
Isaac. Qua pote optima, non si omnes illi togati vulturii
Cum Ignatio una suâ pellicere studeat
In disciplinam me reduxit suam. Dan. Lupus in fabula
Eccum ipsum Ignatium. Mois. Virum te nobis exhibe Isaac.
Ign. Evadere cupit nostra ovicula praesepia. Desiit bonus

Isaac quid à se boni segreget, tu mi Iona sequere
Dan. Ad nos via venit quid agimus? Ign. In catechumenorum
Numerum
Et Domicilium duo decio, in libertatem vindicari te putat.
Ion. Morigerum me habes Pater; ibo quo iusseris
Tibi me quando ee meoque cordi intelligo.
Ign. Sed Isaacum an hic cum consectaneis video suis?
Ion. Est ipse. Ign. Eo & colloquor. Mois. Cave insidias Isaac
Isac. Nullus persuaserit. Ign. Quid vos hic inter vos? Mois. Nescio
Quid de merimonijs. Ign. Caelestes gratia aliquando geritis opes?
Quos sola Petri reserat clavis. Dan. Sat nobis in Mose nostro
Est opus.
Ign. Nihilo minus. Mois. Frustra es Ignati alia quaerimus exeunte.
Ign. Deus vestra filij pectora mansuefaciat & saxea corda mo[…]
Sed tibi Isaac quid cum his rei est. Is. In familiam
Me recipere uti vellent rogavi meam. Ign. Mane nobiscum f[…]
Isa. Pater ô pater tecum ibo te sequar. Mois. Hui tam cito!
Isac Nescio fratres quod vobis asserit Ignatius hunc
Obniti nequeo. Ign. Sequere fili nos rebus mature vestris
Consulite. Mois. Abimus ne & nos facimus. Dan. Circeo
Linguae lenocinio.

Scena VI.

S. Xauerius, Paulus Sanctæ Fidej Japon cum duobus comitibus, Figen-dono, Ciuis Cangoximang filia

Figendonj.

Fig. Ades mea ad nata ad sanctum protinus tendamus virum
Tua illj vitam gratulaturj, cuius ope
Ditis tibj ianua patuit et reuocare ab inferis licuit gradum.
Filia. Pater mj etiamnum oculis obuersātur meis
Teterrimj illj satellites, et stygia mancipia,
Quæ candenti oneratam ferro latera ad ignibus
Horrentes traxerunt domos. Fig. Tanto illj æquius
Fuerit nostrum persoluere viro, qui vitam restituit te mihj.
Xauer. Ah noli Paule meam memorare difficultatem mihj.
Filia. Pater, pater video. Xau. En tantj, en Paule regis falus
Fig. Quid est mea filia? quid vides. Fil. Virum illum inferis
Formidabilem portibus. Fig. Vbi is ē. Paul. Reges Pater
Et aulæ Proceres mira cepit cupido illj. Xau. Mutuum facio.
Fig. Nihil falsa es filia vir hic, ē, vitam cuj debes tuam.
Fil. Ego n̄ noui Pater? qui me ex tartareis

Æthiopum manibus eripuit et prædam extorsit Stygi?

Fig. Sequere mea filia viro advolvamur supplices.

Xau. O si Saxomanus magnus Paule Christo se submittat regulus!

Paul. Figendonum ecce pater. Xau. Quid facitis? ah surgite

Fig. Salue Patrone nr, vindex, Hospitator, Parens.

Fil. Salue Patrone mi, vindex, hospitator, Parens.

Xau. Mitte me fili surge filiola; nihil his opus e honoribus.

Paul. Meritum colitis. Fig. Tu mihi meam hanc reddidisti filiam

Meamque reddidisti vitam filiæ.

Xau. Nihil debetis mihi illi nos gerite obnoxios

Qui beneficio obstringit ubi; Fig. Tibi fænerare beneficium

Debet pater, tu redivivam ab orco fecisti in lucem filiam

Fil. Non me fallis pater hac ora hos oculos

Gessisti, cum è barbaris tartareæ venisti turbæ manibus

His manibus in libertatem asseruisti me tuis.

Xau. Deus te filia munere iussit, et reviviscere:

Huic habete gratiam; servulus quod iussus facere

Summi peractum Numinis è auspicijs

Fig. Tibi nos mancipio dedimus pater, tu Deo

Quam debeamus gratiam fac edoceas

Xau. Rectè autumas fili beneficijs quam gratia parat

Novis viam sternit & aditum facit beneficijs.

Patrios abiura Deos. Fig. Quidvis impera, obsequentes habe

Abiro. Fil. Abiro, Pater. Paul. Nihil dubita,
Recta ipsisis via,
Vestræ periculum vitæ cepistis Ducem.

Xav. Jam Saxumanum iter ad Reges est mihi unde ubi
Bonus reditum secundaverit Deus me et opera meam
Carissime reddam mea, te familiamque tuam
Christo adscribat et in filiorum censum referam Dei.

Chig. Sospitem te nobis reddat Deus.

Scena VII.

S. Ignatius, Cardinalis, Chig.

Ign. Facies Cardinalis amplissime ea in re æternum nomini
Monumentum tuoque tum te Romana reddat illustrem purpura,
Si Divini pectus amore ardeat nominis
Deique humanæ ancillentur opes gloriæ.
Puellæ istæ miserandum pudicitiæ naufragium
Quod inopia coacta faciunt, supplices tendunt manus
Clamque implorant liberalem dexteram

Card. Nosti animum pater honorande meum erga te ut semper fuerit
Et publicii incrementum propensum boni.
Hæc una tum mentem sollicitat cogitatio

Et porrectam ad opem retrahit et vinculat manum.

Ign. Quid illud est? an quidquam benignitatis abstrudere solis potest?

Card. Illud quod audies Pater. Mulierum larum genus hoc cui suppetias
Paras lubricum sit tam proclive est ad malum
Nulla ut fulciri ope, aut à lapsu tutari queas
Quin mox carnis et turpitudinis revolvantur in lutum suum
Demum quid illis facias Pater, quae medicam non admittet manum?

Ign. Nihil amoribus puellarum huiusce alienum sortis narras Domine
Quis nobis det tantum, ut nulla foribus excludat bonum?
Ut de pudicitiae nostra castro profugum retrahat pedem.

Card. Tenacia nimium Pater carnis sunt vincula lenta nimium
Rumpi vix possunt. Ign. At possunt tamen
Ita ubi Castimoniae amator Caelo mittit sublidium.
Confide Domine caeptis aderit noster Deus.
Et hoc insuper animum firmare nostrum debet, fac nulla penitus
Spurcas à se segregaturam delicias.
Ad unam omnes castitatis deserturas vadimonium.
Unam si noctem Sceleris indemnem fecerimus
Sat magnum operae stabit et laboris praemium.
Nocturnis ille vigil in flagitiis oculus Dei
Si quod displiceat viderit minus, gratiam apponet tibi

Card. Age ergo mi Pater, quod videbitur. Si istuc animo induxisti esse utile
Adversari nequeo tibi; nolo comodum quod speras miseris illis minime claudi

Ign. Meritò te semper Frederice Cardinalis optime colui

Card. Ing Pater inueni propemodum ubi ppugnaculu statuere
Possimus Castitati Catharinæ à funarijs
Aedem locumq; nôsti. Ign. Noui Dne. Card. Intq reliqua
opportunè consultabimus.

Scena VIII

S: Catharina, S: Agnes, S: Ursula, S: Cæcilia,
S: Barbara, S: Lucia, S: Thecla, S: Agatha,
S: Dorothea, S: Margarita, S: Apollonia,
S: Christina, B.B. Virgo, Agnus in medio.

B: V: Agnellus iste sodales meæ fetus virginis uteri mei
Sponsus uester nos thalami consortes sui
Huc ire voluit foras ut suum nobiscum participaret gaudium,
Cujus apud nos me iussit esse interpretem. S: Agn.
S: Agn. Nos agnum sponsum sequimur quocunq; ierit ipso si pede
Cælo efferet, sedes illico Cæli migrabimus.
B: V: De Ignatio intellexistis iam olim qua uirtute ducat
Suo civitatem nrām exaugeat municipum numero.
S: Cath. Celebre Cælo nomen est Ignatius. S: Urs. Superum omnium
En Ignatius. S: Agath. Virginum iam vide delicium
En Ignatius, ex quo Carimoniæ volo obnuinxit se tibi
S: Dorot. Quid oro te Regina nrā referre habes super Ignatio
S: Marg. Omnes auemus unicè cognoscere.

B: V: Nostrum ordinem Virginum inquam choros, nouo sibi
Demeruit beneficio. S: Cæcil. Beneficias nos contra sentiet
S: Barb. Omnes in eum gazas nostras profundemus et opes.
B: Virg. Periclitanti æternum virginitati parauit præsidium.
S: Thecl. Euge Ignati. S: Christ. Macte animis Ignati. S: Luc. Perge vis
Ignati. S: Apoll. Non deerimus Ignati tibi. S: Agat. Sponsus annuet
Cæptis nrs tuis. B: Vi. Cænobium molitus ubi tuta Virginum
Sit pudicitia; sed et naufragus ubi portum inueniat pudor
S: Cath. Huic Catharina loci tutelam uti agas rogat Ignatius
Ne dubita Ignati agam sedulo, sed et sociæ agent
Mea. S: Agn. omnes tibi auxiliarem spondemus operam
S: Agat. Gladio impudicitiæ phalangem Agatha repellam meo.
S: Luc. Lucia meo. S: Marg. Margarita hostes gladio feriam meo.
S: Vrs. Sagittis meis corda Virginum confodiam
Vt nullum Idalia locum inueniant spicula.
S: Dorot. Elyseos naribus flores gustandos dabo
Et virginitatis eadem sentient opera fragrantiam
S: Barb. Hoc illud uini poculum est germinans virgines;
Hinc nobis delibandum porrigo virgines.
S: Thecl. Cum Leones et ursos contra steti interrita
Tutas uos â lupis præstabo Virgines.
S: Cæcil. His olim armis fœdas superaui Cupidines
Hanc nobis Virgines loricam porrigo
S: Apoll. Edentulam ista me Tyrannis fecit forcipe

Et sponso placui tn meo; formā negligere
Tuas docebo Ignatj Virgines hostē pudicitiæ.
S: Christ. Hydræ sunt et colubrj voluptatū illecebræ
Illas ope si compresserint mea manebūt Virgines.
B: Virg. Ita agite sodales meæ ita sponsus vester iubet.
Ignatio oēs ite suppetias, me, me ipsā habebitis Duce
Omnia illj mea patere faciā armamentaria
Consilia animj credā mei; n diu erit cū me auctore palmarum
Aggredietur opus: sub signis lectos iuvenes coget meis
Qui Parthenijs in sodalitate coibūt Legibus,
Virginitatis et virtutū Seminarium oīum.
Agite Virgines sponso vestro mihiq de Ignatio gratulaminj.
Viro secundū cor nrūm et bono nato Virginū.

Chorus Virginum.

Jam sponse gaude Virginū
Agnelle, iā triumpha.
Jam sponsa sponsj Virginum
Agni parens triumpha.
Tolq, sodales Virgines
Noster chorus triumphet.
Novos Chorus Ignatius
Et Virginū Choreas

Novasq; sponsas Virgines
E Cypridis cubili
Paranymphus agni castus
Adducet ad cubile

Scena. IX.

Pamphilus, Terentius, Ursus, Lupus.

Pamph. Nunc illum ego mihi dari velim obvium Scelus hominis
Non hercle hodie multum auferat qd designavit improbus
Terent. Faxo sciat quibuscum rem habeat. Urs. Atq illi ego
Lapidibus sementem in ore faciam. Lup. Interpolabo ego hoc
Et os pugnis fingam denuo. Pamph. Quid, malum, illud impulit
Ut mea mihi? Lup. Tuam Pamphile iniuriam meam
Reputo. Pamph. Adeste socij, quando ipsum nobis scelestum
Mulctare pro meritis locus ē, furori qua possumus
Litemus nro? Urs. Duc quo voles! Terent. Opa tibi hac damus
Lup. Unaq; nra velificabimur iracundiæ
Pamph. Ades primum expugnaimus lapidibus, quibus
Nostras ingratus gelunt delicias,
Terent. Sanctæ Marthæ Cœnobium ais. Pamph. Imo cacodæm
Huc, huc, socij vostra dirigite iacula hic mota petite
Fenestris primum excutite oculos. Urs. Hui hui. Lup. Foras
Foras meretricula. Pamph. Venefica. Lup. Laniæ

Terent. Putidissima scorta. Pamph. Cloacæ hui huj. Terent. His
Vos nunc oblectate monedulis.
Lup. Hos gerite sinu catellos. Urs. His vestra nūc ornate colla monilibus
Lup. Hui huj foras bestiæ. Ter. Qua fraude nos Ignatius
In hoc pellexit antrum? Urs. O stultæ mulierculæ
O, stolidæ puellæ. Lup. Cur calvo fidē capili
Cur depilj cerebro clandoq; fidē homulo
Ignatio dedistis. Pamph. Hui hui ædes Ignatj, tuas
Tutare à grassatoribus amicas. Urs. Devotulas
Lup. Religiosulas. Pamph. Hui huj familiares
Terent. Quid hac tenellæ in cavea, arcta quid inter claustra
Tenet quid dat animos quid miseras oblectat? Pam. Is modulis
Procantiis Idalijs lugubres nūc odas rauco gutture
Sicco tinnitis ore. Urs. Pro poculis, pro massico
Edentuloq; vitto et pro facetis victibus et lepidis
Conviviis, siliceum pane roditis offamq; triduanam
Sed num sicca bibit Ignatius? Eundemne faciemus Ignatium.
Terent. Eundemne? illum architectum et machinatorē nequitiæ?
Urs. Ista scelerum officinam, et fallaciarum fabrum.
Lup. Argento illj præsentario malæ opera solvemus pretium
Terent. Moneta ferrea. Urs. Nummo aspero. Pamph. Ita censeo:
Quia in absentē sævire n̄ datur in umbram virj

Stringemq animum. Famam illius maledictis lacerabimus
Pasquillum lupanaris huius affigemus ianuæ.

Terent. Placet consilium. Urs. Placet. Lup. Nullum hoc dari potest

Pamph. Expedi aliquis calamum, papyrum, sepiam

Urs. In expedito sunt omnia, Ab Epistolis nobis ero
Ego calamum nos linguam in Ignatium stringite

Pamph. His nos Ignatius gelusit ædibus
Pudori ut nostro consultum Pater
Negat debere publicari fœminas
Ex publicis ergo proprias fecit; sed suas

Terent. Euge. Urs. Acutè. Lup. Ad nostrum institutum divinissimè,

Pamph. Affige his ianuæ gloriosam epigraphen.

Urs. Nunc tibi nemo tuas Ignati abducet sororculas
Eas suis una cum laribus hæc servabit Epigraphe

Pamph. Ignis socii quando nostræ parentavimus iracundiæ

Lup. Habet Ignatius. Ter. Hanc lucutenta omnis nola
Insignivimus. Urs. Asino leoninas detraximus exuvias

Pamph. Cedamus publico, nisi arte & silentio
Artus colit sese ad auctorem pessundant suum.

Scena. X.

S. Franciscus Xaverius, Odoardus,

Gama, Petrus, Aluarez, Mendoza
Cum Lusitanis alijs. Diazala, pro,
pinquus Regis, Camendong, Magister
morum, cum reliquo comitatu.

Xau. Excessit Præfecte amor in me tuus iniuriâ
Vilitati servij mea uosq. una viri amicissimi
Gam. Ignosce Pater optime qd te pro meritis
Non habuimus, nec prout dignitas postulabat tua.
Petr. Totos honori nos impendi oportuit tuo
Mend. Quidquid peccatum ē Francisce Pater honoris peccatum ē
Parsimonia.
Aluar. Animum Francisce fac spectes nrum. Gam. Aio
Honores æstima. Xau. Nihil rimari diu attinet
Res ubi loquitur. Satis ignibus et bombardarum certè sono
Lucem statuit. Gam. Quæ te nobis quoties scilicet
Thesauro optatiore aduexit nauis, festiuius salutari in modum
Debuit. Xau. Quas enim in me uilas habetis opes?
Sed quid hominum ad nos Præfecte adspectat via?
Gam. E cultu corporis Palatinos ee autumo
Giac. Vbi illum nunc ex Indijs ad nos delatum Apostolum
Inueniemus Camendone? Camend. Opportunè eccos Dne
Lusitanos, hos percontamur. Petr. Medium quem cingunt iuvenem
Regis ee aiunt propinquum. Camend. Salutare primulum

Vos iubeo amici, tu si recens aduectus ex India
Apostolum nouistis eius nobis copiam faciatis rogo.
Gam. Te quærunt Pater. Xau. Ita arbitror. Gam. Corradenad
Quem quæritis. Camen. Imo alium virum honoratissimum
Gam. Aliud? quem enim? Camen. Virum sanctitate eximium
Totis late inclytum orientis Insulis. Giac. Cuius ad nos aduectum
Gratulari venimus.
Gam. Illum ipsum iuuenem nobilissime coram videtis virum
Illustrem illum cuius ingentem vestra celebris est autoritas
Giac. Cuius appulsum festa tormentorum explosione hodie
Honestari. Gam. Non vos fallo Domini mei
Cuius præsentia nos exhilarauit et lætitiæ
Edere Argumenta iussit. Petr. Non quod orrent corporis
Hic cultus insuetos offendit oculos. Mend. Ita est.
Xau. Remitte errorem sitis. Giac. Eone ornatu Præfecte hominem
Ita celebrari et in honoribus esse! Cam. Christianorum admirere ingen
Giac. At faciem tamen maiestatis nescio quid mihi Eadere uisum
Camend. Vultus indicat magni esse pretij virum.
Gam. Nil te iuuenis illustrissime Patris ornatus vilior
Reddat dubium suum animo splendorem gerit
Giac. Adducar, ut credam. Cam. Compella Dominum et salutem nunc ita
Giac. Salutem vir maxime Dei legate amplissime
A nobis accipe filijs tuis. Cam. Seruis tuis

Xau. Deus nos fili salute sospitet mea.
Giac. Hanc tibi Rex cognatus meus me ferre voluit epla
Nentis sua indicem et aduentu sup tuo lestelatilia
Xau. Aperi fis Odoarde et Regis fac cognosca impin
Littera regis. Fortunatus tuus ad nos aduentus Deo gratus pinde sit qui colis
Iungi ad Xauerius. Sanctorum ut illi grata laus semp fuit,
De tuo ab Amangutio ad hunc Figense portum meum
Accessu Ex quansio Palatino cognoui meo
Quanto cum gaudio testes mei omnes sunt tibi
Te proinde etiam atque etiam rogo ut studio obsequi
Quo te complector velis priusquam lux oriatur insequens
Fores domus pulses meae ubi te expecto nec
Importunitatem grauate feras meam nec meos
Abhorreas amplexus quibus ego ad terram pnectus Deo
Supplico tuo quem Deum Deorum et optimorum optimum
Esse profiteris, quotquot in Caelo degunt, ut tuae
Clamoribus doctrinae quo inflatis aperiat hominibus
Illa quam ei grata paupertas sit ac sanctimonia
Ne filiorum nostrorum profunda caecitas
Amplius decipiatur vitae pollicitationibus
De tua porro incolumitate nos admone ut placidus

Per quietè obdormisca noctis, gallorum quoad cantus
Nos exsuscitet dein tuo positivere adventusq. praemoneat
Xau. Magna quas attulisti nunciarunt literae?
Laetitiam. Regi Cognato salva refer ava?
Sui me crastino ante Palatij compariturum fores
Et regijs operam daturum nutibus.
Giai. Gratus perinde adventus Regi erit tuus
Vt tristes cum sol terras revisit aureus.
Xau. Adeo rebus Bungi bonus videtur Deus.
Aluar. Pulchre se dant initia. Gam. Magnum augurov
Christianae, incrementum fidei. Xau. Tanto aequius e fili
Impensè nras curare partes, vinq si placet
Et quid sit usq facto, in comune consulimus.
Gam. Recte mones, opa huic rei tibiq. damus Pater.

Scena XI.

Xaca, et Amida, Japonis Dij.

Xac. Nos illi sumus incluti et famosi Japonum Dij
Xaca et Amida, Inter Fotoques maximi
Quibus futuri aevi comoda curae, cordiq. sunt
Quae tota supplex nos orat Japonia.
Amid. Sed barbae forsitan nrae prolixitatem demiramini?
Causam ubi cognoveritis, cessabit admiratio.

Xac. Nostrum utertibet bernas amplius in terris viximus
Annorum myriades. Amid. Nunc immortales supra
Convexa illa Caeli habitamus palatia
Xac. Quid enim cuius nostri tam diuturna asperitas
Non nos ad summum gloriae evexerit fastigium?
Amid. Itico ut intra regna, pedem posuimus supera
Qui sceptra tunc stellatae quatiebat regia
Solium cessit nobis, ut quem sibi virtute et sanctimonia
Longissimè praecelleremus. Xac. Ille nunc inter minorum gentium
Deos sibi locum vendicat. Amid. Nobis nunc deferret et parere cogitur
Sed mi Xaca in quae nunc tempora miseri provenimus?
Devoti nobis Japones nutant et in
Cultu labascunt nostro. Tota prope Cangoxima
Excussisset iugum Saxumanus Regulus pegunj parabat
Jurare in Leges Dei
Nobis avitis nuncium remittere
Xac. Sed nostra virtute Amida et potentia
Factum est ut Europaeus ille cum puppis
Migrare cogeretur suis. Amid. Sciat ille Diis
Japonicae sua ad tutanda vires affatim suppetere
Quid si nunc autem alibi nostri intra limites
Imperij figat sedes, in Bungo accersitu Regis nunc moras
Facit, mi inveni (ut hoc obnoxia est artes fraudibus)

Si imposuerit Bungo excedere nos ut cogat; ærumnosa
Amida ætate vineamque et barbis canities
Incresceet nostris. Amid. Facile pannosum sacrificulum
Ludificabimur ut centones illos incolæ
Conspexerint, nihil huius faciat, vilissimo
Habeant pro silicernio. Xac. Id nobis accurandum est bona
Aes huic Bonzij sacerdotes nostri navabunt opus.
Amid. Ita mi Xaca agamus, & Xaverio pessimum machinemur malum
Xac. In Bungum properemus, Bungus Xaverianum contra muniendus est impe

Scena. XII

Rufus, Medicus, Dromo Puer

Audin Scité, me venturum nega quo vis prohibet
Non bene temporibus dividunt suis negotia
Qui corporis prius prospectum quam animo erunt
Sed quid S. Marthæ domus?
An quispiam venales inscripsit ædes. Phuy propudium
Viro innocentissimo et quantum hominum castissimo
Ita illudant tavernionés turpissimi
Ad prætorem deferam medicum; calumniam
Tam insignitam, ne impune Roma videat
Puer. Rogat herus etiam atque etiam ne se negligas

Saevit morbus tua sperat abigendum opa. 10.
Med. Abi Puer et renuncia ubi animis suas partes egerit medicus
Praesto me fore. Puer. Non patitur moram vis mali
Dne excellentissime. Med. Nec aii morbus patitur moram
I puer confessarium accerse sis prius. Puer. postmodum id
Fiat Dne. Med. Ubi factum fuerit veni nora
Non gravabor accedere. Puer. Confessarium negat
Familiare ee domi. Med. Quaesivisti scilicet, nequa es Puer
Abi, n venio Puer. Negas me quaesivisse. Med. Abi Puer
Plures sunt Romae administri paenitentiae, hunc si domi
Non offenderis, alium quaere et abduc tecum. Puer. At huic
Soli labes animi sui herus solitus e detergere.
Med. Audi Puer hospiti unde vinum petere soles ubi deficit quod
Bibas vitium tua qui propitias. Puer. Ad alium propere
Me aufero Hederam. Med. Recte puer abi et id e ut faciat
Suade Dno. Puer. Mecum domum nram pete facilius
Persuaseris. Med. Non persuades Puer. Puer. O crudele te medicum
Alium accersitum eo. Med. Euge ignari laudo te
Cui pontifici autor fuisti uti decerneret
A paenitentiae alegi pharmaco prius
Aegri quam ab herbis salutem nra peterent.

Scena XIII.

S. Xaverius, Gama Præfectus Classis, Alvarus, Petrus, Mendoza reliqui Lusitani, 5 Ephæbuli, Lusitani Regis Bungi filioli, Findeoricama, regis frater, Figacondonus, 6 Ephæbi Proceres Japonij, Giacata, Camendonus, Sacandonus alij, Satellites.

Xav. Acquiesco consilijs Præfecte tuis quando sic gdurebile
Et ære Christiana credis fore, auctoritatem desugiotua
Gam. Ita oẽs qui adfuerũt mihi animatos reperi
Xav. Deus faxit, ut quod autores estis mihi vortat
Petr. Recte ti ratione Pater teneo; spes n̄ ẽ ambigua
Faventem nos habituros Deum, cuius in gsilio habuimus gloriam
Xav. O si servus iste ornatus corporis, ad Regis valeat sacris
Nostris adiungendum, et candido amictu fidei exornãdũ aĩum!
Qua tibi purpura habeat, quod tibi byssus gratia
Duc, quo cæpisti Odoarde, capta fortunet nr̃a Deus.
Gam. Sequimini, hac ad palatium nos ducit via
Reg. fra. Mira me Proceres cupido tenet Sacerdotis Dei
Quem Lusitana gens deveneratur ac colit.
Sac. Non procul à regiâ magnifico comitatu stipatum viam
Tenere aiunt, iamiamq adfore. Reg. frat. tu Camendone
Primum in gspectum se dederit cum regia obviam.

Salutatu procedas sobole & adducas propiis
Tu reliqui suis, Ephebuli eripiet crocormiis
Ego fratris noē debitis complemētu adycia honoribꝫ
Reg. fil. Partes ego meas pulchre obibo palinæ
Et primas honoris libanda dabo promulside
Cam. Ecce que præstolamꝫ Dñe, nauarcho senex
Ad nos tendit gradu. Reg. frat. Illumne ais carbasina
Amictu veste? Cam. En ipsu. Reg. frat. Veneranda pol uiru
Facie, cuiq̃ in uultu maiestas elucet, emicat sanctitas
Propa in occursu Jundeori fama et eloquentia
Nobis proba tuā. Reg. fil. Tuȝ ad nos aduentȝ sancte Dei
Sacerdos, patri perinde ē felix & gratȝ meo
Vt sitienti tempestiuȝ imber segeti
Ingredere ad nos Tatꝗ, et laribꝫ succede regiis
Bonis futurȝ charȝ, inuisȝ malis
Cau. Tua generose adolescens humanitate pariter ac indole
Dignu uti fuerat exhibuisti te mihi
Recte longinquas occidui orbis reliq plagas, tibi
Patriq; æterna ferens salute tuo
Reg. fil. O te beatu hos oris nrīs, q merces quæsitu uenis
Et paupertatis sanctitas uerarisopes
A quibꝫ Bonzii nrī tantu abhorrēt stolidi
Vt ipsis pauperes cæli negent beandos sedibꝫ

Sola inopia obvallatis occlusisq; pessulo

Xav. Errorum nubes mente ubi dispulerit Deus
Recte veriq; Bonzij docebunt semitas.

Reg. fil. Quis benignus annuat votis Dei
Sed meum amande promove nunc pede Pater

Xav. Nihil moror, duc quo voles. Cam. Et hic ut paululum
Interquiescas Pater hac Procerum Regni rogat soboles
Dum suis ritè defungatur officijs

Xav. O indole Caelo Deoq; digna totum permitto me
Vobis, agite quod lubet. Eph. 1 Sacerdos sancte tuus
Nostro est adventus regi, quod sitientibus Circae liquor est labris

Eph. 2. Quod naufragae portus est rati. Eph. 3 Quod explicatis
Favonius carbasis. Eph. 4. Solibus hibernis acceptior

Eph. 5. Aestiva gratior umbra es. Eph. 6. Matura es dulcior uva.
Eph. 7 Riguo horto. Eph. 8 Adventus regi est lux quod densas inter tenebras
Amicae radius lucis. Eph. 9. Quod fessis dulcis reges pedibus

Eph. 10. Lactenti quod puerulo materni nectar uberis

Eph. 11. Quod squamoso unda pecori, pennato aer gregi

Eph. 12. Quod mamas praebenti puerpera risus infantis et oscula

Eph. 1. Ingredere dilecte Deo Sacerdos penates regios
Qui tua ob praesentiam gestiunt laetitijs

Eph. 2. Nostro te quemq; colis ac praedicas ore salutat Deum

Eph. 3. A Mangutio et Cangoxima fortunas invidet Bungus tuas

Cui per te obtigit Europea primis nouisse numina
Eph. 4 Rerum tuarum quas geris fama aurora nobis fuit
Sol exoriens appulsus in Bungum tuus latissimus
In regia aduentus penetralia est meridies
Eph. 5. Ingredere nostra tibi patent omnia. Eph. 6. Ingredere
Eph. 7 Dilecte superis. Eph. 8. Supremi mysta Numinis
Eph. 9. Ingredere voluptas nostra. Eph. 10. Procerum delicia
Eph. 11. Regis amor. Eph. 12 Bungi vita. Eph. 1. Japonum salus
Ingredere. Eph. 2. Ingredere. Eph. 3. Patent lares. Eph. 4 patent Xaui
Xau. Deus nos amet filii et benignè faciat
Illustret veritatis radiis. Reg. frat. Saluus veneris
Supremi amice Numinis. Sac. Saluus veneris. Reliqui. Saluus veneris
Xau. Saluos cum vos video viri principes gaudeo
Ad quos visere pridem cupienti nunc tandem mihi
Potestas data. Reg. frat. Haec nimirum hora est hic ille dies
Quo nullus nobis Caelo illuxit latior. Sac. Nullus serenior.
Reg. frat. Aduentus vir honorande tuus maiora regi nobisque
Conciliauit gaudia quam si thesauris contingit potirier inclitis.
Xau. Et nostra si salute potiri detis
Thesauros omnes sinu conclusi meo
Reg. frat. Beneuolas habebis Pater sed regem eccum foras

Scena. XIV.

Iidem, Rex Bungi, Faciandonus, Bonzig.

Rex. Venisti dilecte Deo sacerdos saluum aduenisse perinde gaudeo
Qua primum mater post partum solet saluo filio.
Xau. Cum te rex incolyme sospitem uideo et sacris
Adolui datis genibus, mihi pariter ex ãio tibiq; gratulor
Rex. Nihil agis, honorande Pater; assurge propere
Meis te nefas ad sterni pedibus surge magni interpres Dei
Vosq; reliqui viri amici surgite tibi me decet Pater
Fieri supplicem & ad sacros diadema ponere pedes.
Vna mecum proceres sanctum ueneramini Aplum
Ter pro tellure uertice clinyite
Salue magne Legate Numinis Oẽs. Salue magni Legate Numinis
Rex. Japoniæ columen salue. Oẽs. Columen salue Japoniæ
Rex. Ter sancte Antistes legis. Oẽs. Ter sancte Antistes legis
Xau. Parcis ah parcis Rex optime; magni licet seruulum Dei
Tantisne cumula honoribus. Rex. Meritum colimus Dei
Nobis, qui mentem exponere ad nos ueneris
Xau. Mei qđ erat Rex officij implere studui
Tibi tuisq; æternum ut consulerem comodis
Et Cœli reserare foras. Rex. Sessum te recipe sis Pater
Xau. Adstare liceat sermo Rex magne tuo

Alex. Non vino tuo impig offerrem iniuria Deo
Hac meo assidue Sacerdos sancte lateri
Pulvinum famuli substernite. Xau. Quando ita Rex
Menti stat tuæ, parere iussis me decet tuis
Alex. Utinam mihi frater amande ex illo Cœli terraq fabricæ
Architecto et rectore Deo fas sit et potestas perquirere
In tantis cur nos tenebris imersos sacra
Fidei fraudavit luce quam hisce alio orbe prognatis
Ita clarè affulgere iusserit nemini enim ambiguum,
Quem sua fulta legis nostris licet è diametro
Pugnantia stabilire soleat rationibus
Quantis argumentorum firmare ponderibus
Cæcus ut sit mentis et vecordis cerebri
Qui non luce clarius veritatem perspiciat
Reg. frat. Tecum sentio sic ea ut dicis Domine
Xau. Geminis stat firmamentis imota veritas
Nullis eat fulcri opus est mendaciorum tibicinibus
Alex. Bonzios interea nostros halucinari videas turpissime
Et in sacris evoluendis patrijs cerebri sui
Ita male comminare deliria ut flare simul
et eodem ore sorbere posse noveris.
Paci. Parcius hæc exprobrare Rex memineris
Neu te religionis abditis involue sis caussis
Nefas est Patria in dubium vocare sacra

Si quis regni tui infestos habet hostis similes
Tui ee officij puta gulio gladio sibyre gerere opiby
De religione cu res vorlity profana abstine
Consilia nris n tuis Rex standu e calculis
Si quis menti incidit tuæ scrupuly, presto sudq exima
Bonziorum doctrina ita liquido ut cognoscas fana
Et firmitate æstimes ut nullis quelly posse viriby frias
Rex Agedu ergo Sator unice recondita ista tuæ
Religionis nobis enarra mysteria, nos tanti
Opera dabimy, nisi hospes nevult. Xan. Avidis
Rex optime accipiat quæ dicet auriby
Rex Tu age Faciandone oratione tua explica
Fac. Compendio fiet de doctrina ex doctoru moriby
Fac iudiciu vitæ nræ norma religionis e regula
Ja qs Bonziorum sanctimonia pro dignitate explicauerit
Perenne corporis colunt castimonia
Pisce ipsa ac carne abstinent nullis gutta
Tanguntur illecebris, ætate religione liberis moriby
Informant teneras, moribudis chyrographa
Donant, quiby aditu ad Cœlu faciat certissimu
Et sibi donatas inento cu fœnore
Redhiberi iubent pecunias de nocte precatis Deos
Et orbi irata propitiat Numina Alia omitto oia

Sol ipse minoribus Cœli comitatus oculis
Nocturnis Bonziorum delectatus colloquijs
Et iucundis se stringi patitur amplexibus
Rex. Vaniloquentiæ pridem piget tædetque me tuæ
Alia Faciandone nisi habes in medium quæ afferas
Per nos omnes tacere licet tibi. Fac. Ain vero tacere? tum
Me Bungi Pontificem & magnum magni Amidæ Antistitem
Præ peregrino sic neglectum et contemptum eas sacrificulo?
Reg. frat. Ita Regi Faciandone? Rex. Egregiam Bonziane speciem
Sanctimoniæ! apage hos mores Faciandone, à pejuro sape
Hisce sacerdote. Fac. Age sane, impune nunc
Faciandonum vide tuum, erit cum te ille et mortales cæteros
Juxta despiciet erit cum Bungi Rex aureo
Sublimem solio Faciandonum mirabitur
Et sacris figet osculum vestigijs
Rex. Euge te Faciandonum novum adoremus Deum
Xau. Moderare dio Rex magne ira dum præcipiti
Fervet Bonzius erit cum sua illum pænitet maledicentiæ.
Rex. Ex oculis te Faciandone et regia tolle quantocyus
Nec ante sub conspectum fac redeas meum
Quam tuus ad sese animus peregre revenerit
Fac. Juva Xaca, vindica Amida scelestum feri fulmine
Regis caput. Rex. Ego te homo impurissime, sr
Sed hospitis prætat oculis parcere et tristia

Subducere spectacula Reg. frat. Profanus impius Rex peat
Intereat caput. Proc. Malus pessimus faciatdono impio
Necem sacerdoti sacrilego. Xav. Noli Rex noli hac die
Funestis incestare imperijs quas cœpit pagar partes clemētia
Rex. Impetrasti Pater sancte nunc mecum perge sis
Intro hospitali accubiturq Cœnula
Xav. Abunde Rex humanitatis semo exhibuisti tuo
Cui nunquam referre gratias possum satis
Sed imortale Numen qd colo precor
Cuiq tu causa tantis me impendisti honoribus
Sua nunc lucis radijs te participet
Et olim regni faciat consortem sui
Gam. Tuis Rex in aeterno tibi meritis
Nos obstrinxisti magni quando sacerdos Dei
Tantis a te honestatus ē honoribus
Rex. Hæc primæ nostræ sunt amicitiæ tessera
Dies docebit longior, Lusitanæ genti quantum tribuam
Nunc mecum intro gredite. Gam. Ut jubes
Rex. Sequere sis Pater. Xav. Sequor quando ita Rex jubes

Scena XV.

S. Ignatius, Honor, Labor, Jacobus Lassig.
Orator Romani Regis apud Pontificem.

Ign. Desine hoc à me precibus contendere, desine
Tuo dum Regi studes res Societatis et rationes singulas
Lass. Augusti Pater urgent imperia subterfugere nequeo
Ign. Non impetrabis hoc à me Dne queme
Quod si expendas satis remittas petere
Lass. Etiam atq etiam Ignati vide quantum boni
Impeditum eas dum Jaio Episcopales dissuades Infulas
Ferdinandi Augusti rei vestrae studiosissimi
Repulsa mordebit animum; Tergestinae Electae
Et totius latae histriae intervertes comoda
Sodali quem virtute emeruit negabis locum
Erras vir illustrissime ut prima ultimis respondeat
In virtutis fructu dignitates si numeras
Novi animum Jaii, viri vel vestro sapientis iudicio
Nam consilium alia ille virtutis praeconia
Alibi collocata habet praemia. Agite Dne amplissime
Jaio ut fecistis pergite mytram obtrudere
Si admittere induxerit animum, teneat, sino
Lass. Eadem persuaserimus opera; plerisque ut alii
Quas tenent abjiciant Infulas. Patris Jaii expugnari animus
Non potest, Pater labacensis Regis iussu id antistes agere

Frustra iam dudum institit. Fyn. Euge fili patrissas meo
Ex quo res geris? idipsum his ad me literis consignatum misit, mari
Tibi satis esse quod in honoribus uiuere
Eum olim Italia, eum Germania, tale prius Ingolstadium
Experta sunt clarudum, uirum mortalis inimicum gloria
Lass. At impetrari tamen à Patre spero res potest.
Fyn. Quo id modo Dne? Lass. Tuis si more nobis gerere iubeas liberi
Tu si auctor illi et impulsor fueris dabit manus
Fyn. Ego id sim autor? ego impulsor? Auertat bonus
Hanc mente Deus. Lass. Sed regis Pater honorande aliquid
Voluntati dandum est, pulchre id foenorabit tibi
Fyn. Nihil est orator amplissime quod Principi
Optimo nos debere diffideat. Sed quod publicis
Non aduersetur Ecclesiae comodis
Ita negotium exputa mi Lasse quid res ea comodet
Quid nocumenti ferre queat aequa expende trutina
Lass. Frustra ut uideo sum Pater, et quem Patronum petij
Actorem inuenio. Fyn. Ita res efflagitat, alia ubi
Fuerit causa, Patronum spera uno serium, meis
Vtere obsequijs. Lass. Tantis beneuolentiae dignus
Erga me nouum ut sit bonus eo & quid actum est faxo
Augustus ut sciat. Vale Pater. Fyn. Vale Dne illustrissime

Ita certu[m] e[st] agere, omnem pusillo cætui meo
Ad honoris ambitu[m] via[m] obstruam. Ita Beg
Vt [con]fido e[st] suasor. Ita[m] [qui]de[m] ego aliter
De honoris insignib[us] existime[m]. Hon. honor
Ignati virtutis e[st] parens. Ign. Non erra[n]t rectius
Appellibus errat longe à virtutis semita
Cui honoris umbra[m] vitæ meta[m] [con]stituit
Hon. An tu nescis virtute[m] vitæ ee agenda[m] facem
In edito locanda[m]? Ign. Vt lapsu graviore ruat
Hon. Maioru[m] damnabis temerarij exempla?
Semper ordinu[m] religiosorum ager ferax Pontificu[m] fuit
Ign. Non omnis fert tellus o[mn]ia, novale hoc meum
Alijs consitu[m] e[st] frugib[us] alia[m] [pro]mittit segete[m].
Hon. Episcopales suorum plurimi gessere mytras. Ign. Quas
Requierut fugere
Nihil agis honor, in aggressu labori es in termo lubricu[m]
In casu præcipitiu[m]. Hon. Itane [ex]pellar. et
Foras eliminer? summam sacroru[m] & honoru[m] adibo antistite[m]
Hic si admitti iusserit, frustra Ignati ædes oppessulas
Hon. Æth. Meas etia[m] Ignatio merces explicatu[m] eo
Quas ubi probem, ita pectus mihi salit spero fore
Æthiopicæ patriarchale[m] tiara[m] abissinas infulas

Castrorum Cathedras et consimiles laborum, honoris symbolas
Tandem exponam minus abhorrebit sat scio
Non ita haec splendet purpura, haec fulget infula
Auro Crux haec rutilat, nec divite pedum micat
Metallo, barbara pinget machaera pallium
Ubi diffisso capite mittet sanguinem
Sudor in fronte et digitis sedebit gemmeus
Honoris illa Cathedra laboris erit stadium
Hunc denique Episcopatum quem desiderat bonum opus petit.

Scena XVI.

Xaverius, Gama, cum aliquot Lusitanis,
Saquaygiranus, Bonzius conversus.

Xave. Deum veneror Saquaygirane ut quam menti tuae
Aspersit lucem perpetuet atque exaugeat
Et crescere in perfectum usque faciat diem
Saqua. Pudet me Pater sectae nostrae deliria
Mente cum repeto et stolidam detestor insaniam
Impietatem exsecror Xave. Ista nimirum radiis
Aeternae mentis errorum tenebras face dispellit sua
Hoc filii mi superest, Christo ut dignam sua
Vitam ordiare et sceleris puram sortibus

Sagua. Ita magnum Numen quod te venerari Doctore didici
Et cuius in leges iuravi, cuius fonte tinxisti caput
Opituletur, cui me totum dedo dicoque et lubens
Vitam consecro meam; ita quod concepi pectore
Libera nunc voce propalam confiteor
Vos verò Cives oro quæsoque vana
Illa perfidi oris præconia, quibus Dæmones
Ornare studium delete ex animo hanc omittite
Noxiam mentemque sapite. Xav. Salve nunc mihi
Saguaygizane, et Christo ut recepisti fortiter milita
Gam. Salve ô noster quando numerum auxisti civium
Dei tibi nobisque ex animo gratulor, benignè facitis
Vestrum pergite fovere, nauo pergite favere municipi
Xav. Nunc ad regiam nobiscum tende quam Bonzii
Nobis indixere pugnam, præclarum erit militiæ
Tirocinium tuæ Gam. Moram, Francisce Pater, strepitum audio resere
In foribus.

Scena XVII.

Rex Bungi cum suis, Frater Regis, filius, reliqui,
Ficarondonus, Bonzius, Flederbiscio, Gibunoscio,
Xaverius, Odoardus, Gama cum Lusitanis

Rex. Franciscum video virum mihi charissimum adesse propius
Jube. Sac. Aul. Ades Pater Sancte adventu rex laetatus tuo
Accedas rogat. Xav. Regis agnosco Sacerdone imperium
Pareo. Rex. Salvum te virorum optime cum video voluptatem capio
Xav. Deus te laetum sospitemque ut video conservet mihi
R. frat. Et mihi Francisce suavissime salvus sis. R. fil. Et mihi
Cui tua praesentia melle est et saccaro dulcior
Xav. Clementer dicitis, ipsa nos sospitet salus
Rex. Ficarondonus iste Pater tui colloquendi cupidine
E coenobio adest suo. Xav. Nisi tibi Rex est diffidentia
Paratum en me audire verba et reddere
Rex. Ficinas adhibemus aures nobis. Xav. Utere ergo me
Ficarondone ut libet addictum habes. Fic. Exploratum veni occidui
Solis famosus ille mysta tanto à regibus
Nostris acceptus studio et tam exquisitis cultus honoribus
Quid homo sit novo ex orbe quid apportet novi
Rex. Urit hominem peregrino sacerdoti adjunctus favor
R. frat. Huic quod apponitur sibi praeceptum putat.
Ficar. Sed heus tune ille es quem pridem mihi?
Est sanè, ipsissimus est. Nonne ego te Francisce tu
Contra quis sim tenes memoria? Xav. Cum Xaca et Amida
Tuo te novi simul. Unde mihi sit tui notitia mi senex
Cui te his oculis nunquam conspexeram. Fic. Pol hebeti hominem ingeni

Regredere sis meum in memoriam quas Finorama mihi
Merces uendideris. Xau. Somnia narras nihil horum accidisse comminj
Neq mercaturam feci unquam harum quas autumas mercium
Tu si plusculum uales memoria, cedo suggere
Fiar. Millesimus et quingentesimus annus uoluitur
Cum centum mihi tredis saccos Finaromae uendidisti serici?
Vnde lucri feci plurimum. Xau. Mira oppido
Narras, rem magnam praekas, uera si ee comprobes
Dic age annos mi senex quotus uiuitur tibi?
Fiar. Primus et quinquagesimus. Xau. Ego si recte rationem teneo
Cum merces à me emisti millesimo post quadringentesimo
Et qd excurrit anno vitae in lucem prodisti senex
Tum illud audio inter uos dudum dedisse ambiguum
Japoniam uestram sexcentesimo abhinc anno n ampliq
Coepisse coli unde conficitur n genis ante Japoniae
Incunabula annis Finorama urbe necdum posita
Mercimonijs Picarondorum dedisse operam n illius.
R. frat. Monstri simile ē. Rex. Fabula frater. Fic. Faciam qut liqueat
Mundum hunc scias principio caruisse cariturum termino
Hau proinde aias imortales ee mundi Dnas
Sed uaria marium faeminarumq; imersas uegetare corpora
Prout soli Lunaeq et astrorum uisum ē gsilio
Atq illae sanè aia, quibus tenacior obtigit

Præteritorum memoria facile, quod quoque gesserint
In corpore mente revolvunt quibus iniquior
Obliviosam natura memorandique vim indidit
Tecum Francisce nec praeterita recogitat nec futura providet

Xav. Erras Ficarandone si pluribus unam animam sufficere
Credis corporibus, erras si mundo negas parvo magnoque principium
Qui condidit utrumque solus æternus cluet
Solus caret principio qui solus dedit

Rex. Placet sanctus quod memorat Pater suum opifex
Ante arte factum sit oportet ante filium pater

R. frat. Si suadet ratio. Fic. Ita se rem habere nego, prego
Sed quod de metampsychosi Japonum recepta sententiis
Quod opponas habes gloriose vir, quemque solum si Diis placet
Veritas novit et demissa Cælo sapientia.

Xav. Uti suus cuique est regno princeps, nam archgrati
Sua sic corpori sapiens indidit, architectus
Anima. Ain Ficarondone si corporibus idem est anima communis pluribus
Alterna isthic premia, illic supplicia fuerit
Cum meritus, utrum decernet rerum cunctarum arbiter Rex?
Tormentis adiudicabit? recte facta quæ merces manet?
Hæc si remuneretur impune commissa abibunt flagitia?

Rex. Responde Ficarondone hunc frange nucleum.

Ficar. Sophisma hoc quide et fallacis party ingeny
Reg. fil. Habet Ficarondong herba porrigit. Reli. Haret aqua
Succubuit. Fic. Veberator improbq̃ uir hic ē fabricator fallaciæ
Heder. Technaru architecty mendaciorū ē faber
Gibun. Fraudū officina, dolorū sutor, sartor scelerū
Xau. Nihil fallacijs ô boni datū ē fraudibq, nil
Ficar. Xaca epitialis magister Japoniæ
Ego Fano ut te Xaca nē et Amida infestis Castoig nibq
Absumat Carnifex. Hed. Ferj Xaca. Gib. Ferj Amida
Rex. Apage propudia hoīū. R. frat. Ejece regia lingua maledica
Ask. Sapientiæ Pater tuæ specimen iucundū auribq
Latū oculis dedistj hodie, Bonziorū mendaci eloquentiā
Luce palā confutastj. Xau. Ipsa sibj lorica ē veritas
Suis ipsa viribq errorū disrumpit uincos, exarmat mendaciū
Sed tibj Siquayyirane qđ in mente uenit, Patrj
Comite te ungere Xau. Christo Rex optime iuxit se priq
Saqua. Rationū Rex magne conuicty pondere Patrijs relictis
Europæa suscepi sacra, et Numen colo
Rex. Ne metue meo tuty patrocinio
Mihi quoq diuinæ legis proco firmū aio ē
Tuis aure monitis tuis opā dare sermonibq
Dej tuj quē Xauū optimū ēe reor, cui supplex deueneror

Institutis excole animum sapo brevi intelligas
Non steriti te comisisse glebae fidei semina
Xav. Faciam sedulo quod Rex mones; simul Deo fretus confido fore
Centrum tuae uti opera pariteat Rex. Age sacerdos Dei
Quod pace et ope superum fiat, ipsa hac die
Dei huius uti capiamus initia hac me comitare sis Pater. Xav. Sequor

Scena. XVIII.

Religio Squalida, Germania.

Relig. Heu me quantum indepta dolorem sum misera
Ita mala mihi plurima se agglutinant
Et indies accrescunt uberius. Fui olim, ah fui
In pretio tibi Germania ô mea Germania
Accepta à te cupide et festivum in modum
Reges tui quantis habuerunt in honoribus?
Theodones inquam, Tassilones, Boicae et propè Germaniae
Potentes principes Caroli, Ludovici, Ottones, Henrici, Lothari
Tanto mihi nunc aegritudo obuenit acerbior,
Quanto à te culta sum magis Germania.
Germ. Quis nomen meum appellat reges ijs meos enumerat?

Relig. Heu me nescis q͠d agas ah nescis Germania
Religione͠ dũ eliminas fortunis ipsa minuis tuis
Germ. Religio ē si rectè verba ad aures se penetrarũt meas
Eo et compello. Relig. Ego quide͠ in petra fundata sũ
Ruinam et occasũ metuere nihil habeo sed si
E sinu meo totas video rapi provincias
Cor ipsũ evelli et guelli viscera videntr mihi
Germ. In luctu pacerbo versatr, ita ornatus ipse indicat
Eo & dolore͠ abstergere vel solarj studeo
Quid tibj Religio dolore͠ conciliat? q͠d squalidus
Et luctuosus iste vult tibi color
Quid mœres? Relig. Ah Germania parce quærere
Germ. Parcã quære si ut sciã feceris prius
Relig. ô Germania? ô dolor! Germ. Nu͠? q͠d à me obtigit triste tibj
Relig. O mea Germania! ô dolor meus ô acerbus pectoris
Luctus meo! ô dolor tu mihi has lacrimas, hinc mœrore͠ mihj
Germ. Egone lacrimas? Relig. Tuis Germania ô
Grassatr hostis in praecordijs meis
Et gemino ingulũ mucrone petit mihj
Germ. Apertius ô bona dissere. Relig. hæresis acie͠
Me contra et sacrorũ neglectus instruit, hac ipse latoris
Isthac hæresis subit meo. Germ. Doleo mr mea
Et prĩde͠ imis ipsa in medullis crucior

Relig. Potens ẽ utraq acies, infesta utraq
Ista tn̄ ẽ truculentior, et propiꝭ in meam admonet
Illa inquā ignavia, q mei pastorū gregis occupavit pectora
Hæc me lugentē concinnat et squalere facit.
Sacerdotes tui Germania imo mei
Suis rē lacerant Christianā flagitijs ô miseri
Animas venamini n̄ lepores
Vestras pascite ovicula, n̄ pelliculas
Ad Cœlū exemplis ducite vestris n̄ lustra scelerū
Vbi dies perditos et noctes vigiles estis
Palatꝫ ludit. Germ. Ah cessa mr̄ mea
Aures n̄ ferent si scelerū quem ordiris ptexas syllabū
Relig. Coguntꝫ oculi ferre Matrem. Germ. Mitte hæc et qby
Hunc hostē contra eundē copijs edoce.
Relig. Vereor ut vires suppetāt, ꝑ aguinis utendū
Auxilijs censeo. Germ. Sub imo, sub regni intra limites mei
Sacris intenti curis & suis præsules digni tiaris nota Cœlo nōa
Vel Augustanæ illud mytræ decꝰ et sua
Otto ornamentū purpuræ, quantꝰ in
Hostē assurgit? et quantis inimicū impellit viribꝫ agdrcend.
Relig. Novi illud heroëm tuū; novi alia recentis fulcra fidei
Sed suis ipsi pridē diffisi viribꝫ
Et multi fracta fluctibꝫ ꝑmittere cogūtꝫ ratē

Germ. Vnde ergo auxiliares accersem suppetias?
Relig: Vix ipsa expedio nisi siqd Romae nbs e opis
Germ: Euge mr mea affudisti aquila Romae supplices
Tendem manus, Romana milyty Morony purpura
Interpres erit meg. Tanget illud aerumnae meae sat scio
Quas praesens dudu suis inspexit oculis.
Relig. Aliud insup virum habeo filia quem tua
Imo orbis sollicitum habet saly Ignatium
Aio Ignatig siqd opis e reliquum tubes feret
Placet gsiliu ego Morony ope implorabo et fide
Ignatium Religio, aggredere mr mea
Img filia et ad legatione adornadu mecu bing. Ger. Img.

Scena. XIX.

Xaverius, Petrus Vellius, Jacobus Pereria, Vellij Puer.

Xau. Nesciunt ah nesciunt caeci mortales pudicitia pretium
Qui tam vilj venale gstituunt. Auesi pater
Et in crepum suae tutela gerere ipsi filiae
Negat illae alia se via dote posse gficere
Aut indotata locare viro nisi ope patris, dote filiae
Nec fallor fide nisi Lusitana fefellerit benignitas
Petrum Vellium in antiqis que amicis et certissimis

Numero accedam egenos q innare pobe & solet
Puer. Quis pulsat. Xau. Franciscus vester. Pu. quid vis a tibi
Vis pater domi, vispera. Xau. Dnum volo domi. Pu. Ades
Pater amantissime, n abe domo procul, eccum illum Pater
Perer. Expecta sis fr, meg hui e ducty. Xau. Salui esse viri
Amici. Per. O salue Pater. Vell. Salue Pater saluané
Xau. Ut solet. Vell. Agnosce fallendo tempori primulum gradimy
Xau. Nihil turbabo mi Petre sed pauxillum quaeso à te opam
Mihi verbulo expediam. Vell. Expone Pater tuis
Seruire comodis semp facimus mihi esse duxi q
Xau. Quellae pudor mi Velli periclitatis in causa e inopia
Leuare e animi sedo aeri exiguum mihi multiplicato fanore
Redhibebo in Caelo. Vell. At domo nunc absum mea
Aurum domi e incomodum e Pater nunc dare.
Xau. Aurum incomodum ad recte faciendum tempy oe locq
Omnis Petre comodat. Vell. Quando ego sic vis Pater
En claves tibi aurum quantum voles de gaza mea pete
Xau. Benigne comiterg facis Petre, mox ea tibi retulero
Vell. Non opus nunc quidem Pater ut referas referet puer
Ego referam Petre tantis p. Vell. Vale Pater.

Scena XX.

Xauerius, Pereria, Vellius.

Corrumpere aurũ Virginũ n̄ rarò a͛os solet
Hac seruabit, hoc, tutela, aurũ erit pudicitiæ
Petr. Francisc ingredit. Vell. Frustra te fatigas mi Pater
Clam referenda alibj operã gstituisses meliũ tuã.
Xau. Hoc utj nunc facere postulabat æquitas
Ter centũ philippis arca tua Petre seruat ia͂ minũ
Eos pulchrè locabo, tibj Cælũ mj Petre & magnã inibi
Merebũt gloriã. Vell. Trecentos tantũ nummos aureos
Accepistj Pater. Xau. Trecentos abstulj & his meum loculis
Præsentaneos gesto. Vell. Errâstj Pater tuq
Mihi pudor n̄ leuẽ fecit iniuriã. Xau. An minũ acceptũ oportuit
Vell. Minũ imò accepistj nimio quã oportuit
Minũ longè quã uolũj. Xau. Tanto Petre ussq fuj
Liberalitatẽ abundè perspectã habeo tuam.
Vell. At arcæ clauẽ mea tibj cũ tradidi Pater
Dimidiũ auferre et aurũ ex equo meũ partirj uolũj.
Xau. Num aliã fortè ad arcã me misistj Petre
Cui aurũ minũ inerat hac unde exim̄j triginta facilè
Nũmũ millia gtinebat. Vell. Dena ex tibj
Et quina sumpsisses millia Xau. Tantũ mj Petre
Abiit. Vell. Et hæc & alia & me ipsũ Deo debeo et tibj Pater
Xau. Macte vir liberalitate Petre Vellj egregiũ
Iste animi gratũ acceptusq̄ ē Deo haud dubijs

Testatam factis voluntatē reddidisti tuam
Proinde Dei ego tibi verbis certò polliceor
Nullo tibi loco eius benignitatē defore
Hanc insuper tibi obventura promitto gratiā
Obitus ut tui horā temporis te Deus præmoneat.

Vell. Pater ah Pater quantū mihi nuncias gaudiū!
Quantas polliceris immerenti divitias?

Xav. Vinci se Petre liberalitate n̄ patitur Deus
Nummum aspernū eius datum gratia regati opulentia
Imo Cœlo remuneratur imo se ipso. Vell. Pater ah Pater
Recipe, obsecro sis clavē, totū cū pulvisculo
Aurū aufer tibi: quando fidei sponsorē tuæ habes Deū

Xav. Abi mi Petre, et pauperū perge esse Pater creditor

Vell. Vale mi Pater & sicubi res flagitaverit aurū domi meæ
Imo tuæ fidenter pete.

Scena. XXI.

Tiberinus, Rhenus, Danubius.

Tib. Habes q̄d petiisti Rhene fr̄, Ister habes
Tuis Tiberinus faveo rebus, studeo comodis

Rhen. O Tiberine merito te n̄ri est miseritū
Ita tot ærumnis oppleti vitā ducimus cruciabile

Dan. Ita turbidas Tiberine aquas volvimus, ita

Fontes limpidissimos, acheruntica miscecerunt flumina
Errorum scopuli nris irrenenerut vadis
In quos incauta offenderet animulæ, frangerent
Puppis & naufragæ natarent rates, fluctibus ludibrium
Tib. Delete nunc acô miseriam ô amica pectora
Laetitijs nos date et quæ se offerunt
Admittite gaudia. Dan. Scelerum vortices hæreseon
Syrtes, propudiosæ charybdes licentiæ
Nostras infamarunt alveos. Tib. Mittite hæc et hilarem
Hunc meum diem sumite, & pellite nubila fronte
Rhen. Juvat hæc meminisse Tiberine fr. & tibi
Hospitatori nro grates solvere tui nris aquis
Dulces doctrinæ tuæ miscebis latices?
Tib. Ignatius alumnus ille meus et Romanæ morons purpuræ
Decus, columen Curiæ, cardo Ecclesiæ
Vobis hæc fecerunt gaudia. Rhen. Ignati ô Ignati Pater
Tibi res nræ sunt curæ tibi nræ Germaniæ
Cordi ê salus. Dan. Salve Patrone ô salve Pater
Religionis fulcrum spes una Germaniæ
Tibi suppetias afflictis nri rebus visum ê, tuæ
Nos nramque committimus tutelæ Germaniam
Rhen. Tibi salutem gratulabimur olim Germaniæ
A te salutem nobis redditam grati memorabimus
Nostris accolis Ignati Pater, & laudes æquabimus

Cælo tuas. Dan. Tuo Ignatii patrocinio munere respirabit Germania
Et pressa religio squalida attollet caput.
Rhen. Hostilis Ignatii alumnos n̄ros lectos viribusq
Submittemq, in nos religionis torvidè
Propugnatores remittes, per quos Germania
Postliminio reducatur & refloreat pietas.
Tib. Amicitiæ inter nos æternae pangemus fœdera
Fuit olim cum rippas meas infestavit Germania
Et Danubio Rhenoq3 Tiberinum laboravit subjicere
Nunc tempestivum saperis visu ē effundere
Flumina & n̄ras æterno undas copulare fœdere
Ite nunc et Germaniæ alumnæ nostræ de Ignatio
Patrono suo, Patre suo lætum referte nuncium
Et propinquæ spei salutis iubete concipere
Rhen. Salve frater et vale. Dan. Salve et Vale. Tib. Ite hospites.

Scena. XXII.

Petrus Vellig, Alexius Sacerdos, Jacobus
Perevia, 1us Maximus, 2us Marcus,
3us Maurus Lusitani.

Mirum oppido Dne Velli rem peregisti hodie
Qui vivus funebri pio ritu me iusisti facere

Ænigma posteris eris nunc funus tuo ipse curator et
Parentator funeri mortuus ante vitam peractam sicut
A morte vivus, spirans cadaver, ipsi tibi posthumus
Vell. Deus est Alexi solus qui facit mirabilia
Sacerd. Tem hodie ad plures abiturum serio autumas
Vell. Quam serio tu pro me sacrum, ego sacro adfui
Sedeo & amicos meos invito ad exequias
Diei crastini uti locavi futuras. commodum
Quos maxime volebam se offerunt, salvete amicissimi
Viri, Perer. Quid ita festive nos compellas Petre
Nescio quid gestire videris mihi. 2. Marc. Restané restuæ
Se habent. Sacer. Migrare a nobis hodie sese ait
Vell. Valete amicissimi viri hodie extremum vos alloquor
3. Marc. Quid ita. meliora mi Petre. Vell. Longum iter hodie
Peregrinandum. 3 Maur. Plané sero admoneri oportuit
Cænulam sumpsisses saltem nobiscum viaticam
Vell. Alio opus est viatico ad iter quod paro
2. Marc. Quo abiturus. Perer. Dic obsecro Velli quo iturus. Vell. Ad
Cælum amici, ad Cælum. 2. Marc. Longum sane iter mi Petre
Sed unde id cogitare in mentem tibi venit. Vell. Liquido
Id gratum amice mihi. Perer. Insanis, sed non facit
Ad hoc iter vegetum & bene habitum corpus uti apparet tuum
3. Maur. Morbi nihil video. Vell. Non erras morbi sentio nihil

2 Maur. Bone ego es, aio Velli, & hac mente ejice
Cogitationes. Perer. Ades meus fr. domum ad me ibimus
Ibi peregrinas ad te mentem tuam reducemus
Vell. Sine, mitte Pereria recte et corpore & mente valeo
Hodie tn. funus ero, funeri nos cras adesse, si libet
Exequias ite. Sacerd. Modo apud me suas in crastinum
Constituit exequias. 3 Maur. Adfore me promittere Petre
Exequijs tuis, sed aliud spero nos die crastini inventurum
Vell. Funus invenietis nos nro funeri
Hodie migranti ex corpore precibus vestris adesse aiae
Eo, & domi hospitam operior mortem, haud longè abest
Perer. Quaeso te mi fr. nisi obstinasti aiud ita fore
Ut dixisti haec talia cogitare & amicis tuis
Cessa accinere. Vell. Valete socij Xaverij
Sanctus ille pater Xaverius vera praedixit mihi
Qui domi tuae Jacobe conventu evocavit foras
Valete. Perer. Quando ita vis amice vale amicissime
Reliqui. Vale mi Velli. Sacerd. Etsi moriturus hodie es aeternum vale
Perer. Meum adesse nunc socij domi modo morabimur
Aliquantisper tu ubi tempestivum videbis ad Vellium
Visemus, et rei eventum utut è explorabimus.
Sacerd. Recte mones, imus.

Scena XXIII.

Roma, Religio, Fides, Castitas, Matronalis, Virginitas, Misericordia, Pœnitentia.

Ad vos in proscenium redeo Roma, sed aliud
Comitatum mihi visum est adiungere, cuius rei
Apud vos caussam disserere libens ac volens
Nisi operam hanc frustra me sumptura credere
Comitum mearum orationem ubi didiceritis
Totum simitum intelligetis negotium. Agite itaque comites mei
Quorum præsensimus gratia
Ut cognoscant facite Vobis meum quod intercedat necessitudinis
Fid. Ignatium prosus adiisse visisti Reginam tuum
Roma. Commemini. Fid. Adiit ille adilitate et studio
Quo potest maximo munus aggressus sum
Fecit ne te indicii de viro pœnitoreat tui
Rom. Novi quod fecerit in populis Ignatius meis
Pulchre suum functus est munus sed his narrate sitis
Miser. Continuo ut provinciam administrare cœpit suam
Has sibi adiunxit comites, nostro re gessit consilio
Suasu meo orbæ parentibus imbecilla ætatula
Geminas excitavit ædes instituendis unis pueris
Puellas aliis conquisivit & meo ac publico

Bono varijs formandas artibus dedit. Qd Mj auctoret
Adiutrix fui misericordia, virtus pride familiaris Ignatio
Rom. Euge Ignatij, factum bonum rite hoc atq ordine
A te curatum. Fid. Aliud suscepit subinde opus
Ignatius et pfecit feliciter; Judaeorum duris ad iugum
Christi flectendis cervicibus domicilium extruxit,
Quo fidej Christianae cupidi receptum se habere
Agnoscerent, & tirocinium ponerent
Ita fides p eo ac me amabat medullitus
Ignatius impulit. Rom. Laudo Ignatj probo approbo
Virg. Virginum deinde cura Ignatio subijt
Quarum pudori inimica paupertas minabatur probum
Aut parentum in periculum vocabat iniuria
Nec mora Catharinae à funarijs Caenobium
Erexit, pudicitiae & naufragae portum, & sacram
Fluctuanti anchoram. Cast. Matr. Eadẽq & maritum miserat
Hostis libido thorum nuptae castimoniae Sanctae
Marthae domicilium suum ee
Voluit propugnaculum. Roma. Recte meus
Ratione tenuit aedilis Ignatius, hoste quia noverat
Non alium peraeque infestum ee, huic praevortj valuit
Panit. Secretum mius hoc qd Innocentius tertius

Æternæ Pontifex memoriæ iam olim ediderat
Vt medici tuo demum corpori quærere medelā pergerēt
Vbi suam aīo incolumitatem reddidisse Pænitentia
Fecit ut revocaret Paulus Pontifex tertius
Romæ. Sera nimirum est post mortem Pænitentia opitulari n̄ pt.
Relig. Deniq; n̄ urbi solum consulere oportere se censuit
Sed quæ tua futura esset Regina gloria et æternum decus
Ad longè positas Europæ Provincias cura Ignatij ptinuit
Iuventuti Collegium Germanicæ statuit
Religionis æternum et pietatis futurum Præsidium
Roma. Volupe ē audire mihi, comites meæ; Ignatius
Quid præclarè gesserit sed quo præmio
Tot viri virtutes exæquabimus? munerabimus beneficia?
Ædilitas olim rectè administrata, gradus
Ad præturam erat inde ad consulatus apicem
Honorum ascensus fuit. Inuiria fuero si consueta præmia
Inusitatis in Rempublicam reponam meritis. Dignus Ignatius
Ter geminis quem simul tolleremus honoribus
Ita rem moderari placet; Consulem pmūcio annuitis sociæ
Fides. Annuimus. Religuæ. placet. Castit. Nullus sic unquam Consulum
Tuorum nomen comeruit, qā nullus unquam sic gessit
Roma. Deinde quam alios potestatem annum n̄ amplius
Exercere sum passa, æternam Ignatio ēē statuo volo iubeo,
2. Roma Viuo mortuo. Relig. Viuo mortuo. Relig. Placet.

Rom. Nostro re' calculo confirmamq. Relig. Ratu' fixu' ee' volum'
Penit. Æternu' nimiru' consuluit Ignatiq tibi. Mis. Æternu' consulet
Fides. Vivq Ignatiq consulit consuletq tibi. Mis. Consulet mortuq.
Roma. Factum bonu'. Imq et fasces quos decrevimq
Tradimq. Religio. Imq Regina et tradimq.

Actus Quintus

Vtriusq Fælix è Terris in Cœlum Abitus.

Scena . I .

Aluarus Thardis præfectus, Joannes Soarius, Franciscus Aluarus, Didacus, Rodericus, Consiliarij.

Thard. Certu' ē mihi retinere pereriam nolit velit
Xaverij intempestivæ legationis pararij
Soar. Vide etiam atq etiā Aluare ne magnu' hæc tibi
Malu' accersat ꝑtinacia. Thard. Quod malu'?
Soar. Nempe magnu' malu' ē publico cavere periculo
Verbo periculu' ē qd obtendis re ꝗdvis aliud

Thad. Nihil fingo res ipsa loquitur infrequentia Coloniæ
Imminens obsidio, illius toleranda maxima
Difficultas quæ omnia manente Pereria lenius
Feremus. Franc. Quid si Malacam Pereria non appulisset,
Arcemne dederes. Thad. Ultima
Paterer verum cum bona sors hoc obtulerit
Auxilium, albæ mentis sit, si amittam ex manibus
Soar. Non erit in rem hanc tuum auxilium quod ob periculum
Aut dubium aut nullum innumeris interceptis gentibus
In certo versantibus salutis discrimine
Thad. Pereat Malaca non Sinas servare incumbit mihi
Franc. Servare id quoque Malacam cupiunt, imperio
Quorum spreto salutaria turbas consilia
Moneo Alvare tibi consulas una hac pertinacia
Seu offendes regem, gregem, Antistitem,
Et cum Xaverio omnes bonos. Thad. Multorum mihi
Iras minaris sed confido propitios fore
Præter Xaverium et minorum gentium pauculos
Id compertum habeo sæpe cælestes Xaverium
Iis in rebus minari iras quæ cum bona Dei
Fiunt venia. Soar. Turbatus animus suique impotens
Quæcunque lubet licere putat. Franc. Regia
Te moveant literæ audisti missum à rege Xaverium

Vt toto, oriente vera iaciat semento fidei.
Thard. Supere multum extra uias sterilis soli
Id excolat. Soar. Sunt alij q hanc praestet operam.
Franc. Non feret impunè sua iussa Rex negligi
Diserte edixit perduellis futurum toco
Qui Xauerio aut Pereiræ obstiterit. Thard. Quid mihi
Cum Regis decreto, Regis suis rationib. hanc legatione?
Aduersari. Did. Rem te loq Aluare
Nos testamur qui ærarium & armamentarium
Curamq regiam, exhausta sunt opes publicæ
Actum è de Malaca, si n sit q suggerat
Impensas ea à Pereira tantisp possunt peti
Roder. Armamentarium instrumenti bellici
Ac nautici laborat inopia ea pereira
Ope utcumq sustineri potest. Thard. His ego
De causis retinere Pereiram induxi animum
Nec muto sententiam. Soar. Quia est fixum è tibi
Preces spernere Xauerij intentabit fulmina
Thard. Bruta sunt huius Jouis fulmina. Soar. Noli laedere Aluare
Summi pontificis legatus è Xauerius q suas
Illi uices mandauit, en tibi diploma. Thard. Quibus
Ceris et tabulis fidem facis has ceras & tabulas
Adulteras n ee. Franc. Non è atrocia
Xauerij sanctitas suspicioni tam improbæ

Sid. Nempe sacrosancta ē huius Pythagoræ autoritas
Sufficit illud ἄυτος ἔφα. Soar. Vide Xaverius
In te aū obsecrare prius iussit quā mittere
Fulmen. Thard. Non deprecor hoc fulmen sed rideo.
Soar. Obsecrat ille te meum p Christi sanguine
P mortem illam quæ vitā nbs attulit
Per humana et divina oīa ne Pontificias
Velis diras incurrere, ne capitale tuo
Infligere plagā aīo; lues statuare
Et tanto gravius lues, quanto delinquis audacius.
Thard. Facesse nihil impetras manendū ē Pereriæ
Ita iussi ac iubeo sine illo Xaverius vīe si volet
Eat et Malaca turbare desinat. Soar. Quia igitur
Pergis divina ac humana ↄtemnere palā
Summi autoritate Pontificis Xaverius nomine
Te sociosq tuos sacro fulmine ferio
Ecclā pscribo, sacris vobis interdico oībus
Clausū ē nunc Cœlū, patet Orcus eo si vis rue
Secedite ꝗ eodē involui oī vestris malo.

Scena II.

Thardius, Sidarius, Rodericus.

Non terret fictus hic Jupiter quousq; velit
Tonet. Sid. Parum ē nempe qd virtutibus
Simulatis ludat Indias nisi ficta quoq;
Autoritate terreat. Thard. Solo malo celebre
Sibi venatus nomen, et à Roma usq; mendacia
Orditus ne facile verū resiui queat
Roder. Deinde fac ee Legatū tu Præfectus es
Regis Lusitaniæ quē dedecet n̄ sui
Esse arbitrij. Thard. Nimiū sibi sumunt Pontifices
Illorumq; asseclæ & impio pclamāt protinus
Si qs contra mantianā mussat imperia
Sid. Velle terminus aliqs finire limite
Invadūt oia, & Religionis nōe palliant
Audacias. Thard. His turbis quiesci poterat
Si Xaverius voluisset quiescere, sed qa studet
Pereria, ideo tam lautas illi offas voluit
Objicere. Roder. Quod virū decet agis Alvare
Tuū n̄ finis penes nostras ee imperij
Immò voluit palā facere Xaverius
Posse se evehere quē vellet. Thard. Non poterit
Tuū Malacæ erit. Omne undiq; obsepias
Tibi iter Pereria ad legationis Reg
Sinica & si tuus rumpatis Xaverius
· O Roderice & iterato semere meo denuncia

Illi nomine ne Malaca quoquã se cõmoueat
Quod si quidquã tentet, luiturũ grauiter
Rod. Inuiso homini uidue ẽ malũ ferre
Ibo & mandata tua exequar

Scena III.

Xauerius, Soarig, Franciscus Aluarus, Ægidig, Crispinq, Fames, pestis, Mars vindicta diuina.

Xau. Ergo frustra Soarj quatimq hunc silicẽ
Soar. Duratq ? mollitq istibq; minatq suũ õia
Ridet õia et ne timere debeat bona
Fide te legatũ uenisse negat, vix tibj
Missionẽ concessit obsessq cæca cupidine
Nihil æqui à se patitq impetrari. Xau. Nihil
Ille regis et tuj neq Pontificis pensi habet
Potestatẽ ita transuersũ illũ agit ambitio
Inuidia, auaritia. Xau. O Factũ execrabilẽ
Cui cũ tanto diuinæ dispendio gloriæ
Suo honori inhiat ô funestã inuidiã quæ inuidet
Vni & tot propinquat salutẽ intervertit gentibq
O auaritiã improbã quæ ut suis addat diuitijs
Christj thesauros crescere n̄ patitq. Soar. Est Patr

Atrox hæc iniuria sed sancte fr̃e iniuria
Qui Christi crucem ferre didicit. Xau. Volupe mihi
Est indigna pati sed ad discrimen cui Dei
Maiestas sperando. At eris tu infelicissime
Diuini humaniq prævaricator iuris Aluare
Breui infamis inops infelix vindex merita
Scelerata pœnam auaritiæ et supbiæ.
Implora Francisce diuinam pdito aio
Clementiam, ne æternum pscelerum peat merito
Xau. Te ego Jesu Christe delicium corpo mei
Terro nobis salutaria tua obtestor vulnera,
Ita huc puni reum ut longè superet clementia
Ita scelus vindica, ut des veniam sceleri
Soar. Habebunt momentum preces nihil negat ei
Deus qui supplicat p hostibus. Xau. Querar S: Patri
Meam calamitatem ego descripsi iam tragædia
Huius initia et pgressum nunc triste quam nunciat
Addam catastrophen pscribere Aluarum
In scelere irrita et pontificia fulmina
Iturum tn me in Sinas solo fretum Deo.
Soar. A me quoque salutem adscribe & me optimi
Parentis comenda precibus. Xau. Faciam qd petis
Soar. Qua gratia Francisce tam reuerenter
In genua te submittis Xau. Ignatij sanctitatem venera

Debeo hunc tanto honore viro peccati obnoxius

Soar. Sanctus tantum colit magna sit Ignatius

Oportet virtus. Quod tantum illi deferat Xaverius

Nemo sincerius de virtute iudicat quam qui illi studet.

Franc. Ex filio patrem aestimare Soari possumus

Ex discipulo Magistrum non pepisset tantum India

Virum Ignatius, nisi aut maior aut aequus foret

Magnus. Soar. Debet suam Xaverio laboribus

India salutem debet Ignatio, qui dedit Indiae

Xaverium en signat literas, redeamus. Xau. Quaeso te

Soari matura has literas in Europam transmittere

Soar. Perinde curabo ut si mea foret nunc magne pater

Praefecto ultimum censeo admoneas ariete

Forte tecum et cum Deo rediget in gratiam

Si ante abitum adeas. Xau. Erras Soari, si putas

Alvarum me quentum velle priusquam videmus

In Josaphati vitet valle, ibi Christo Judici

Me accusante tanti rationem reddet sceleris

Sua mature firmum quaerat causae patrocinium

Perplevit politica vulpecula in illo areopago

Mihi de reliquo nihil cum Alvaro erit commercium

Quem communione teneri fidelium. Vale vos

Et a me imminentem Caelo iram Malacensibus

nunciate. Soar. Ergo msortes in fortibus lucent

Alienu' Scelg. Franc. Tuaru' in innoxios preci' clypeo
Protege. Xav. Ita Deus puniet reos ut innocentiu'
Parcat saluti. Valete. Franc. Vale pater. Omn. Mane pater
Filios ne desere. Crisp. Unus peccavit unu' pœna petat
Xav. Dno vindicta, et ille retribuet, misy Dng
Et rectu' iudiciu' eig. Ag. parce. Omn. parce pater
Filijs. Xav. parcat ille q nostris offensg e' sceleriby
Ego egrediar civitate, quæ sermones n' recipit
Meos et Christi præcepto de pediby pulvere'
Excutio. Crisp. Ah! Alvare quãti tua miseris
Malacensiby constat avaritia. Vind. Vindicta numinis
A tergo sceleris, Vindicta numinis à tergo sceleris
Excusso Xaverij semente' fecit pulvere.
Mars. Inde funesta hæc germinat seges. Fam. Erit
Malaca horreu' quo Divina Vindicta hanc guehet
Segete'. Pest. Intrumistis cpi nobis expedite
Vind. Væ tibi Alvare cu' hi te stringe't compedes
Vales, sed sero in Sinas dimisisse peœnia'.
Carcer, lepra, vincula, egestas, infamia
Capiti iminent tuo. Mars. Sum ego fecialis
Numinis irati et bella fero
Violata Divina vindex pacis. Fam. Audite sceleriby
Saturi ego Fames esuriales vobis indico dies.
Pest. Peste' corporiby affero q a peste scleru'

Infectos habetis aios

Scena IV.

S. Ignatius, S. Philippus Nereus.

Ign. Beavit novo me Xaverij litera gaudio
participabo te illis Philippe lege p otiu
Phil. Est pater qd de tanto læteris filio,
cui multam Deus genuit progeniem
Ign. Est firma Xaverius columna ccij mea
familiæ societas. Phil. Rectius orbis columnam dixeris
Cuius tanta parte humeris sustentat suis.
Ign. Extulit Christiana Japoniæ signa et Crucis
trophæu in regio statuit Palatio
Tota agmina a dæmone ad Christu transeunt
Phil. India nimiru et Japonia Europæ dana resarciet,
Divinæ gloriæ zelatore Xaverio. Ign. Meditor
Philippe illu ad nos evocare. Phil. Ita ne desertis Indiæ
Populis comunem eripere vis pater?
Ign. Non destituta necessarijs illos subsidijs
Phil. At quo aio labores interrumpi suos
Ferret Xaverius. Ign. Æquo Philippe, tantu mihi
De viri virtute polliceor una si scribere

Literas iterum protinus. *Phil.* Hoc boni militis est
Ad nutum Ducis intentum esse, et quocunque vocet
Eo sequi. *Ign.* Ubi recentes in Europa milites
Scripserit in supplementum repetere iubebo Indiam
Phil. Mei tum muneris erit quod Ignati dictitas
Campanae fungi vice et excire militiae
Viros idoneos. *Ign.* Multos tibi obstrictos nominibus
Me ac meos habes, Philippe, ita benevole
Nos adiuvas, meamque studes augere familiam
Phil. Invidus publico sit bono nisi per amoenitatem
Milites et Christi phalanges fortissimas
Omni iuvem, foveam, augeam ope. *Ign.* Parcius
Parida Philippe mox uberibus impleamus locum
Tu et heroes tui similes, estis viles Triarios
Phil. Hoc virtutis est Ignati laude digna gerere
Et laudari nolle. *Ign.* meum si vacat, domum
Concede Philippe est in quo tuo utar consilio.
Phil. Sequor Ignati et si per te abunde sapias
Nec tamen accipe consilia, quae dare debeas.

Scena V.

Franciscus Aluarus, Franciscus Sa, Proceres
Malacenses, Lampertus, Victor, Licinius,
Martialis milites, Babolenus, Thardius.

Franc. Sic ruit qui primam ad honores affectat viam
Sic ruunt qui malis rem laborant augere artibus.
Ne dicas Aluare non esse tibi praedictum cave
Monuit Xauerius multa tua non fore scelera
Sa. Sprevisti Regis autoritatem, sed tuo malo,
Nolebas ad Sinas dimittere Pereiram
Quod tam tantam in te ambires provinciam,
Nunc senties quo iure id feceris. Franc. Babolene evoca
Proregis nomine Aluarum vos milites vincula
Injicite ubi iussero. Thard. Qua nos audacia
Praefectum regium lacessitis? Franc. Captivum te Goam
Duci iubet prorex Indiae. Sa. Pone gladium
Vincula accipe, nolenti volenti injicite milites.
Thard. Haec quidem vis est. Franc. Perduellionis reus es
Et laesae maiestatis regiae perduellium
Poenas subibis. Thard. Ah Xaueri ah Pereira!
Sciebas Xauerium eorum esse de numero
Qui cum tanguntur divini tangitur pupilla oculi,
Vindicat suam suique servi iniuriam Deus.
Thard. Mihi salutem invidi non honorem tibi Pereira.
Liceat de facultatibus mihi statuere,

Priusquam captiuus abripiar. Sa. Furta uel et regij
Spolia ærarij, quæ compell..tj eo redeant
Oīa unde rapuisti. Xhard. Parcite ah parcite
Sa. Vbi in Lusitaniam appuleris regem roga
Quem laesisti ut parcat. Franc. Nūc deducite
Ad portum, ibi nauis expectat quæ Goam te uehat.

Scena VI.

Xauerius, Marinus, Procopius, Vrbanus
Arnulphus, Suithunus, Rumoldus,
Annectus, Lusitani.

Xau. Hospitem abee meum uideo, quo se proripuit?
Quid illo factum ē? Mar. Malacam soluit properè
Proc. Ferè insalutato hospite hic hospes abijt
Vereor ne impiatæ illum agitet æstus Conscientiæ.
Xau. Et irato Deo exitus alicunus uortex rapiat
Quorsum hæc festinatio! an sperat uindices
Se iras posse effugere? frustra ē, quorunque fugiat
Ex fuga illum retrahet Deus; quam curauerat
Cum nauem mox appellet, cur n̄ restitit
Tantisper? sed abeat sanè Malaca n̄ alio
Inde abibit, nisi ad plures. Vrb. Inhumanum facinus
edidit et hospitalibus aduersum officijs
Xau. Facilè raitura humani fero hospitij, modo

Cœlesti me Rex in diu excludat hospitio
Illuc divertere gestit animus. Ann. opus est tua
Adhuc India opera, restant multæ hominum myriades
Quibus vecta ignorantia oppessulavit ferreo
Cœlum tu Francisce potes recludere. Xau. Cupio
Dissolvi & esse cum Christo. Smith. Id velis potius
Quod salutare sit pluribus quam quod iucundum tibi
Differ tua gaudia ut plures tecum gaudeant. Rum. Non amas
Filios Pater, si deserere vis. Xau. Exigui huc me nausea
Adigit ut spirem ad patriam. At ecce bono animo
Non deseram, nos inite eorum numerum
Qui præsentes adsunt. Anneil. Septem sumus. Xau. Antequam
Annus verterit plerique eo ibimus unde nemo redit
Apud superos futuri simul nisi quos
Culpæ flammis addixerint ultricibus
Redeat in gratiam, qui offensum habere iudicem
Timet, vasa colligat, qui non vult imparatus opprimi
Mar. Ah! Pater nimis funestum tuum hoc vaticinium est
Ego ad mortem me nondum comparavi. Xau. Non bene
Vivit qui non semper paratus est mori.
Proc. Durum est e medio vitæ cursu abripi
Xau. Quid prodest cum annis cumulare scelera
Scelerumque pœnas! ib crede potius Deum

Cita morte longis miserijs facere
Compendium felix ē q cito moritr & bene
Bearet me q molestij mihi finem carceris
Nunciaret, in terris captiuum me puto, liberum
Me mors faciet quam ego febriente corpore
Vicinam auguror, vigilabo ut quando venerit
Dnūs meus seruum suum vigilantem inueniat
Ite & vitæ auctorem q felici vitæ termino
Meum deprecamini.

Scena VII.

S: Thomas, Leo, Philippus, Flocellus, Celsus,
Iustus, pueruli Indi Criminatis, mart:
Claudius, Nicostratus, Castorius, Victo-
rinus mart: Primilius, Iustinus, Stacus,
Eugenius, Æmilianus, Indi beati,
Florentius, Theodemirus, Magnerius,
Pantaleon, Cyrillus, Iapo-
nes beati, Xauerius.

S. Thom. Satis ē satis ē Xaueri laborum, iubet Deus
quiescere & æternum quiescere satis ē satis ē.
Lacrimarum, absterget illas Deus ab oculis tuis.

Ibas et flebas mittens semina tua, veni
Nunc cum exultatione portans manipulos tuos
Leo. Emerite miles pone arma datur tibi missio
Pugnasti satis vult dare Imperator stipendium
Crim. Fuisti Jesu socius in doloribus esto & in gaudijs
Planum iter amplexus es Crucis opprobrium nunc Crucis amplectere
Gloriam. Primit. Praemisisti nos ad gaudia
Tuis sudoribus, Francisce sequere.
Flor. Meretur qui tot perituras mortalium
Servavit myriades tandem Caelo recipi
Cui tot dedit Cives. S. Thom. Fecisti Apostoli
Officium Xaveri meis incessisti vestigijs
Refloruit meis olim rigata laboribus India
Te cultore. Floruit nullis ante culta laboribus
Japonia te vinitore diurnae operae denarium
Aeternum accipe. Agite Xaveriana soboles,
Quam suis ille Caelo à salutis sudoribus
Peperit, agit viam Franciscus, collega meus
Pater vester invitate ad nostra illum gaudia.

Surge nove Phoebe, carcere
Veni è tenebricoso.
Surge nova lux post nubila
Solio mira sereno.

Veni Francisce, præmium
Post tot manet labores.
Veni veni solatium
Post tot vocat dolores.

Xav. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ
Dne, quam abscondisti timentibus te.

S. Thom. Tot Francisce tuo coronas parasti capiti,
Quot coronas parasti alijs, tot tibi
Cumulasti præmia quot Cœlo intulisti aïas

Xav. Secundum multitudinem dolorum meorum
Consolationes tuæ lætificant aïam meam.

Hæc læta Cœli gaudia
Francisce iam capesse.
Hic meta post certamina,
Francisce iam quiesce
Adhæc, adhæc solatia
Francisce eras vocatus
Jam victor ista posside
Perenniter beatus.

Scena VIII.

India, Socotora, Goa, Piscaria,
Trauancoris, Manaria, Maurica,
Japonia, Cangoxima, Amangutiu
Bungus.

Ind. Fuit Francisci nr eo ubi nemo qui tot virtutibus
Munivit sibi vita lugere iubet orbitas sed luctus
Praevertit gaudium quod tot beata
Nostro Aplo gratulari sorte. Jap. Invidia foret
Dolere debitum parenti optimo obvenisse praemium
Meruerunt hoc de nobis labores Xaverij
Ut liberatori plausum demus ac vindici
Ind. Depulit servum à cervicibus nris iugum
Quo ligneo, lutei, saxei, ferrei, aurei,
Argentei nos premebat Dij, vero nos subdidit
Deo. Jap. sole ostendit meis in meridie
Caligantibus Japonibus, cum ne lucem cernerent
Clauderent oculos. Socot. Primitias sui
Xaverius mihi consecravit laboris eius ego
Ope Socotora Saracenos et stygios
Evasi compedes. Goa. Scelerum sava me Goam
Premebat tyrannis libertatem Franciscus reddidit
Ne in liberis corporibus servirent animi
Piscar. Divites rutilantis glebae ego Piscaria inops

Era salutis ditavit me gemis Xaverius
Cælestibus. Cangox. Prima tentanti Japoniam
Dedi manus Cangoxima cæpi sub salute comercium
Manar. Salutari fonte me rigari Manariam
Jussit Xaverius, inde fertilis repente explitis
Et sexcentos effudi flores martyrum. Amang. Tria
Millia ego Amangutium meorum Civium
Christo transcripsi, dilecto agente Xaverio
Utinam quondoque oes Christo militare videam
Trauan. Expugnavit me quoque Trauancoriden
Cum dena simul millia sub iugum
Christo mitteret, Bung. Thriumphante ego Bungys Xaverium
Vidi, obdebellatos Bonzios falsosque Deos
Maur. Exui barbaries à Francisco subacta Maurica
Viginti quinque millia Cives unius oppidi
Data Christo fide Cæli fecit municipes.
Ind. Veneramur te magne pater ac gloriæ tuæ
Gratulamur ne tuam Indiam desere. Jap. Ne desere
Tuam Japoniam inde plus iuva, ubi plus potes
Ibi precibus pro nobis Deum exora ubi plus vales
Ind. Salve totius sol Indiæ. Jap. Salve unicum Japoniæ
Sidus. Ind. Proc. Salve totius sol Indiæ. Jap. pro. Salve unicum

Japoniæ diuq. Ind. Cælestibus iam radijs reliquas
Quæ obscurant Indiam pelle tenebras. Pro Ind. Pelle tenebras
Jap. Satis adhuc in Japonia diffusam dissipa
Caliginem. Pro. Jap. Dissipa caliginem. Ind. Superè
Vt uicti hostes clarum uictorij dent plausum suo
Iubete plaudere Xauerio, pereunte sibi. Pro Plaudite
Viuit Xauerius clare plaudite triumphat Xauerius
Jap. Gratus plausus ē cum ipsi hostes coguntur plaudere
Ind. Tu uerò Parabrama Indicorum primipile Numinum
Arde, & rogo tuo Xauerij illustra gloriam
Jap. Tuq. Amida inter mea q ducis agmen ludibria
Tuis ignibus uenerare Xauerium dudum rogus
Tibi erat debitus, q tot Japones sæculis
Stygio addixisti rogo. Ind. O Illustres Dij
Nunquam fuistis clariores. Jap. Jam Salutaribus
Radijs uestram olim illustratis Japoniam
Ind. Vestram Indiam. Ind et Jap. Tibi Christe soli Deo
Honor et gloria. Oēs. Tibi Christe soli Deo
Honor et gloria. Ind. et Jap. Francisce Xauerio Aplo
Nostro deus æternum, perenne gaudium
Triumphus imortales. Oēs. Francisco Xauerio Aplo
Nostro deus æternum, perenne gaudium, triumphus imortalis

Scena. IX.

S. Ignatius.

Ergo abyt eo Xaverig unde reverti nemo cupit
Ergo è valle lacrimaru migravit ad gaudia
O tristes ô lætas quæ hoc nuntiatis literas
Doleo ereptu talem mihi sociu, tale Indicæ
Apostolu gaudeo ibj ee Xaveriu, ubj
Esse oēs cupiut, quoipsu vocavit merita
Sordebat dudu mihi terra cu Cœlu aspicere
Nunc magis sordet cu Cœlu aspicio et meu
In illo Franciscu ee cogito. Ubi ille? ubi ego?
Ille in portu ego in fluctibg, ille securg videt
Et videt pericula, ego etsi ste tn possu cadere
Ille inter solatia et gaudia, ego inter angia
Vota et suspectos metq; ille oceano innatat
Divinæ dulcedinis, mihi vix primoribg datg
Gustare labijs, ille in triumpho, ego in prælio
Quiescit ille me labores fatigant, ille in patria,
Ego in exilio, ille deniq in Cœlo qd totu placet
Ego in terra quæ tota mihi sordet. Ah! n̄ doleo
Xaveri te præisse id doleo me nondu sequi
Cupio ee tecu socig, fr, commilito
Cupio ee tecu Jesu Dux meg Deg meg
Da missione si placet impatir militj

Tuo sed si placet, n[on] cupio deserere
Statione[m] nisi tu iusseris.

Scena X.

Fides, Spes, Charitas, Prudentia,
Justitia, Temperantia, Fortitudo.

Fides. Fide[m] seruauit cursu[m] consummauit Ignatius
Fecit omnia, [...] legitimè stipendia
Maturus è Cœlo, maturus præmio,
Spes. Satis dilata spes illius afflixit a[nim]a[m].
Charit. Excepit omnem meis flammis scoria[m]
Purum putu[m] auru[m] e[st], aptus ut inter sua
Illu[m] Deus reponat Cimmelia. Prud. Cu[m] prudentibus
Lampade[m] adornauit sua[m] Virginibus
Veniat modo sponsus, paratus e[st] ire obuia[m]
Justit. Quæ debuit Deo dedit Justo, Cœlu[m] examine
Ante terras posuit, reddenda e[st] illi Justitiæ
Merces. Temp. Temperauit ab illicitis
Ignatius cadura abdicauit gaudia
Æterna recipiat. Fort. Per igne[m] & aqua[m] pede
Transiuit imperterritò ueniat ad refrigeriu[m].
Charit. Habuit multis nos annis pectoris sui
Municipes et hospites, Ignatius, gratia[m]
Nostro reddamus hospiti, difficilis e[st]

Alijs ascensus ad astra quia uno scandere
Cœlum volunt saltu, nec per posire gradus
Facile hoc iter erit Ignatio quod nris sibi gradibus
Præstruxit viam adducamus sorores nobile
Meritorum Ignatij Septimontium. Fid. Nulla tam prope
Cœlum vident montium culmina, ut non facilius
Inde etiam sit descensus Averni, soli è virtutibus
Congesti montes, certo ad sidera ducunt tramite
Spes. Quos in alto fortuna locat, præcipitium vire metuunt
Quos ad apicem virtutes evehunt eum
Præcipitij securos faciunt nisi malint cadere.
Prud. Illi pertus sapit qui summum virtutis locum
Aspectat, hac sola culmina et despicit Reg-
Just. Facessant olympi & Atlantes verrucæ humiles
Soli virtutum montes celso sidera tangunt vertice
Tanta meritorum molem ggerit quod libidinum
Voluptatumque eas nauseat. Fort. Æquo pede
Ex hac valle ad Cœlum patet aditus, sed pl
Solis virtutum edificari sumptibus. Char. Vocat
Te Ignati ad regnum Regina Charitas suum
Vnde oia nisi scelerum exulant odia
Scande & Charitatis coronam accipe.
Fid. Ascende Ignati cœli patebunt fores

Fideli serve fermatæ accipe corona fidei
Spes. Sperasti multa superabut spe tuam
Sperata præmia Ignati ascende ad præmia
Prud. Fidelis serve & prudens multa tibi tradidit
Talenta Dnus, solerti tu illa auxisti fœnore
Ascende Ignati mult æterni Regi reponere
Talenta præmij, talenta magna et maiora Atticis
Temp. Du in sacro certares agone ab oibus
Te abstinuisti & uitiis ut corona acciperes
Immarcessibilem; ascende Ignati & accipe
Just. Ab æterno Deus tibi corona reposuit
Justitiæ scande Ignati & accipe. Fort. Legitime
Certasti Ignati perseverasti ascende coronaberis
Charit. Eamq nunc sorores & ad Cœlu simus Ignatio comites
Quod vris tibi emeruit meritis.

Scena XI.

Archangelus et Angelus Ignatij tutelares, S. Petrus, S. Michaël Archangelus.

Arch: Cust. En quousq ma exaggeravit Ignatius
Merita, pulsant sublime Cœlu vertice vim patitur
A virtutibus Ignatij admissione posco
Petunt illæ circulo. Ang. Et nos flagitabimus

187 Pro nro illa Cliente q de toto grassantiby
Orbe Crucis Christj inimicis tot gloriosa statuit
Trophæa. Germania perditã prope
Sociorũ restituere laborat opera, misit suas
Euoq Belgio suppetias, in Lusitaniã
Suas derivavit etiã rivulos, Castellæ novũ
Addidit propugnaculũ Bæticã præsidijs
Iuvat suis, missa Aragoniã Illustravit Colonia.
An. Cusi. Italia reflorescit Ignatij rigata laboriby
Novo virtutũ splendore regnũ ornat Neapolis
Non solũ Aetneis, divinis etiã flammis flagrat
Sicilia, quæ illi ignẽ debet Ignatio
Flavescens Gallicæ liliũ quiby potest
Sustinet viriby; Curat Brasiliã
Et sylvestre solũ suis subigit Cultoriby
Dedit novũ Indiæ Aplũ. Ang. Cusi. Sufficiunt
Tot trophæa ut Ignatio post tot victorias
Triumphũ decernat Bey. S. Petr. Honestavit Bey
Ignatiũ laboriby, et complevit labores illig
Præstitit se Ignatiq sacrã labanti meæ anchorã
Naviculæ, et ut perpetuaret labores suos
Cui illos propagent, quæsivit sibj posteros.

Nunc temp9 ē ut laboris Scenā complicet
Ubi Michaël Cælestis ductor exercitus
Educ volentē è corporis carcere aīā
Mich. Constituit me Dn9 sup. oēs aīas
Suscipiendas, habebit facilē me duce ad sidera
Receptū Ignatius, aperuit ipse sibi viam
Tot virtutibus tot meritorū cumulis
S. petr. Vos tutelares Ignatij vestro Clienti suppetias
Ate. Arch. Cust. Ibimus presto erimus, ita Ignatius
De nbs meruit. Ang. Cust. Nostro securus præsidio
Aget charā Deo aīam. S. petr. Prohibete stygiū
Ab illo nim anxios mortis terrores pellite
Ne mortē timeat, q vitā meruit. S. Mich. Procul
Hostes fugabimus, & si iā desperarunt victoriā
Quos tot ggressibus vicit Ignatius.
a. petr. Nondū quidē à medicis Ignatius ē depositus
Necredunt periclitari de vita, sed iubet
Suū illū abire diē vita Dn9.

Scena XII.

Rufus, Mæander, Medici, Polanus.

Ruf. Somniat credo periculū Ignatius venas tetigi
Currunt compositè, neq. calor aliqd latiferū

Indicat. Men. Non secus sentio. Rufe id miror tu
tanta virtute virum tam constanter asserere
Hunc diem sibi supremum fore, vix fieri potest
Vt temerè quid dicat Ignatius. Ruf. Sancti quoque viri
Mortem timent, ea in tempestivas forte inijcit
Curas. Men. Non persuades mortem Ignatio
Esse formidini, quam tantis ardet desiderijs
Sed en Polancum. Ruf. Quo Polance. Pol. Ad Pontificem
Ignatij iussu abeo. Ruf. Qua gratia. Pol. Suis
Vt moriturum prosequatur apprecationibus.
Ruf. Moriturum ais? ita vivam Polance tam cito
Non morietur Ignatius. Pol. Meretur viri sanctitas
Vt fides illius sit dictis. Men. Praesentiunt Deo
Chara pectora supremam saepe diem. Ruf. Melius
An peius nunc habet. Pol. Eundem valetudinis habitum
Retinet, rectè feceritis si denuo
Ad illum revisatis. Men. Redibimus brevi,
Pol. Valete, ego quod iussus sum peragam.

Scena. XIII.

Locustae vel Apollyon, S. Michael.

Apoll. Elabitur praeda, nisi hoc illam puncto temporis
Prendimus; properate currite, dentes stringite
Iras acuite, omnes neruos extendite
Salus est aeternum Ignatius nisi iam perit
Perit aeternum si iam perit; meruit
Hoc illius in nos odium, meruere tot victoriae
Quibus de nobis triumphavit improbum caput
Vicerit sanè millies nihil moror, modò
Nostris nunc occumbat armis; en obsidet
Caelum quantum aggeravit aggerem
Diruite extra teli iactum erit, si in Caelo erit
S. Mich. Facessite Stygiae larvae caelestis Ignatius
Defenditur praesidio, non vestris patet
Vulneribus, cui Christus spopondit se fore propitium
Apoll. Heu heu dedecus itane vincimur? malè
Ignatio, malè nobis, malè Ignatio
Socii. Malè nobis malè Ignatius. S. Mich. Malè erit
Vobis et aeternum erit, bene erit Ignatio
Et aeternum erit. Omnes. Malè nobis malè Ignatio
S. Mich. Hanc cantilenam aeternum aspra voce cantabitis

Scena. XIV.

Deus Pater, Agnus, Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes, Abraham, Isaac, Jacob, Moyses, David, Samuel, S. Joannes Baptista, Petrus, Paulus, Andreas, Jacobus, Thomas, Jacobus, Philippus, Bartholomæus, Simon Thadeus, Mathias, Benedictus, Basilius, Augustinus, Franciscus, Dominicus, Ignatius, Xaverius, Hozius, Criminalis.

Dignus es Dne Deus noster accipere gloria et honorem
Et virtutem quia tu creasti omnia, et propter voluntate
Erant & creata sunt. Vel.
Sanctus Sanctus Sanctus Dnus Deus omnipotens qui erat
Qui est et qui venturus est.

Deus. pat. Euge serve bone et fidelis intra in gaudium
Dni tui, ecce ego ero merces tua magna nimis
Accipe coronam mæroris et sollicitudinis nesciam
Quiesce post labores triumpha post victoriam

Ign. Vici Dne, sed tuis armis tuis viribus
Laboravi sed debitum Domino prestiti meo
Servus officium transcendit merita præmium

De: Pat. In pondere, numero et mensura constitui cætera

Sola quæ diligentib[us] me præparaui præmia
Immenso pondere omnem mensura[m] excedu[n]t et numeru[m]
Occupa Ignati tuis statione[m] æquam meritis
Inter eos conside duces q[ui] fortissimis
Gloriam mea[m] propugnaru[n]t exercitib[us].

Fundat. Salue Ignati fortissime Commilito
Fruere æternis nobiscu[m] Ignati stipendijs.

Ign. Præstas abunde fidem promissis Christe tuis
Te n[on] fallere sentit q[ui] tibi seruat fide[m].

Omnes. Benedictio et claritas et sapientia et gratiaru[m]
Actio honor et virtus et fortitudo Deo n[ost]ro
In Sæcula Sæculorum. Amen.